

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćen tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10 i 3/23) i člana 119. stav 2. alineja 2. i 3. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 46/10 i 75/13) na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 27. sjednici, održanoj dana 12.07.2023. godine d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Informacija o zdravstvenom stanju stanovništva i organizaciji zdravstva na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021. godini.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Amra Mehmedić

Broj: 02-_____/23

Datum, 12.07.2023. godine

Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva

1x Stručna služba Skupštine,

1x Javne zdravstvene ustanove Kantona, (putem Ministarstva zdravstva)

1x Zavod zdravstvenog osiguranja

Zeničko-dobojskog kantona, (putem Ministarstva zdravstva)

1x Ljekarska komora Zeničko-dobojskog kantona, (putem Ministarstva zdravstva)

1x a/a

INSTITUT ZA ZDRAVLJE
I SIGURNOST HRANE

INSTITUT ZA ZDRAVLJE
I SIGURNOST HRANE

WWW.INZ.BA

INFORMACIJA O ZDRAVSTVENOM STANJU STANOVNIŠTVA I ORGANIZACIJI ZDRAVSTVA
NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2021. GODINI

INFORMACIJA

INFORMACIJA O ZDRAVSTVENOM STANJU
STANOVNIŠTVA I ORGANIZACIJI ZDRAVSTVA
NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
U 2021. GODINI

ZENICA 2022.

INFORMACIJA
O ZDRAVSTVENOM STANJU STANOVNIŠTVA
I ORGANIZACIJI ZDRAVSTVA NA PODRUČJU
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
U 2021. GODINI

Izdavač: J.U. Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica

Za izdavača: Prim.dr. Senad Huseinagić - direktor

Uredio: Prim.dr. Senad Huseinagić

Izvještaj uradili:

Prof.dr. Suad Sivić

Mr.sc.dr. Senad Huseinagić

Prim.dr. Fatima Bašić

Dr. Elma Kuduzović

Mr.sc. dr. Fadil Šabović

Dr.sc. Nino Hasanica

Naslovna strana:

Saladin Pašalić

Zenica, 2022. godine

SADRŽAJ

UVOD	6
1. STRUKTURA STANOVNIŠTVA I VITALNO - DEMOGRAFSKI POKAZATELJI	10
1.1 Opšti pokazatelji.....	10
1.2 Stanovništvo	11
1.3 Prirodno kretanje stanovništva.....	12
1.4 Politička i socioekonomska situacija.....	16
2. ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA	19
2.1 Mortalitet (Smrtnost).....	19
2.2 Morbiditet (Obolijevanje)	22
2.3 Hronična oboljenja	24
2.4. Poremećaji mentalnog zdravlja	26
2.5. Maligna oboljenja	27
2.6. Oboljenja koštano-mišićnog sistema	28
2.7. Zdravlje žena	29
2.8. Patronažna djelatnost.....	39
2.9. Zdravlje djece	41
2.10. Oralno zdravlje	46
3. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA U ZENIČKO- DOBOJSKOM KANTONU U 2021. GODINI.....	51
3.1. Nadzor nad zaraznim oboljenjima	51
3.2 COVID-19 u 2021. godini.....	64
3.3. Desetogodišnji trendovi kretanja zaraznih	

oboljenja na području Kantona	74
3.4 Obavezna kontinuirana imunizacija.....	89
4. Maligne neoplazme na području ZDK za 2021. godinu	109
4.1. Geografska distribucija malignih neoplazmi	110
4.2 Dobna struktura oboljelih od malignih neoplazmi .	112
4.3. Spolna struktura malignih neoplazmi.....	113
4.4. Vodeće maligne neoplazme u ZDK za 2021 godinu	114
4.5. Smrtnost od malignih neoplazmi	116
5. GLAVNI SANITARNO-HIGIJENSKI PROBLEMI	122
5.1. Sanitarно-higijenski pokazatelji:	123
5.2. Stanje kvaliteta zraka na području Zeničko dobojskog kantona :.....	126
5.3. Preporuke	127
5.4. Uloge pojedinih društvenih subjekata u rješavanju sanitarно-higijenske problematike	130
6. ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I KADROVI	133
6.1. Zdravstveni kadar.....	135
6.2. Bolnička zdravstvena zaštita	135
6.3. Vanbolnička zdravstvena zaštita.....	140
6.4. Primarna zdravstvena zaštita	141
7. Preventivni programi ranog otkrivanja malignih bolesti .	147
7.1. Program ranog otkrivanja raka dojke	147

7.2. Program ranog otkrivanja karcinoma grlića maternice	150
8. ZAKLJUČCI	157
9. PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJE STANJA	161
10. PREGLED PO OPĆINAMA.....	167
10.1. OPĆINA BREZA	167
10.2. OPĆINA DOBOJ JUG	174
10.3. OPĆINA KAKANJ	180
10.4. OPĆINA MAGLAJ	187
10.5. OPĆINA OLOVO	193
10.5. OPĆINA TEŠANJ	199
10.7. OPĆINA USORA	205
10.8. OPĆINA VAREŠ	211
10.9. GRAD VISOKO	217
10.10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI	223
10.11. GRAD ZENICA	230
10.12. OPĆINA ŽEPČE	237

ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA I ORGANIZACIJA ZDRAVSTVA NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2020. GODINI

UVOD

Specijalisti javnozdravstvenih disciplina vrše pregled zdravstvenog stanja stanovništva, rada javnozdravstvenih ustanova i organizacije zdravstvene zaštite na području Zeničko-dobojskog kantona na osnovu stručnih i naučnih metoda koje su posebno razvijene za takvu vrstu dijagnostike u zdravstvu.

Prema Ottawskoj povelji o unapređenju zdravlja (Ottawa charter for Health promotion, 1986.), temeljni uslovi za zdravlje su mir, primjereni uslovi stanovanja, obrazovanje, hrana, prihodi, stabilan eko-sistem, održiva eksploatacija resursa, socijalna pravda i pravičnost u zdravlju.

Iz ovih činjenica proizlazi da na ljudski život i zdravlje ne utiču isključivo biološka, genetska i kulturna obilježja pojedinca, već jednako snažan učinak na njegovo zdravlje imaju obilježja socijalne grupe kojoj taj pojedinac pripada.

Tako su nejednakosti u zdravlju zapravo posljedica nejednakih životnih mogućnosti, ali i kontrole nad životnim mogućnostima, kako u porodici i lokalnoj zajednici, tako i na radnom mjestu.

Određen, ali ne preovlađujući uticaj imaju i organizacija zdravstvene službe, zdravstveni kadar i oprema, napredak medicine u naučnom i tehničkom smislu.

Svjetska zdravstvena organizacija ističe da je bolje zdravlje moguće osigurati promocijom zdravih životnih i smanjenjem faktora rizika po ljudsko zdravlje. Jednako je važno razvijati sistem zdravstva koji pravično unapređuje zdravstvene ishode, čije usluge odgovaraju potrebama korisnika, koji je finansijski održiv i pravičan te počiva na politici i praksi „neisključivanja“ (dostupan, pristupačan, učinkovit).

Pandemija Covid-19 promijenila je dugogodišnju dominaciju hroničnih nezaraznih bolesti koje su do sada bile javnozdravstveni prioritet i uzrokovala promjene u organizaciji rada zdravstvenog sistema.

Usljed epidemioloških mjera, pridržavanja socijalne distance i izolirajući oblik života i rada te opterećenosti zdravstvenog sistema značajno je ugroženo i mentalno zdravlje većeg broja kako naše populacije, tako i zdravstvenih radnika.

U prvoj godini pandemije COVID-19, prema podacima WHO-a iz novembra 2021. godine, procjenjuje se da je prevalenca anksioznosti i depresije u svijetu porasla za 25%. Kardiovaskularne i maligne bolesti uprkos svemu i dalje su odgovorne za većinu preranih smrti i narušenu kvalitetu života.

Aktivnosti koje su provodile zdravstvene ustanove u 2021. godini, prije svega bile su determinisane uslovima rada i

poslovanja u stanju proglašene pandemije koronavirusom i bile su usmjerene punoj podršci poduzetim mjerama u cilju zaštite građana Zeničko-dobojskog kantona.

Drugi segment rada bio je usmjeren da se u uslovima proglašene pandemije i izmijenjenog režima rada zdravstvenih ustanova, osiguraju uslovi za blagovremeno ostvarivanje prava osiguranih lica na način da se svim pacijentima osigura potrebna usluga, a da se potencijalni rizik prijenosa zaraze svede na najmanju moguću mjeru.

U toku 2021. godine započeto je vakcinisanje protiv Covid-19 na području Zeničko-dobojskog kantona. Zbog ograničenih količina cjepiva, vakcinisanje se provodilo prema definisanim prioritetnim skupinama, skladno Planu uvođenja, provođenja i praćenja vakcinisanja protiv bolesti COVID-19.

Prvo su vakcinisani radnici i korisnici domova za starije osobe i zdravstveni radnici, zatim (uslovno rečeno u drugoj fazi vakcinisanja) sve osobe starije od 65 godina i sve osobe s hroničnim bolestima, neovisno o dobi, te na kraju (uslovno rečeno u trećoj fazi), cjelokupno stanovništvo.

U pisanju Informacije o zdravstvenom stanju stanovništva i organizaciji zdravstva na području Zeničko-dobojskog kantona, korištena je retrospektivna analiza zdravstvenog sistema za jednogodišnji sistem.

Podaci koji su prezentirani prikupljeni su uglavnom iz javnih zdravstvenih ustanova i manji dio iz privatnih zdravstvenih ustanova.

Koristimo ovu priliku da se zahvalimo svim zdravstvenim radnicima koji su se trudili da prikupe i dostave ispravne podatke u lancu zdravstveno statističkog informacijskog sistema.

Moramo naglasiti da većina privatnih zdravstvenih ustanova ne dostavlja podatke, iako su po zakonu obavezni, čime se gubi značajan dio podataka.

Također su korišteni podaci iz Federalnog zavoda za statistiku i Federalnog zavoda za javno zdravstvo.

Osnovni cilj prilikom pisanja izvještaja jeste prezentiranje podataka, informisanje organa vlasti, društvenopolitičkih zajednica, jedinica lokalne samouprave i drugih društvenih subjekata i pojedinaca koji imaju interes iz domena zdravstvene zaštite.

Također je cilj dobivenim podacima procijeniti zdravstveno stanje stanovništva, identificirati najvažnije probleme u pružanju zdravstvene zaštite, organizaciji zdravstvene zaštite te potrebama stanovništva za zdravstvenom zaštitom.

1. STRUKTURA STANOVNIŠTVA I VITALNO - DEMOGRAFSKI POKAZATELJI

1.1 Opšti pokazatelji

Područje ZDK se prostire na površini od 3.344,1 km², i administrativno se dijeli na 12 opština. Prema procjeni Federalnog statističkog zavoda na ovom prostoru je sredinom 2021. godine živjelo 354.285 stanovnika sa prosječnom gustoćom naseljenosti od oko 106 stanovnika po kvadratnom kilometru.

Kanton odlikuje umjerena kontinentalna klima sa tri podvarijacije u zavisnosti od nadmorske visine (nizijsko brdoviti region, brdoviti region i planinski region sa svojim karakteristikama) u sjevernom dijelu i mediteranska klima u južnom dijelu zemlje što svakako utječe na pojedine karakteristike i zdravstvenog stanja stanovništva a i na organizaciju zdravstvene službe.

Olovo je najudaljenija opština od administrativnog sjedišta Kantona i udaljeno od Zenice oko 100 km, Tešanj oko 80 km, Vareš oko 75 km itd. Kroz Kanton prolaze magistralni put M17 i željeznička pruga te dio autoceste Vc..

Administrativno, kulturno i industrijsko sjedište Kantona je u Zenici, koja je sredinom 2021. godine imala 108.278 stanovnika. Sljedeća tabela prikazuje opće karakteristike iz vitalne statistike za Kanton.

Tabela 1. Opće vitalne karakteristike Zeničko-dobojskog kantona

	1991	1998	2010	2019	2020	2021
Broj stanovnika	475.431	428.870	400.126	358.292	357.275	354.285
Gustina naseljenosti (st/km ²)	149	128	120	107	107	106
Natalitet (‰)	16,7	13	12	9,3	9,1	9,0
Mortalitet (‰)	5,9	7,0	9,6	10,2	12,8	14,1
Dojenačka smrtnost (‰)	18,1	21,2	7,3	8,4	7,4	4,
Prirodni priraštaj (‰)	10,8	6,0	2,5	- 0,8	-3,7	-5,1

1.2 Stanovništvo

Prema procjeni Federalnog zavoda za statistiku sredinom 2021. godine na području Kantona je živjelo 354.285 stanovnika.

Starosna struktura stanovništva odgovara stacionarno-regresivnom tipu i gledajući po opštinama najnepovoljnija je situacija u opštinama Vareš, Usora i Olovo i Breza a povoljna u opštinama Doboju, Tešanj i Žepče.

Ovo je izuzetno važan podatak, jer starosna struktura stanovništva uvjetuje specifičnost zdravstvenih potreba. Ona predstavlja polaznu osnovu za planiranje i programiranje mjera koje je neophodno provoditi u zajednici u cilju optimalnog zadovoljavanja potreba u području zdravstvene zaštite i unapređenja zdravlja u okviru ograničenih resursa.

Distribucija stanovništva prema dobnim skupinama na Kantonu i po opštinama je predstavljena u sljedećoj tabeli.

Tabela 2 Distribucija stanovništva Zeničko-dobojskog kantona po dobnim skupinama

Kanton - opština	ukupno	starost (%)		
		0 - 14	15 - 64	65+
ZDK	354.285	54.322 (15)	245.423 (69)	54.540 (16)
Breza	13.230	1.741 (13)	9.155 (69)	2.334 (18)
Doboj Jug	4.062	710 (18)	2.862 (70)	490 (12)
Kakanj	36.719	6.060 (17)	25.478 (69)	5.181 (14)
Maglaj	22.377	3.155 (14)	15.617 (70)	3.605 (16)
Olovo	9.048	1.135 (13)	6.085 (67)	1.828 (20)
Tešanj	43.797	7.607 (17)	30.823 (70)	5.367 (13)
Usora	6.274	568 (9)	4.612 (74)	1.094 (17)
Vareš	7.501	722 (10)	4.891 (65)	1.888 (25)
Visoko	38.670	5.988 (15)	26.300 (68)	6.382 (17)
Zavidovići	34.717	5.225 (15)	24.302 (70)	5.190 (15)
Zenica	108.278	17.114 (16)	73.966 (68)	17.198 (16)
Žepče	29.612	4.297 (15)	21.332 (71)	3.983 (14)

1.3 Prirodno kretanje stanovništva

Tokom 2021. godine na ZDK je ukupno rođeno 3.184 djece, od toga je 3.172 živorođenih i to 1.637 muških i 1.535 ženskih.

Ukupno umrlih u 2021. godini na Kantonu je bilo 4.986, od čega njih 2.625 je muških i 2.361 je ženskih. Od toga je 14 umrle dojenčadi i 86 nasilnih smrti.

Prirodno kretanje stanovništva predstavlja razlika između živorođenih i umrlih za jedan period na određenom mjestu i govori nam o tome kako raste stanovništvo.

Ovaj vitalni indeks za ZDK od 2018. godine je negativan kada je iznosio -53, u 2019. godini -303, u 2020. godini -1.312, a u 2021. godini je iznosio – 1.757.

Pored ovog vitalnog događaja za procjenu vitalnog stanja stanovništva i funkcioniranje zdravstvene službe važni su i drugi pokazatelji kao što su: natalitet, mortalitet, stopa prirodnog priraštaja, dojenačka smrtnost...

Praćenje ovih parametara, kod stanovništva našeg područja, rezultira slikom niskog nataliteta i negativnim prirodnim priraštajem.

Prikazani podaci nisu povoljni s aspekta razvoja zadovoljavajućih populacijskih parametara.

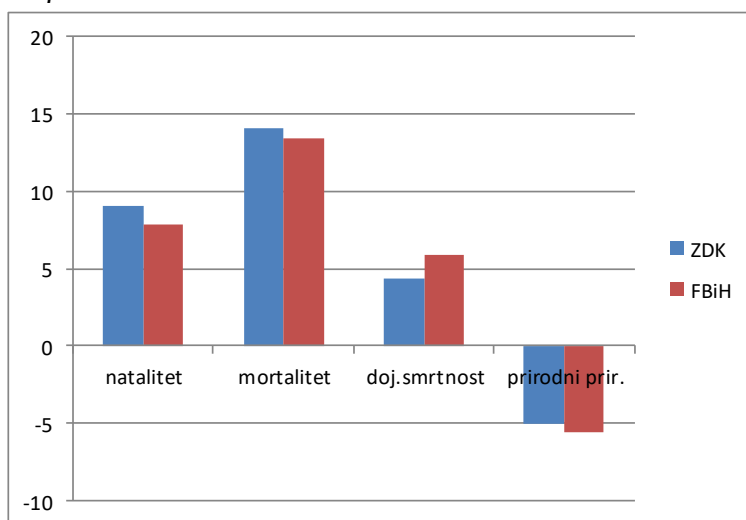
Natalitet je niži nego prethodne godine, dakle nizak za što mogu biti odgovorni različiti faktori od socijalne sredine, ekonomske moći stanovništva, stope fertiliteta...

Mortalitet je viši nego prethodne godine, i u nekoliko zadnjih godina ima uzlaznu putanju. Povećanju mortaliteta svakako doprinosi i pandemija COVID 19 što će biti razmatrano u okviru epidemiološke situacije na Kantonu u 2021. godini. Stopa prirodnog priraštaja je negativna.

Stopa dojenačke smrtnosti je povoljnija u odnosu na prethodnu godinu.

Poredeći podatke prema vrijednostima u Federaciji BiH zapaža se da je stopa nataliteta u Federaciji manja (7,8‰) nego u Kantonu, stopa mortaliteta je skoro ista (13,4‰), stopa dojenačke smrtnosti je nešto malo veća (5,9‰), dok je prirodni priraštaj u Federaciji BiH više negativan (-5,6‰). Dakle opšti vitalni pokazatelji su u granicama prosječnih Federalnih vrijednosti.

Grafikon 1. Odnos nataliteta i mortaliteta u ZDK i FBiH

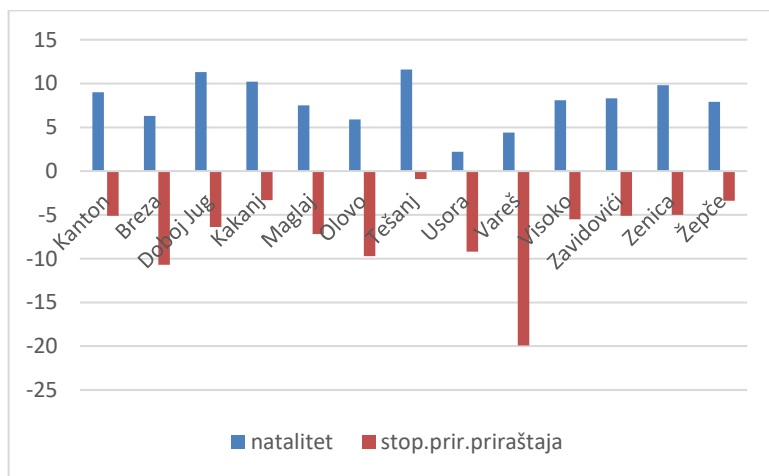

Prema statističkim standardima stopa prirodnog priraštaja manja od 5 ‰ je izrazito nepovoljna i pokazuje da društvo nije sposobno ni za osnovnu reprodukciju, a što je na Kantonu i u Federaciji već odavno sa negativnim predznakom.

Stopa dojenačke smrtnosti, koja je 2003. i 2004. godine bila u nivou evropskog prosjeka, ima blage ekscese u 2005. i

2006. godini, da bi u nekoliko posljednjih godina imala zadovoljavajuće vrijednosti. Distribuciju nekih vitalnih pokazatelja po opštinama Kantona prikazuje sljedeći grafikon.

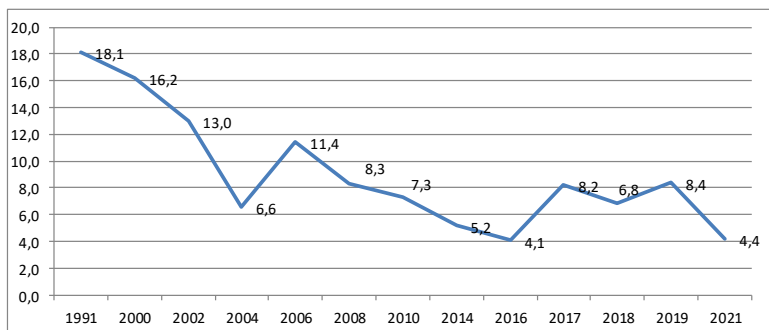
Grafikon 2. Natalitet i stopa prirodnog priraštaja u ZDK po općinama

Najnepovoljnija stopa prirodnog priraštaja je u opštinama Vareš, Breza i Olovo. Negativnu stopu ima Kanton u cjelini. Natalitet je najpovoljniji u Tešnju, Doboj Jugu i Kaknju.

Trend dojenačke smrtnosti za period 1991. do 2021. godine na Zeničko-dobojskom kantonu je prikazan na sljedećem grafikonu.

Grafikon 3. Trend dojenačke smrtnosti u ZDK za period 1991.-2021.

Na području Kantona je u 2021. godini nasilno izgubilo život 86 osoba.

1.4 Politička i socioekonomska situacija

Zeničko-dobojski kanton čini 12 opština sa 354.285 stanovnika. Sjedište Kantona je u Zenici. Zakonodavnu vlast čini Skupština Kantona sa 35 poslanika, a izvršnu čini Vlada na čijem je čelu Premijer.

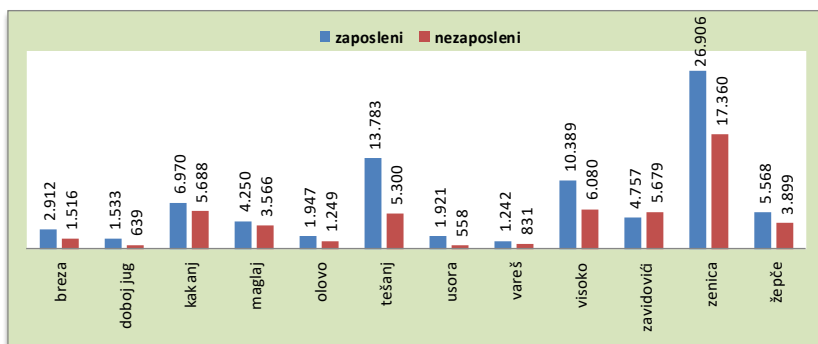
Tabela 3. Pregled nezaposlenih, prosječnih plaća i nezaposlenih u FBiH u 2021.

	FBiH	ZDK	TK	USK	SBK	SK
Stanovnika	2.168.602	354.285	434.424	264.248	247.100	419.918
Zaposleni	525.397	82.178	99.589	37.712	49.930	152.576
Nezaposleni	299.717	52.365	70.301	32.626	32.506	57.965
Prosječna plaća KM	996	858	906	933	799	1.251

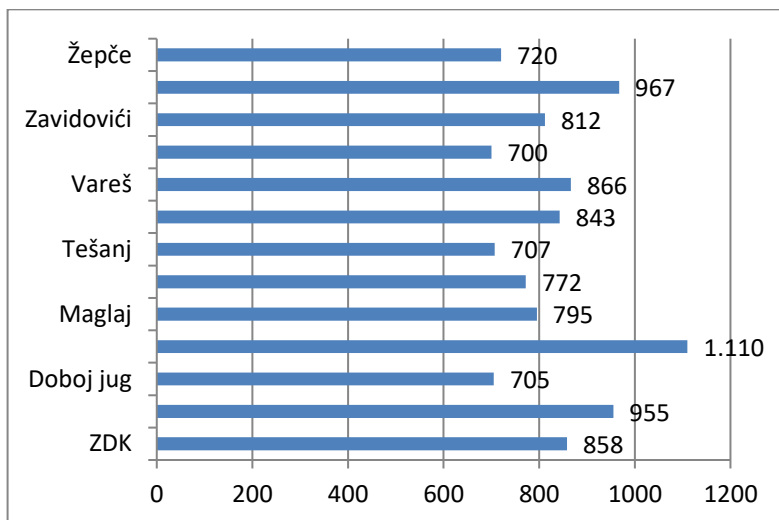
Tabela 4. Zaposleni u Zeničko-dobojskom kantonu u periodu 1991-2021.

	1991.	1998.	2005.	2008.	2013.	2016.	2019.	2020.	2021.
Zaposleni	114.316	68.900	66.718	73.267	68.554	72.106	84.169	82.073	82.178

Grafikon 4. Zaposleni i nezaposleni u opštinama Zeničko-dobojskog kantona

Grafikon 5. Prosječne plaće po opštinama u Zeničko-dobojskom kantonu.

Zakonska regulativa omogućuje svim stanovnicima zdravstveno osiguranje, međutim to u praksi nije slučaj. Na kantonu je bilo 31.158 neosiguranih osoba.

Osigurano je 64.019 maloljetnih osoba, 190.548 stanovnika u starosnoj dobi od 20 do 64 godine starosti i 68.560 stanovnika starijih od 65 godina.

Učešće zajednice i vanzdravstvenog sektora u unapređenju zdravlja je vrlo malo. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije zdravstveni sektor ima samo 10% uticaja na zdravstveno stanje stanovništva, dok je 90% izvan uticaja zdravstva.

Ovdje značajnu ulogu imaju ekonomska situacija, stopa

siromaštva, društveni stavovi i navike pojedinca, mediji, državni kontrolni mehanizmi i slično.

2. ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA

Za procjenu zdravstvenog stanja stanovništva važni su sljedeći pokazatelji: očekivana dužina života, stopa smrtnosti (mortalitet), stopa dojenačke smrtnosti, vodeći uzroci smrtnosti, vodeća oboljenja (morbiditet), a kao posebne indikatore pratimo stanje zdravlja žena i djece.

Opća stopa smrtnosti u 2021. godini na ZDK je bila 14,1‰, a stopa dojenačke smrtnosti je bila 4,4‰.

2.1 Mortalitet (Smrtnost)

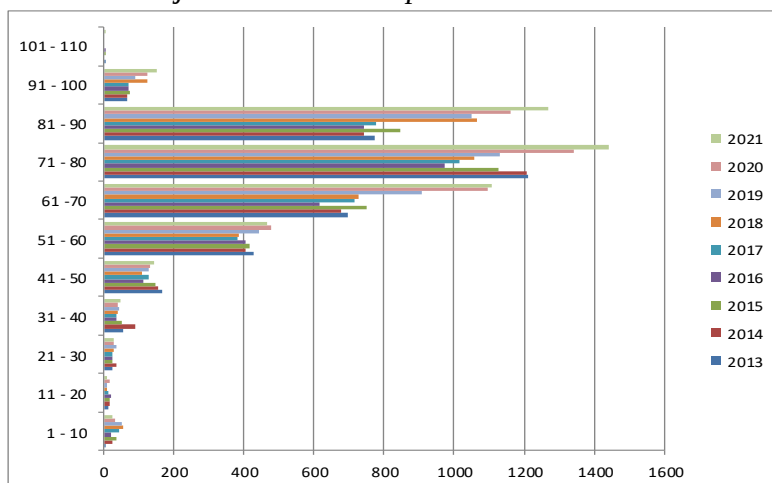
U 2021. godini na Kantonu je ukupno umrlo 4.986 osoba, što je skoro 27% (1.346) umrlih osoba više nego 2019. godine. Od toga je 2.361 žena, a 2.625 muških. Umrlo je 14 dojenčeta, a nasilnih smrti je bilo 86 (68 muških i 18 ženskih).

Prosječna starost umrlih je 72,29 godine. Prosječna starost umrlih muškaraca je 70,83 godine, a žena 73,92 godine.

Najviše umrlih je u dobnoj skupini od 71 do 80 godina.

Primjetan je trend porasta umiranja u dobnim skupinama 61-70, 71-80 te 81-90 godina starosti. Taj porast je naročito izražen 2020. i 2021. godine i to u dobnim skupinama 61-70 i 71-80 godina starosti.

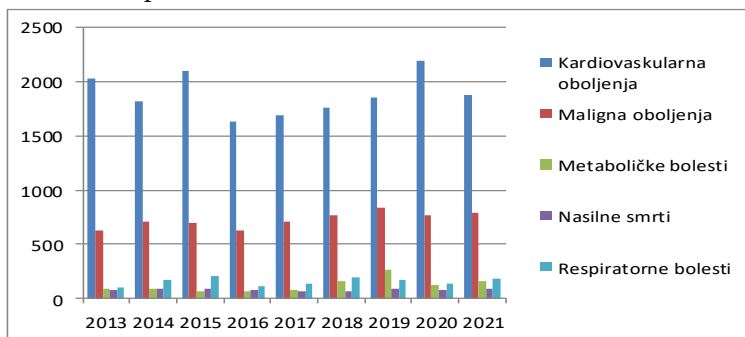
Grafikon 6. Distribucija umrlih po dobnim skupinama u Zeničko-dobojskom kantonu za period 2013-2021.

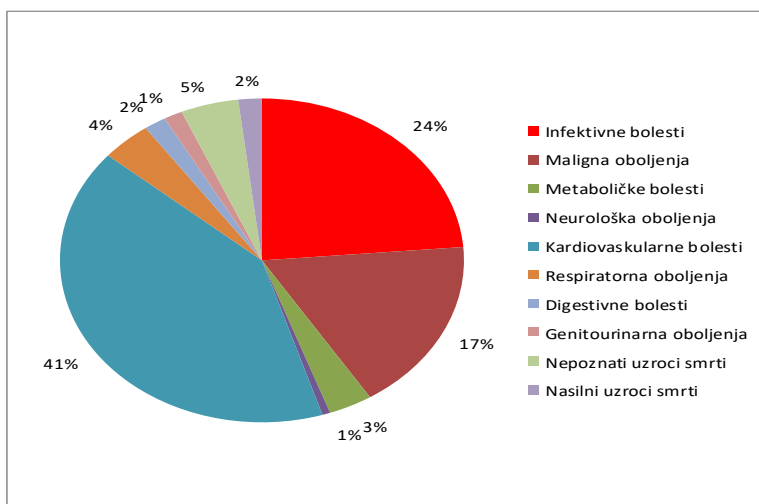
Pored opšteg mortaliteta veoma je važan i specifični mortalitet, koji iskazan kroz stope vodećih uzroka smrti daje sliku uzroka umiranja na Kantonu.

U proteklih pet godina najčešći uzroci smrti su bili kardiovaskularne bolesti, maligne bolesti, metaboličke bolesti, bolesti respiratornog trakta i nasilni uzroci smrti.

Grafikon 7. Distribucija uzroka smrti u Zeničko-dobojskom kantonu za period 2013.-2021.

Grafikon 8. Učestalost uzroka smrti u Zeničko-dobojskom kantonu

Kako se vidi iz prikaza vodeće bolesti zbog kojih nastupa smrt su bolesti srca i krvnih sudova sa 41% učešća, na drugom mjestu su infektivne bolesti zahvaljujući COVID-u, zatim slijede maligne bolesti 17%. Među kardiovaskularnim

bolestima najčešće se javlja srčana slabost, akutni srčani udar i moždani udar.

Kod malignih bolesti najčešće se javljao malignom pluća, maligni tumor želuca, maligni tumor jetre, te maligni tumor dojke. Fibroza i ciroza jetre su vodeći uzroci smrti iz grupe oboljenja probavnog sistema.

Kod infektivnih bolesti najčešći uzrok je bio COVID19.

2.2 Morbiditet (Obolijevanje)

Morbiditet kao indirektni pokazatelj zdravlja i direktni pokazatelj bolesti se prati registracijom konačnih dijagnoza u izvještajima svih nivoa gdje se pruža zdravstvena zaštita stanovništvu.

Na osnovu zakonom propisanih izvještaja, koje je Zavod u obavezi da obrađuje, sačinjena je morbiditetna lista.

Registrirani vanbolnički morbiditet uveliko ovisi od starosne i polne strukture stanovništva, dostupnosti zdravstvene zaštite, navika i standarda građana.

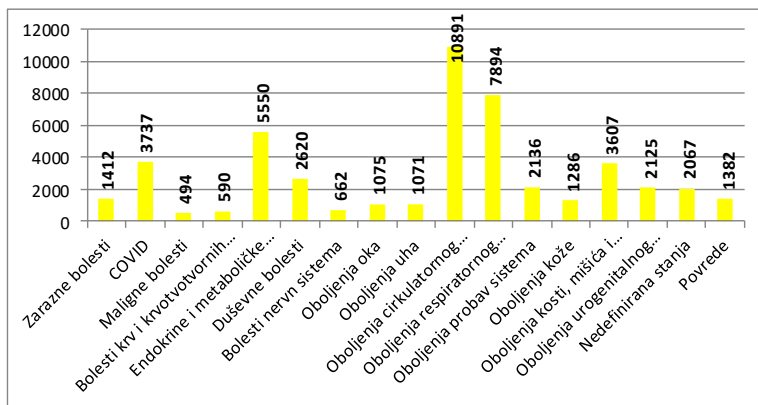
Iako neka bolest može pogoditi čovjeka u bilo kojoj životnoj dobi, ipak su neke karakteristične za određene starosne grupe. Tako su vodeća oboljenja po dobnim skupinama različita.

Tabela 5. Najčešće bolesti razvrstane po dobnim grupama u Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini

	Ukupno	na 100.000 stan.	>1	1 - 4	5 - 19	20 - 64	preko 65
Zarazne bolesti	5.001	1.412	231	511	1.274	2.392	593
COVID	13.239	3.737	3	131	782	9.733	2.590
Maligne bolesti	1.749	494	0	0	11	1.069	669
Bolesti krv i krvotvotvornih orga.	2.089	590	1	208	168	1.125	419
Endokrine i metaboličke bolesti	19.662	5.550	15	21	320	11.947	7.359
Duševne bolesti	9.284	2.620	2	38	211	6.914	2.119
Bolesti nervnog sistema	2.347	662	11	13	232	1.601	490
Oboljenja oka	3.808	1.075	103	153	412	1.967	1.173
Oboljenja uha	3.795	1.071	109	203	577	1.918	988
Oboljenja cirkulatornog sistema	38.584	10.891	22	40	148	21.504	16.870
Oboljenja respiratornog sistema	27.966	7.894	1.497	3.429	8.040	11.591	3.409
Oboljenja probavnog sistema	7.567	2.136	181	390	660	4.806	1.530
Oboljenja kože	4.555	1.286	364	375	931	2.347	538
Oboljenja kosti, mišića i zgobova	12.779	3.607	14	25	423	9.731	2.586
Oboljenja urogenitalnog sistema	7.527	2.125	75	166	484	4.635	2.167
Nedefinirana stanja	7.323	2.067	242	585	1.807	3.738	951
Povrede	4.895	1.382	44	180	1.088	3.153	430
UKUPNO:	233.853	66.007	9.306	8.465	63.850	109.921	46.648

Vodeće bolesti od kojih je stanovništvo Kantona bolovalo jesu bolesti kardiovaskularnog sistema, zatim respiratorne bolesti, a potom metaboličke i endokrine bolesti, te bolesti mišića kostiju i zglobova.

Grafikon 9. Stopa oboljelih na 100.000 stanovnika od pojedinih grupa oboljenja u Zeničko-dobojskom kantonu u 2021.

2.3 Hronična oboljenja

Hronična oboljenja predstavljaju naročito značajno opterećenje kako za zdravstveni sistem, tako i za pacijenta i cjelokupno društvo. Ona su uzrok ranog mortaliteta, invalidnosti i nesposobnosti, dugotrajnog odsustva sa posla i ličnog nezadovoljstva vlastitim stanjem.

Prema nekim istraživanjima u prosjeku svaki stanovnik stariji od 60 godina ima tri hronična oboljenja, među kojima su najčešće bolesti srca i krvnih žila, oboljenja koštano-mišićnog sistema, oboljenja probavnog sistema, šećerna bolest, poremećaji duševnog zdravlja.

Poseban problem predstavljaju maligne bolesti (zloćudni tumori) čija je učestalost u porastu. Postoji značajna razlika u obolijevanju od nekih hroničnih bolesti u ovisnosti o spolu, starosti i mjestu stanovanja.

Hronična kardiovaskularna oboljenja

Prema statističkim pokazateljima vodeći uzrok mortaliteta kod nas su kardiovaskularna oboljenja. To su također i vodeći uzroci obolijevanja kod radno aktivnog stanovništva i lica treće dobi. Znatno broj ovih bolesnika ima smanjenu radnu sposobnost, ekonomske, emotivne i druge smetnje.

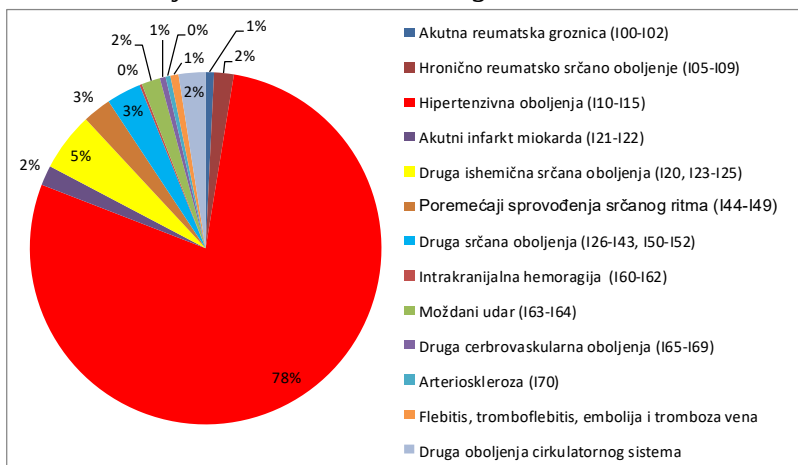
Nastanak većine ovih bolesti se može preduprijeti zdravijim odnosom prema nekim navikama (stilovima življenja), a kod već oboljelih se može spriječiti pojava komplikacija i rizik od prerane smrti.

Glavni rizici za pojavu ovih bolesti su dakle nepovoljne navike i nepovoljna životna okolina kao što su stresne situacije, neodgovarajuća ishrana, pušenje. Rano otkrivanje i rani tretman sprečava nastanak fatalnih komplikacija i nepopravljivog oštećenja organizma, te vraćanja bolesnog njegovim normalnim radnim zadacima.

Pet vodećih hroničnih oboljenja kardiovaskularnog sistema učestvuju sa 93% u ukupnom morbiditetu hroničnih kardiovaskularnih oboljenja.

Zapaža se da je glavno hronično oboljenje cirkulatornog sistema povišen krvni pritisak, od koga je na Kantonu u 2021. godini bolovalo 30.209 stanovnika ili 8,5%.

Grafikon 10. Odnos između kardiovaskularnih oboljenja na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini.

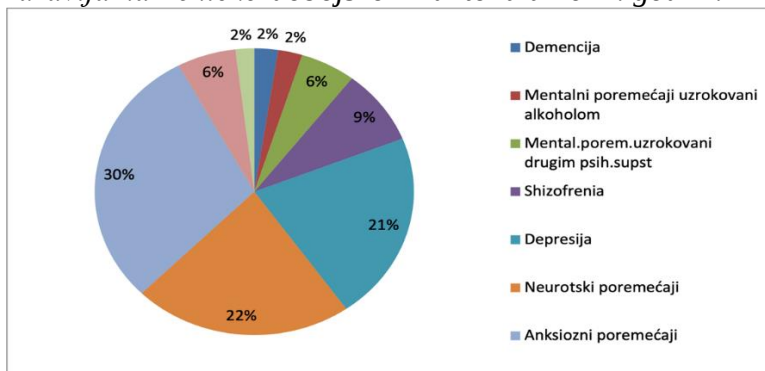

2.4. Poremećaji mentalnog zdravlja

Pored bolesti cirkulatornog sistema, poremećaji mentalnog zdravlja su također značajan faktor nesposobnosti radno aktivnog stanovništva.

Najčešća oboljenja ove grupe bolesti jesu neurotski poremećaji. Primjetan je generalni trend porasta neurotskih poremećaja, zatim slijede poremećaji raspoloženja, šizofrenija i alkoholizam.

Grafikon 11. Struktura vodećih poremećaja mentalnog zdravlja na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini.

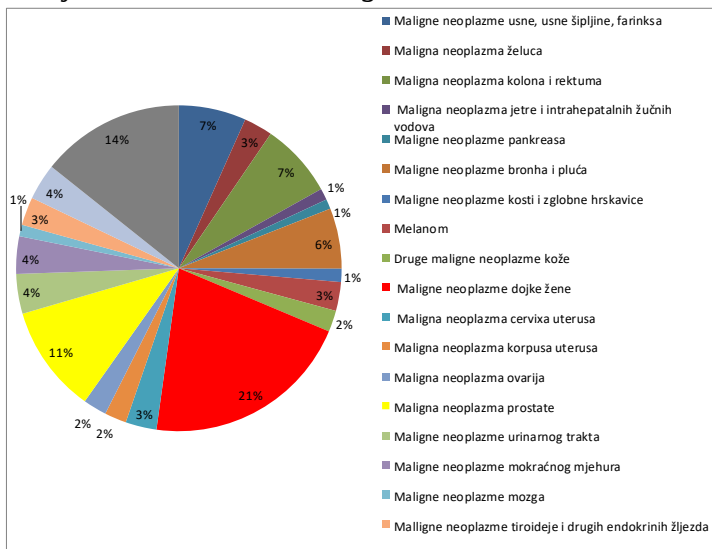
Vodeće mentalno oboljenje u toku 2021. godine bio je anksiozni poremećaj od koga je bolovalo 2.723 osobe, zatim neurotski poremećaj pa depresija.

2.5. Maligna oboljenja

Uz oboljenja cirkulatornog sistema, maligne bolesti predstavljaju simbol patologije savremenog čovjeka. U svim zemljama, pa i u našoj, stopa obolijevanja je u stalnom porastu. Smrtnost od raka pluća je u svijetu je u zadnjem desetljeću porasla za oko 30%.

U strukturi uzroka smrti od malignih oboljenja u 2021. godini najučestaliji je bio rak prostate, debelog crijeva, zatim rak jetre, dojke...

Grafikon 12. Struktura vodećih malignoma na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini.

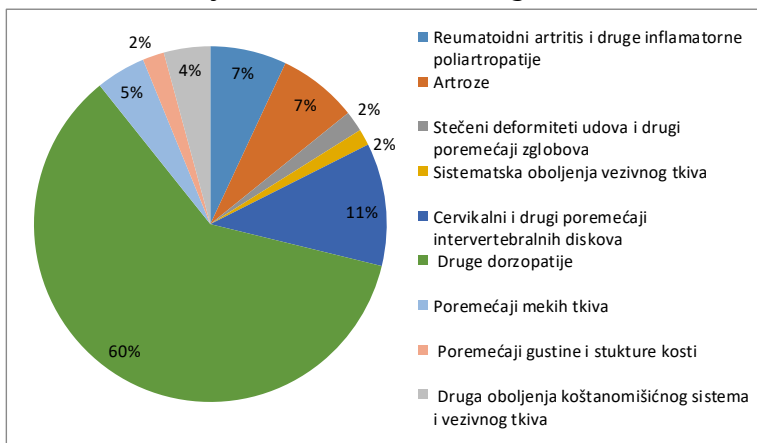
2.6. Oboljenja koštano-mišićnog sistema

Koštano-mišićna oboljenja, zbog svoje prirode i brojnosti, predstavljaju značajan javnozdravstveni problem.

Ona su najčešći uzroci rane invalidnosti, odsustvovanja s posla radnoaktivne populacije, uzrokuju znatne teškoće oboljelom, a za zdravstvenu službu također predstavljaju značajno finansijsko opterećenje.

Najzastupljenija oboljenja ove vrste na Kantonu u 2021. godini su bolesti kičmenog stuba, zatim bolesti zglobova pa slijedi reumatoidni artritis.

Grafikon 13. Struktura oboljenja koštano-mišićnog sistema na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini.

2.7. Zdravlje žena

Žene zdravstvenu zaštitu na nivou primarne zdravstvene zaštite ostvaruju u ambulantama opće/porodične medicine i u ambulantama za zdravstvenu zaštitu žena (ginekološko-akušerske ambulate).

U 2021. godini zdravstvenu je zaštitu žena na nivou primarne zdravstvene zaštite pružalo 17 timova na 14 lokacija na području Zeničko-dobojskog kantona.

Na tabeli br. 6. je prikaz zdravstvenog kadra i mreže službi za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena:

Tabela 6. Služba za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena – mreža,

zdravstveni radnici u Zeničko-dobojskom kantonu u 2021.

Zdravstvena ustanova	MREŽA			ZDRAVSTVENI RADNICI			
	Geografske lokacije	Ordinacija	Radni timovi	Doktori medicine		Medicinske sestre/ medicinski tehničari	Ginekološko akušerska sestra
				Specijalisti ginekologije i akušerstva	Na specijalizaciji iz ginekologije i akušerstva		
D.Z. Breza	1	1	1	1	0	0	1
D.Z. Doboj Jug	1	1	1	1	0	0	1
D.Z. Kakanj	1	2	2	2	0	2	5
D.Z. Maglaj	1	1	1	1	0	0	2
D.Z. Olovo	1	1	1	1	0	0	3
D.Z. Tešanj	2	3	2	2	1	4	0
D.Z. Vareš	1	1	1	1	0	2	1
D.Z. Visoko	1	1	1	1	1	0	2
D.Z. Usora	1	1	1	1	0	0	1
D.Z. Zavidovići	1	2	2	2	0	2	5
D.Z. Zenica	2	3	3	3	3	3	6
D.Z. Žepče	1	1	1	1	0	0	4
UKUPNO	14	18	17	17	5	13	31

U toku 2021. godine ostvareno je ukupno 189.230 posjeta, pri čemu je realizirano 19.718 prvih pregleda radi liječenja u ordinaciji kod doktora te 34.396 ponovnih pregleda žena radi liječenja.

Također je ostvareno 19.979 preventivnih pregleda. Ukupno je izvršeno 16.777 Papa-testova sa ciljem ranog otkrivanja raka grlića maternice od čega je bilo 88 utvrđenih patoloških stanja.

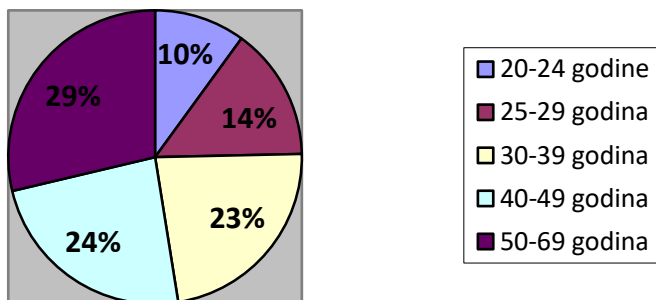
Ukupno su obavljena 3.202 pregleda dojki sa 18 utvrđenim patološkim stanjem.

Tabela 7. Posjete i pregledi u Službi za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena

Zdravstvena ustanova	Posjete u ordinaciji	Pregledi u ordinaciji	Preventivni pregledi			
			Ciljani pregled radi ranog otkrivanja raka grlića maternice	Broj patoloških nalaza	Ciljani pregled radi otkrivanja raka dojke	Broj patoloških nalaza
D.Z. Breza	5.891	3.539	459	0	89	0
D.Z. Doboj Jug	401	372	194	0	78	3
D.Z. Kakanj	14.188	14.118	1.756	0	27	0
D.Z. Maglaj	6.302	4.334	1.290	98	165	0
D.Z. Olovo	2.952	746	684	0	125	0
D.Z. Tešanj	10.330	10.330	2.620	0	0	0
D.Z. Vareš	1.053	1.048	280	0	0	0
D.Z. Visoko	7.469	7.469	1.485	0	742	0
D.Z. Usora	252	252	140	0	0	0
D.Z. Zavidovići	9.184	6.904	2.555	19	1809	0
D.Z. Zenica	11.899	11.899	4.485	60	39	15
D.Z. Žepče	3.433	3.433	829	0	128	0
UKUPNO	73.354	64.444	16.777	177	3.202	18

Grafikon 14. Skrining na rak grlića maternice prema dobnim skupinama na Zeničko-dobojskom kantonu u 2020. godini.

Skrining na rak grlića maternice prema dobnim skupinama

Iz navedenog dijagrama možemo vidjeti da se odaziv na skrining povećava nakon tridesete godine života žene.

U toku 2021. godine ostvareno je 24.905 posjeta doktoru u savjetovalištu za trudnice.

Savjetovalište za planiranje porodice posjećeno je 1.032 puta, i to najviše u Domu zdravlja Zenica, Breza i Visoko. Od 443 posjete savjetovalištu radi steriliteta najveći broj posjeta ostvaren je u Domu zdravlja Visoko i Zenica.

Na sljedećoj tabeli se mogu vidjeti posjete savjetovalištim a za trudnice, planiranje porodice, juvenilnog ginekologa te posjete radi steriliteta.

Tabela 8. Posjete i pregledi u Službi za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena

Zdravstvena ustanova	Posjete savjetovalištu za planiranje porodice	Posjete savjetovalištu radi steriliteta	Posjete kod juvenilnog ginekologa	Posjete savjetovalištu za trudnice		
				Do 3. mj.	4. – 6. mj.	7. i više mj.
D.Z. Breza	256	0	57	264	320	276
D.Z. Doboj Jug	4	12	0	32	47	76
D.Z. Kakanj	0	40	32	324	35	20
D.Z. Maglaj	0	2	0	381	557	865
D.Z. Olovo	7	3	12	149	278	487
D.Z. Tešanj	0	0	0	272	94	51
D.Z. Vareš	0	0	0	18	8	9
D.Z. Visoko	165	167	244	1081	983	1333
D.Z. Usora	2	7	0	4	0	0
D.Z. Zavidovići	0	15	23	102	13	8
D.Z. Zenica	592	195	175	1990	2663	3860
D.Z. Žepče	6	2	0	387	375	510
UKUPNO	1.026	443	543	5.004	5.373	7.495

Broj pobačaja u ovoj godini je iznosio 420. Učešće spontanijih pobačaja, kao jedan od znakova poremećaja ženskog zdravlja, u strukturi svih abortusa iznosi 67% Namjernih abortusa u 2021. godini je bilo 117.

Prekid trudnoće se najčešće radio hirurškim putem (100%), ukupno 329. U 94% slučajeva trudnoća se prekidala do dvanaeste sedmice trudnoće, dok je u samo 6% slučajeva se prekidala u periodu 13-20 sedmice. Komplikacije u toku ili nakon prekida trudnoće javile su se u 6% slučajeva.

U 2021. godini broj propisanih kontracepcijskih sredstava iznosio je 1.222. Strukturalno su na prvom mjestu oralni kontraceptivi (795 ili 65%), Manje su zastupljena intrauterina sredstva (166 ili 13,5%) te ostala kontraceptivna sredstva (261 ili 21,3%).

Tabela 9. Vrste i broj abortusa na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

Dobne grupe	Vrsta i broj abortusa			
	Namjerni prekid	Medicinski indiciran	Spontani prekid	Ukupno
ispod 15 g	1	0	0	1
15 - 19 g	3	2	8	13
20 - 24 g	16	12	31	60
25 - 29 g	36	32	70	135
30 - 34 g	31	21	52	106
35 - 39 g	20	15	40	75
40 - 44 g	7	5	14	26
45 - 49 g	3	0	1	4
preko 49 g	0	0	0	0
Svega	117	87	216	420

Na sljedećoj tabeli se može vidjeti broj abortusa prema ustanovama u kojim su se isti radili.

Tabela 10. Broj abortusa prema ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

Zdravstvena ustanova	Ukupan broj prekida trudnoće	Trajanje trudnoće / u sedmicama / kada se vrši prekid			Vrste prekida trudnoće		Spontani prekid trudnoće	Kategorija prekida trudnoće		Broj komplikacija u toku i nakon prekida trudnoće
		do 12 sedmica	13-20 sedmica	nakon 21 sedmice	Namjerni prekid	Medicinski indiciran		Hirurški	Medikamentni	
D.Z. Kakanj	13	13	0	0	0	8	5	0	0	0
OB Tešanj	121	118	3	0	23	63	35	121	0	1
D.Z. Zenica	13	13	0	0	10	3	0	13	0	0
KB Zenica	273	249	23	1	84	13	176	273	0	5

U toku 2021. godine bilo je 3.012 poroda. Prijevremenih poroda je bilo 108 (3,5%) i 15 poroda sa prolongiranom trudnoćom (0,49%) dok su ostalo bili porodi završeni na vrijeme.

Poroda koji su završeni sekcijom je bilo 1.142 (38%). Ukupno rođenih beba u toku 2021. godine je bilo 3.054 od čega je bilo 23 mrtvorodeno (0,7%).

Tabela 11. Broj porođaja prema dobnim skupinama na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

Dobne grupe	Broj porođaja			
	Na vrijeme	Prije vremena	Prolongirana trudnoća	Ukupno
ispod 15 g	0	0	0	0
15 - 19 g	103	7	1	111
20 - 24 g	651	17	3	671
25 - 29 g	979	34	4	1017
30 - 34 g	800	30	5	835
35 - 39 g	311	13	2	326
40 - 44 g	43	7	0	50
45 - 49 g	2	0	0	2
preko 49 g	0	0	0	0
Svega	2889	108	15	3012

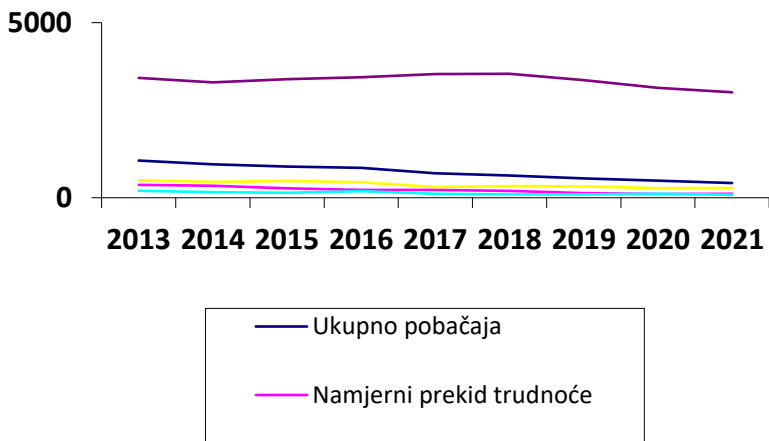
Na tabeli 12. se može vidjeti broj porođaja po ustanovama u kojima se porođaj završio.

Tabela 12. Broj porođaja prema ustanovama na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

Zdravstvena ustanova	Ukupno	BROJ POROĐAJA					BROJ ROĐENIH			
		Uz stručnu pomoć	Na vrijeme	Prije vremena	Prolongirana trudnoća	SEKCIJA	UKUPNO	Mrtвороđено	Sa tjelesnom težinom ispod 2.500 g	Sa tjelesnom težinom ispod 2.000 g
D.Z. Kakanj	86	86	86	0	0	0	86	0	2	0
D.Z. Zavidovići	11	11	9	0	2	0	12	0	1	0
KB Zenica	2277	2277	2158	106	13	930	2311	21	26	46
OB Tešanj	638	638	636	2	0	212	645	2	5	1

Trendovi kretanja pobačaja i rođenih u zadnjih šest godina su prikazani na grafikonu 15.

Grafikon 15. Trend kretanja rođenih i pobačaja na Zeničko-dobojskom kantonu 2013-2020. godini.

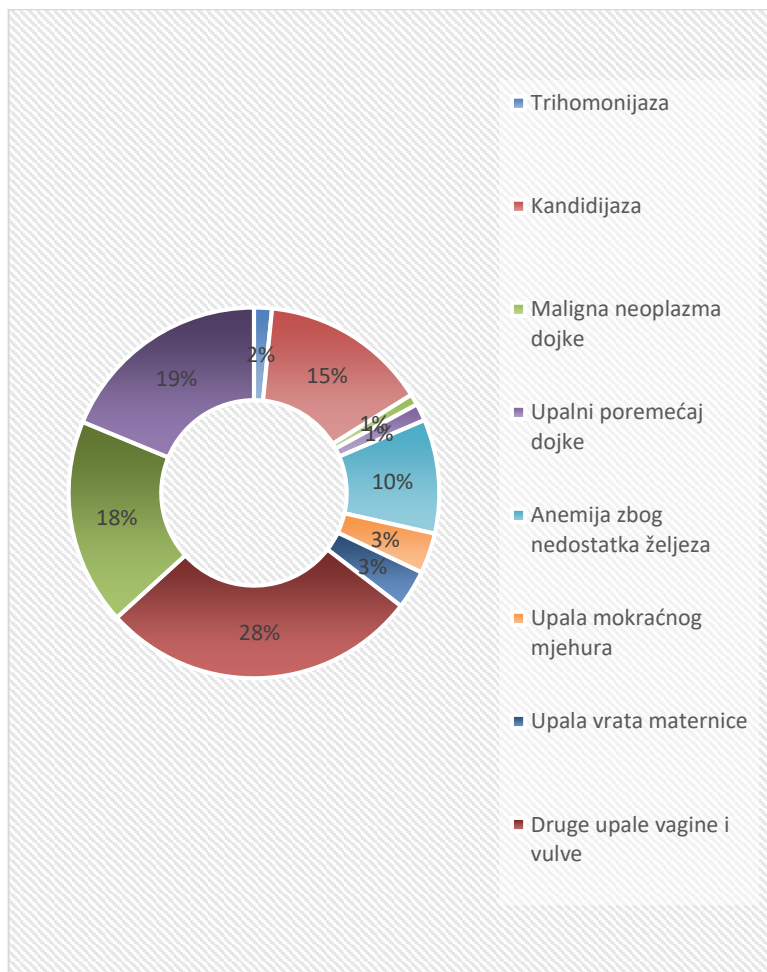

U službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2021. godini utvrđeno je ukupno 43.239 bolesti i stanja.

Po učestalosti su na prvom mjestu bolesti genitourinarnog sistema sa 25.452 utvrđene bolesti i stanja (50%), a na drugom su drugi faktori koji utiču na zdravstveno stanje žena (7932 ili 18,3%) a dalje su to kandidijaza, anemija zbog manjka željeza, poremećaji menstruacije, menopauzalni problemi, upale mokraćnog mjehura.

Grafikonom 16 je prikazana struktura utvrđenih bolesti i stanja zdravlja žena na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021. godini.

Grafikon 16. Struktura bolesti žena i stanja zdravlja žena na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini.

Vodeće nemaligne bolesti koje se javljaju kod osoba ženskog spola su bolesti cirkulatornog sistema, bolesti respiratornog sistema te endokrina i metabolička oboljenja.

Na tabeli br. 13 se mogu vidjeti utvrđene bolesti i stanja kod osoba ženskog spola koje su evidentirane u 2020. godini na nivou primarne zdravstvene zaštite.

Tabela 13. Utvrđene bolesti i stanja kod žena u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Zeničko-dobojskog kantona u 2020.

MK B	Bolesti i stanja	Šifre	Broj	Procenat
I	Infektivne i parazitarne bolesti	A00 – B99	2.095	3,2%
II	Maligne neoplazme	C00 – D48	1.234	1,9%
III	Bolesti krvi i krvotvornih organa, te određeni poremećaji imunog sistema	D50 – D89	1.075	1,7%
IV	Endokrina i metabolička oboljenja	E00 – E90	8.761	13,6%
V	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 – F99	3.898	6,0%
VI	Oboljenja nervnog sistema	G00 – G99	1.082	1,7%
VII	Oboljenja oka i adneksa	H00 – H59	1.664	2,6%
VIII	Oboljenja uha i mastoidnog nastavka	H60 – H95	1.711	2,6%
IX	Oboljenja cirkulatornog sistema	I00 – I99	16.299	25,3%
X	Oboljenja respiratornog sistema	J00 – J98	12.715	19,7%
XI	Oboljenja digestivnog sistema	K00 – K93	3.248	5,0%
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00 – L99	2.080	3,2%
XIII	Oboljenja koštanomišićnog sistema	M00 – M99	5.428	8,4%
XIV	Bolesti genitourinarnog sistema	N00 – N99	3.492	5,4%
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00 – O99	318	0,5%
XVI	Određena stanja porijeklom perinatalnog perioda	P00 – P96	139	0,2%
XVII	Kongenitalne malformacije, deformacije i hromozomske abnormalnosti	Q00 – Q64	143	0,2%

XIX	Povrede, trovanja i druge posljedice vanjskih uzroka	S00 – T98	1.658	2,6%
XXI	Faktori koji utiču na zdravlje	Z00 – Z99	8.726	13,5%
	Ukupno		64.367	
XX	Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta	VO1 – V98	154	0,24%

2.8. Patronažna djelatnost

Patronažnu djelatnost na području Zeničko dobojskog kantona u 2021. godini pružalo je 37 medicinskih sestara/tehničara.

Na posjet hroničnom bolesniku odnosilo se 3.763 patronažnih posjeta, na novorođenče (0-28 dana dana) i porodilji 3.379 posjeta te 13.118 posjeta domaćinstvima.

Strukturni prikaz uz distribuciju po domovima zdravlja prikazan je u tabeli 14.

Tabela 14. Patronažna djelatnost po odgovarajućim skupinama na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

Broj posjeta	D.Z. Breza	D.Z. Doboj Jug	D.Z. Kakanj	D.Z. Maglaj	D.Z. Tešanj	D.Z. Vareš	D.Z. Usora	D.Z. Zavidovići	D.Z. Zenica	D.Z. Žepče
Porodici	1.209	46	5.511	1.484	309	0	2	0	3.631	926
Trudnici	150	21	0	141	0	0	12	0	0	99
Novorođenčetu (0-28 dana) I porodilji	540	84	0	140	9	0	30	0	2.567	9
Dojenčetu (1 mj – 1 godina) I porodilji	187	145	0	127	0	0	10	0	322	0
Djetetu (1-14 godina)	0	6	0	168	2	0	0	0	0	0
Oboljelim od malignih bolesti	0	49	0	67	106	0	12	346	2.454	369
Oboljelim od dijabetesa	0	47	0	401	31	0	50	494	3.833	152
Oboljelim od kardiovaskularnih bolesti	0	28	0	443	77	0	77	0	5.040	272
Oboljelim od mentalnih bolesti	0	13	0	0	3	0	1	0	191	6
Oboljelim od mišićne distrofije	0	4	0	0	3	0	0	0	99	0
Zbog alkoholizma	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zbog narkomanije	0	2	0	0	0	0	0	0	10	0
Oboljelim od tuberkuloze	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0
Oboljelim od ostalih hroničnih bolesti	0	8	0	0	178	0	70	428	2.351	19

2.9. Zdravlje djece

Zdravlje djece do četiri godine starosti

Zdravlje djece možemo posmatrati kroz pokazatelje dojenačke smrtnosti, novorođenačke smrtnosti, juvenilne smrtnosti kao i distribucije vodećih bolesti.

U toku 2021. godine 23 djece je bilo mrtвороđeno, Stopa mrtвороđenosti iznosi 7,6%, udio prijevremeno роđenih je 3,54%, broj роđене djece sa тјеlesnom težinom ispod 2.500 grama je iznosio 108.

Ovi pokazatelji također mogu biti indikator uspjehа službe, kao i prediktor kasnijeg zdravlja naročito u dječjem periodu.

Vodeća oboljenja djece od 0 do 4 godina starosti su akutne infekcije respiratornih puteva, akutni bronhitis, cistitis, zatim anemije uzrokovane nedostatkom željeza, te gastroenterokolitisi.

Zdravstveno stanje mladih u školama i na fakultetima

Omladina u školama i fakultetima predstavlja najosjetljiviju kategoriju stanovništva, ali ujedno i najveći biološki potencijal društva.

Broj djece u osnovnim i srednjim školama na području ZDK: oko 43.000

Broj školskih objekata na području ZDK: 258

Broj centralnih osnovnih škola: 65

Broj područnih osnovnih škola: 148

Broj srednjih škola: 37

Broj fakulteta: 8

Zdravstvena ispravnost hrane i vode u školama

U toku 2021. godine obavljena je kontrola zdravstvene ispravnosti hrane i vode u školskim objektima, školskim kuhinjama, fakultetskim kantinama, obdaništima i drugim mjestima u kojima se hrane učenici na području ZDK.

Za sanitarno-higijensku kontrolu hrane uzet je 41 uzorak hrane i 10 briseva, te 442 uzorka vode za mikrobiološku i 442 uzorka vode za hemijsku analizu. Ukupno 3 (7,3%) uzorka hrane nisu bila mikrobiološki ispravna, dok su svi brisevi zadovoljavali kriterije. Ukupno 143 (32,4%) uzoraka vode nisu bila mikrobiološki, a ukupno 24 (5,4%) uzoraka nisu bila hemijski ispravna.

Sanitarno-higijensko stanje i sanitacija u školskim objektima

Na području ZDK ima 108 školskih ustanova koje koriste 258 školskih objekata. Nekoliko područnih školskih objekata se trenutno ne koriste zbog malog broja učenika.

Sa higijensko-građevinskog aspekta neki su izuzetno uslovni, a značajan broj objekata je higijensko-građevinski izuzetno neuslovan za boravak i rad učenika i nastavnog i drugog osoblja.

U svim javnim i privatnim predškolskim ustanovama, te u osnovnim i srednjim školama, kao i na fakultetima na području ZDK obavljeno je ispitivanje čistoće površina i predmeta.

Pod ovim se prvenstveno misli na kontaktne površine i predmete koji su često u upotrebi, poput površine klupe, šteka na vratima, rukohvata na stepenicama i holovima, ručki na česnama u toaletima, učionicama i svlačionicama, kao i na igračke, te kuhinjske površine gdje kuhinje trenutno rade.

Cilj ovih analiza jeste da se direktno na licu mjesta ukaže na svakodnevne propuste tokom mehaničkog čišćenja, te daju savjeti osoblju na održavanju objekata, kao i menadžmentu ustanova u vezi sa neprocjenjivim značajem mehaničkog čišćenja u kontekstu COVID-19 i generalno, metodama mehaničkog čišćenja, vrstama sredstava za mehaničko čišćenje, a sve kao neophodna i suštinski važna priprema za dezinfekciju, jer dezinfekcija bez mehaničkog čišćenja nije efikasna.

Za ovu svrhu pripremljene su upute i smjernice o načinima mehaničkog čišćenja, dezinfekcije, te vrstama, koncentracijama i količinama dezinfekcionih sredstava koja se mogu koristiti u objektima. Način ispitivanja sanitacije jeste uzimanje brisa sa površina i predmeta, te upotreba aparata AccuPoint Advanced Sanitation Verification System za brzu analizu uzetog brisa.

Rezultati su gotovi za 20 sekundi, te nije potrebno bris upućivati u laboratoriju. Ovaj aparat očitava količinu organskog zagađenja površine ili predmeta, a ne vrste mikroorganizama. Ukoliko se smanji količina organskog zagađenja na površinama i predmetima mehaničkim čišćenjem, smanjuje se i vjerovatnoća da će se na površinama i predmetima naći mikroorganizmi, pa i SARS-CoV-2 virus koji izaziva oboljenje COVID-19.

Aparat je certificiran, te se do sada koristio samo u industriji hrane i u zdravstvenim ustanovama, a ovo je prva upotreba ovog aparata u objektima odgojno-obrazovnih ustanova (na fakultetima, u osnovnim i srednjim školama i u predškolskim ustanovama).

Tokom 2021. godine Služba za školsku higijenu uzela je 1.004 brisa ove vrste u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Uočeno je da su zahvaljujući provedenim online i uživo edukacijama o higijeni škole rezultati briseva bili relativno zadovoljavajući, tj. da su vrijednosti bile iznad graničnih na cca 10,8% mjesta uzimanja brisa (za razliku od 42,6% u prethodnoj godini).

POJEDINI ASPEKTI ZDRAVLJA DJECE

Stanje vida kod školske djece na području ZDK

Tokom 2021. godine proveden je skrining za rano otkrivanje poremećaja vida za djecu u svim osnovnim školama u kojima ima djece uzrasta koji je obuhvaćen skriningom.

Na području ZDK vid je pregledan kod ukupno 7.002 učenika drugih i osmih razreda osnovne škole. Od tog broja, kod 499 (7,1%) učenika utvrđen je problem sa vidom.

Stanje sluha kod školske djece na području ZDK

Tokom 2021. godine proveden je skrining za rano otkrivanje poremećaja sluha za djecu u svim osnovnim školama u kojima ima djece uzrasta koji je obuhvaćen skriningom.

Na području ZDK sluh je pregledan kod ukupno 7.459 učenika drugih i osmih razreda osnovne škole. Od tog broja, kod 89 (1,2%) učenika utvrđen je problem sa sluhom.

Stanje lokomotornog sistema kod školske djece na području ZDK

Tokom 2021. godine proveden je skrining za rano otkrivanje poremećaja lokomotornog sistema za djecu u svim osnovnim školama u kojima ima djece uzrasta koji je obuhvaćen skriningom.

Na području ZDK lokomotorni sistem je pregledan kod ukupno 11.237 učenika drugih i šestih razreda osnovne škole i prvih razreda srednje škole. Od tog broja, kod 2.021 (18%) učenika utvrđen je problem sa lokomotornim sistemom.

Pregled podataka o provedenim skrining programima po godinama

Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Σ
VID									
Ukupan broj skrining pregleda vida	3.618	14.361	17.061	3.347	-	6.415	2.224	7.002	54.028
Ukupan broj (%) pozitivnih na skriningu vida	237 (6,6)	1.191 (8,3)	1.330 (7,8)	227 (6,8)	-	387 (6)	166 (7,5)	499 (7,1)	4.037 (7,5)
SLUH									
Ukupan broj skrining pregleda sluha	2.944	4.939	3.477	3.435	-	6.989	2.351	7.459	31.594
Ukupan broj (%) pozitivnih na skriningu sluha	83 (2,8)	158 (3,1)	53 (1,5)	88 (2,6)	-	155 (2,2)	55 (2,3)	89 (1,2)	681 (2,2)
LOKOMOTORNI SISTEM (LMS)									
Ukupan broj skrining pregleda LMS	-	-	-	6.934	6.433	6.714	5.519	11.237	36.837
Ukupan broj (%) pozitivnih na skriningu LMS	-	-	-	516 (7,4)	470 (7,3)	1.104 (16,4)	1.241 (22,5)	2.021 (18)	5.352 (14,5)

2.10. Oralno zdravlje

Prema podacima o radu koji su Institutu za zdravlje i sigurnost hrane Zenica dostavljeni do 1.marta 2022. godine, u 2021. godini u službi za zdravstvenu zaštitu usta i zubi na području Zeničko-dobojskog kantona radila su 42 tima na 20 geografskih lokacija /ambulantni.

Zdravstvenu zaštitu pružala su 39 doktora dentalne medicine (9 doktora stomatologije na specijalizaciji i 18 specijalista ostalih užih stomatoloških specijalnosti), uz 59 stomatoloških sestara/tehničara.

U službi za zdravstvenu zaštitu usta i zubi u 2021. godini zabilježeno je ukupno 58.432 posjete od čega 30.811 su bile prve posjete kod doktora stomatologa. Tokom 2021. godine obavljeno je ukupno 63.043 stomatoloških radova.

Od ukupnog broja radova najviše je bilo vađenja zubi (15.547 ili 25%), zatim plombiranja zubi (14.473 ili 23%), oralnih hirurških radova 7.509 ili 12% , liječenja pulpe i periapikalnog tkiva (6.874 ili 11%).

Ne možemo se pohvaliti dobrim oralnim zdravljem. Od ukupno pregledane djece do 6 godina svako je imalo 2-3 kariozna zuba. Oko 98% odrasle populacije ima karijes. Pored karijesa učestalost upale desni je veoma velika. Od ukupno pregledane djece starije od 12 godina samo 13,4% je evidentirano bez karijesa.

Navedeni podaci su prikupljeni samo u javnim zdravstvenim ustanovama, te je konačan broj sigurno dosta različit, jer se navedena patologija u velikom broju rješava i u privatnim zdravstvenim ustanovama.

U tabeli br. 16 se može vidjeti dentalni status pri prvom pregledu po dobnim skupinama.

Tabela 16. Dentalni status pri prvom pregledu na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

	Pregledan a djeca stara 6 godina	Pregledan a djeca stara 12 godina	Pregledan a populacija od 18 godina	Pregledan a populacija starosti 35-44 godine	Pregledan a populacija starosti preko 65+
Ukupno pregledano	7.860	15.762	18.664	20.380	15.711
Broj karioznih zuba	3.696	5.957	6.802	5.307	3.519
Broj ekstrahiranih zuba	2.286	3.426	4.295	7.781	8.341
Broj plombiranih zuba	694	4.270	6.396	5.386	1.942
Broj osoba bez karijesa	1184	2.109	1.171	1.673	1.526
Broj osoba sa potpunom bezubosti	/	/	/	233	383

U djelatnosti dentalne medicine 2021. godine dominira bolest zubnog karijesa s ukupno 18.158 zabilježene dijagnoze i učešćem od ukupno 37,8 %. Na drugom su mjestu bolesti pulpe i periapikalnih tkiva s ukupno 9.013 zabilježenih dijagnoza i učešćem od 18,8%.

Na tabeli br. 17 se mogu vidjeti oboljenja, stanja i povrede evidentirane u službi za zaštitu usta i zuba prema dobnoj skupini.

Tabela 17. Oboljenja, stanja i povrede u stomatologiji prema dobnim skupinama na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.

OBOLJENJA I POVREDE U STOMATOLOGIJI	Svega	4 godine i manje	od 5 do 19 godina	20 i više godina
Maligne neoplazme usne i usne šupljine (C00-C08)	5	0	4	1
Poremećaji razvoja i rasta zuba (K00)	3.001	405	1.907	689
Urasli i ukliješteni zubi (K01)	1.596	8	621	967
Zubni karijes (K02)	18.158	111	8.297	9.750
Druga oboljenja čvrstog tkiva zuba (K03)	3.245	27	1.575	1.643
Oboljenja zubne pulpe i periapikalnog tkiva (K04)	9.013	100	3.757	5.156
Gingivitis i periodontalna oboljenja (K05)	3.087	23	585	2.479
Drugi poremećaji gingive i alveolarnog luka (K06)	629	1	29	599
Dento-facijalne anomalije (K07)	2.091	0	1.063	1.028
Drugi poremećaj zuba i potpornih struktura (K08)	2.209	1	316	1.892
Ciste usne šupljine koje nisu klasificirane drugdje (K09)	1.105	12	0	1.093
Druga oboljenja vilice (K10)	1.634	1	12	1.621
Oboljenja žlijezda slinovnica (K11)	9	0	0	9
Stomatitis i srodne lezije (K12)	1.090	9	168	913
Druga oboljenja usana i sluznice usne šupljine (K13)	1.135	4	127	1.004
Oboljenja jezika (K14)	5	0	0	5
Povrede lica i usne šupljine (S00-S09, T00-T04, T20, T90)	13	3	9	1
Ukupno oboljenja u 2021.	48.025	705	18.470	28.850

Ukupno je udjelatnosti dentalne medicine u 2021. godini zabilježeno 48.025 dijagnoza.

Skoro svaku drugu dijagnozu zabilježenu u službi za zaštitu i liječenje usta i zubi čini zubni karijes, što je slučaj i u prethodnim godinama.

3. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU U 2021. GODINI

3.1. Nadzor nad zaraznim oboljenjima

Pandemija COVID-19 je odredila epidemiološku sliku zaraznih bolesti u 2021. godini, ali i kompletan život, kako u svijetu tako i kod nas.

Pandemijsko širenje virusa SARS-CoV2 je počelo u decembru 2019.godine, iz grada Wuhan, pokrajina Hubei u Kini, a već početkom 2020.godine, je bilo jasno da se radi o potpuno novom tipu virusa, na koji je osjetljivost populacije opća.

Oboljenje koje izaziva ovaj virus nazvano je COVID-19 zbog opće osjetljivosti, unatoč svim naporima, virus se nastavio širiti i Svjetska zdravstvena organizacija je 11.3.2020. godine, proglasila pandemiju COVID-19.

Pandemija je proizvela ogromne posljedice na zdravlje ljudi, na zdravstvene sisteme ali i druge oblasti života, privredu, ekonomiju, saobraćaj, kulturu, zapravo na sve segmente života u cijelom svijetu.

Do kraja 2021.godine u svijetu je registrovano više od 278 miliona slučajeva zaraze, a umrlo je oko 5,4 miliona ljudi.

Zarazne bolesti na području Kantona u 2021. godini

Procjena ukupnog broja prisutnih stanovnika na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021.godini, je **354.285** stanovnika.

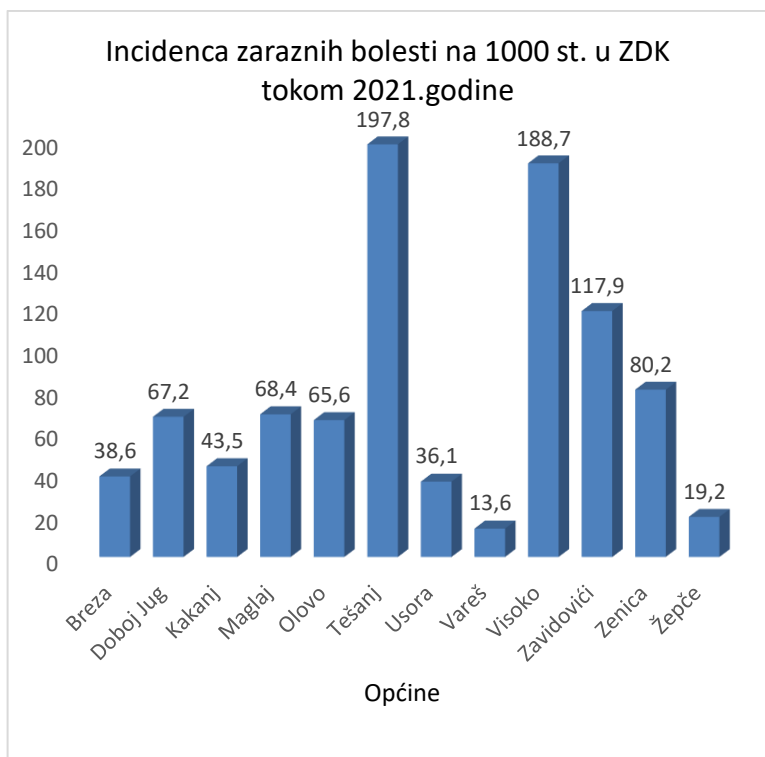
U toku 2021. godine na Kantonu je prijavljeno **16.677** slučajeva zaraznih bolesti na pojedinačnim prijavama i **17.473** slučajeva na grupnim prijavama - iz aktivnog nadzora (ARI/ILI/SARI).

Ukupna stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u 2021. godini iznosila je **96,4 /1000**.

Tabela 1. Zarazne bolesti na ZDK po geografskoj distribuciji

OPĆINA	BROJ OBOLJELIH
BREZA	512
DOBOJ JUG	273
KAKANJ	1597
MAGLAJ	1531
OLOVO	594
TEŠANJ	8665
USORA	227
VAREŠ	102
VISOKO	7298
ZAVIDOVIĆI	4094
ZENICA	8687
ŽEPČE	570
ZDK	34.150

Najveći broj prijavljenih zaraznih bolesti je u Zenici (8687) a najmanji u Varešu (102).

Grafikon 1. Geografska distribucija (Mb/1000.)

Najveća stopa obolijevanja od zaraznih bolesti u 2021.g. je bila u općini Tešanj 198,8/1000 st., a stopu veću od 60/1000 st. imali Doboj Jug, Maglaj i Olovo .

Tabela 2. Zarazne bolesti na ZDK po dobnim skupinama u 2021.godini

Dobne grupe	0-6	7-14	15-24	25-49	50-64	65>	Nepoznato	Ukupno
Broj oboljelih	5.788	4.146	4.323	7.897	6.466	5.405	125	34.150

Prema prijavama, očekivano od zaraznih bolesti najviše je oboljevalo radno sposobno stanovništvo u dobnim skupinama od 25-49 i 50-64 godine.

***Napomena :** Aktivni nadzor (ARI/ILI/SARI) u grupnim prijavama ne sadrži podatke po spolu

Tabela 3. Zarazne bolesti na ZDK po spolu u 2021.godini

Spol	M	Ž	Ukupno
Broj oboljelih	7.953 (48%)	8.724 (52%)	16.677

Nema značajne razlike u obolijevanju od zaraznih bolesti po spolnoj strukturi.

Pandemija COVID-19 dominirala je i u 2021. Godini, te je i poredak vodećih zaraznih bolesti izmijenjen u tom smislu, u odnosu na prethodnu godinu.

Dakle, prema broju prijavljenih COVID-19/SARS-CoV2 u 2021.g. dominira.

Poredak ostalih vodećih zaraznih bolesti u odnosu na 2020.g. nije značajnije izmijenjen, s tim da su stope Mb/1000 niže.

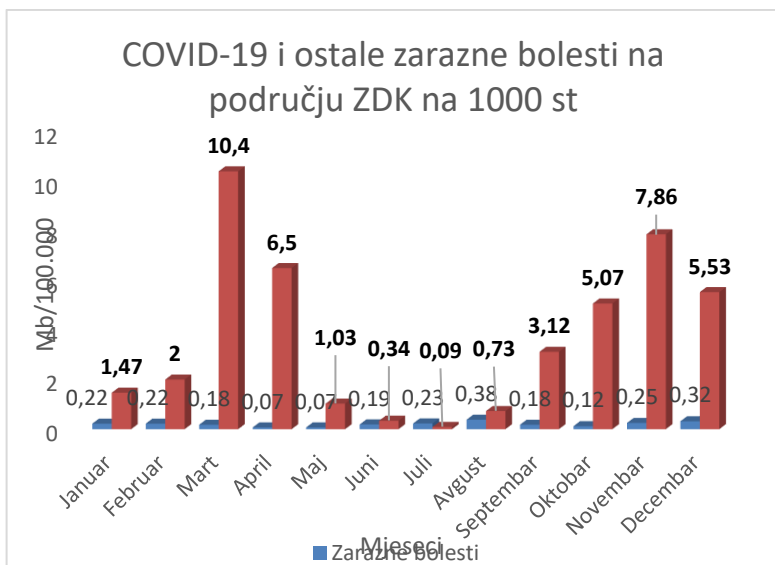
Najveći udio i dalje imaju kapljične infekcije (računajući COVID-19) – 97,4%, zatim crijevne zarazne bolesti sa 1,76%, zoonoze sa 0,16% i ostale zarazne bolesti sa 0,64%.

Tabela 4. Vodeće zarazne bolesti (Mb/1000) u 2020. i 2021.godini, uporedni podaci

2020				2021			
Rang	Bolest	Broj slučajeva	Mb/1000	Rang	Bolest	Broj slučajeva	Mb/1000
1.	COVID-19 (SARS-CoV2)	6.084	17	1.	COVID-19 (SARS-CoV2)	15.822	44,2
2.	Oboljenje slična gripi/ILI	2.771	7,75	2.	Oboljenje slična gripi/ILI	1.058	2,96
3.	Varicellae	554	1,55	3.	Varicellae	285	0,79
4.	Angina streptococcica	175	0,48	4.	Angina streptococcica	61	0,17
5.	Enerocolitis ac.	126	0,35	5.	Enterocolitis ac.	146	0,40
6.	Toxiinfectio alimentaris	74	0,20	6.	Toxiinfectio alimentaris	130	0,36
7.	TBC, plućna i izvan plućna	64	0,17	7.	TBC, plućna i izvan plućna	62	0,17
8.	Herpes zooster	40	0,11	8.	Herpes zooster	28	0,07
9.	Mononucleosis infectiosa	25	0,06	9.	Mononucleosis infectiosa	24	0,06
10.	Salmonellosis	26	0,07	10.	Salmonellosis	14	0,03

U skladu s Pravilnikom o načinu prijavljivanja zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 101/12), obvezno se prijavljuje svaki slučaj zarazne bolesti koji se nalazi na listi zaraznih bolesti (84 bolesti).

Lista zaraznih bolesti koje se obavezno prijavljuju u Federaciji Bosne i Hercegovine obuhvaća sve bolesti navedene u Odluci Komisije 2000/96/EC.

Grafikon 2. Odnos COVID-19 i ostalih zaraznih bolesti na ZDK u 2021.godini

Na osnovu pristiglih prijava zaraznih bolesti, najveći broj oboljelih od ostalih zaraznih bolesti je bio u mjesecu avgustu (Mb 0,38/1000), dok je najveći broj oboljelih od COVID-19 bio u mjesecu martu (Mb 10,4/1000).

Nadzor nad COVID-19 infekcijom je aktivni i provodi se kontinuirano, svakodnevnom izvještavanjem o broju pozitivnih lica, broju hospitaliziranih, broju osoba na respiratornoj podršci, broju smrtnih ishoda i drugim relevantnim podacima.

Izvještavanje o laboratorijski potvrđenim PCR uzorcima se vrši kroz jedinstvenu elektronsku platformu, direktno iz laboratorija.

Potvrda infekcije se vrši PCR_RT metodom (metoda amplifikacije), koja predstavlja “zlatni standard”, a kao pomoćna metoda, od decembra 2020.godine, koriste se i brzi antigenski testovi (Ag-RDT) koji moraju zadovoljavati zadate standard. Negativan rezultat Ag-RDT testiranja je potrebno provjeriti PCR metodom.

Izvjestavanje o Ag-RDT testiranju se vrši preko Higijensko-epidemioloških službi Domova zdravlja, a na nivou INZ-a se objedinjuju, sistematiziraju i šalju u Zavod za javno zdravstvo F BiH, takođe svakodnevno.

U 2021.godini urađeno je ukupno 44.995 testiranja (24.854 PCR i 20.101 Ag-RDT), a virus je potvrđen kod 15 887 osobe (7.333PCR i 8.554 Ag-RDT). U nadzoru se koriste standardne definicije slučajeva, osoba iz kontakta, smrtnih ishoda, a u suzbijanju pandemije, preporuke i smjernice SZO.

Upravljanje krizom vrši Krizni štab Ministarstva zdravstva Zeničko-dobojskog kantona, donoseći naredbe i preporuke u skladu sa naredbama Kriznog štaba Ministarstva zdravstva FBiH i epidemiološkom situacijom na Kantonu, koju kontinuirano prati i analizira Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica.

Opis pandemije (epidemije)

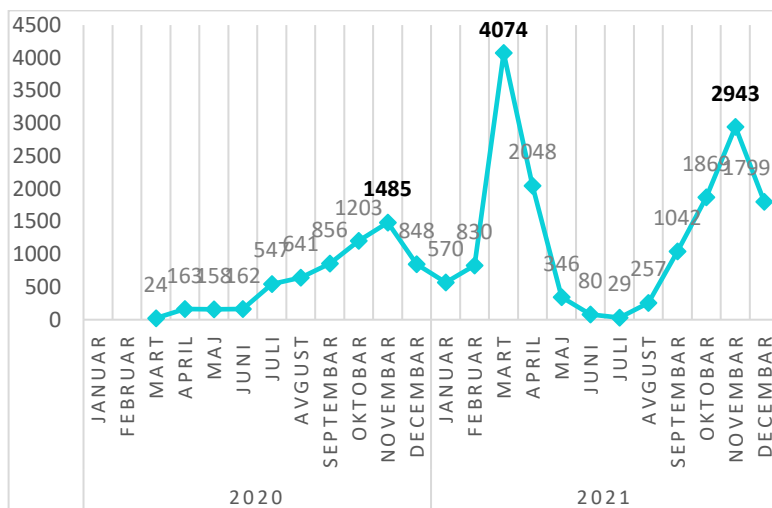
Od početka pandemije pa do kraja 2021.godine (2020/2021) ukupan broj oboljelih /zaraženih od COVID -19 infekcije je 21 974 osobe, a od posljedica infekcije umrlo je 1455 osoba.

Tokom 2020 godine epidemijski val doseže svoj vrhunac u

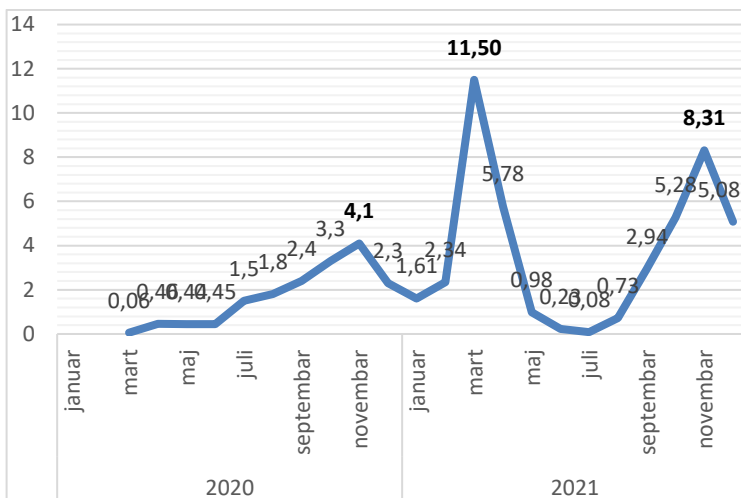
novembru sa 1485 prijavljenih oboljenja/infekcije i stopom od 415/100.000.

U decembru 2020. godine broj oboljelih/zaraženih se počinje smanjivati. U 2021 godini epidemija doseže svoj pik u martu sa 4074 prijavljenih oboljenja/infekcije i stopom od 11.5 /1 000 stanovnika.

Sa mjesecom aprilom broj oboljelih/zaraženih počinje se smanjivati da bi epidemijski val dosegao novi vrhunac u mjesecu novembru sa 2943 oboljelih/zaraženih i stopom od 8,3/1000 st.

Grafikon 3. ZDK, COVID-19, Epidemijska kriva (broj prijavljenih po mjesecima)

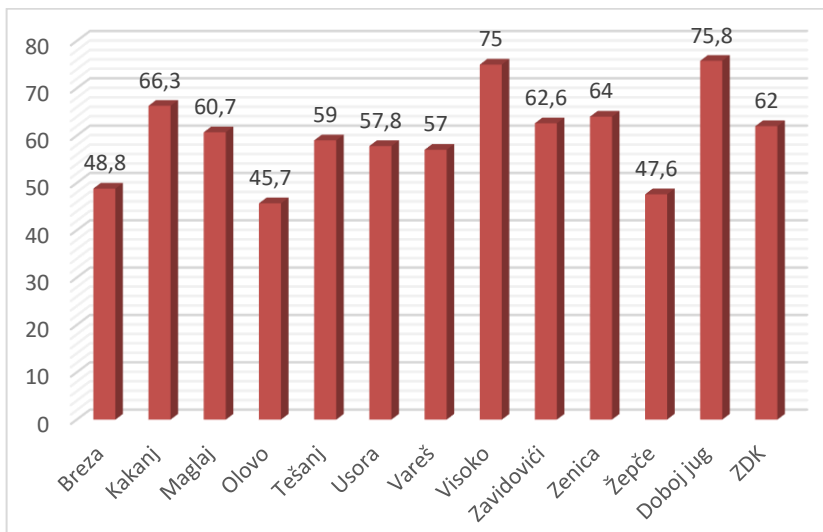

Grafikon 4. ZDK, COVID-19, Epidemijska kriva, mjesečne stope (Mb /1000 st.)

Geografska distribucija

Tabela 5. Prikazuje broj potvrđenih slučajeva SARS-CoV2 virusa po općinama u toku pandemije 2020./2021. godine,: najviše u Zenici (6939) a najmanje u Doboj Jugu (308)

OPĆINE ZDK	Ukupno pozitivnih za općinu	Mb/1000
Breza	646	48,8
Doboj-Jug	308	75,8
Kakanj	2435	66,3
Maglaj	1360	60,7
Olovo	414	45,7
Tešanj	2586	59
Usora	363	57,8
Vareš	428	57
Visoko	2907	75
Zavidovići	2176	62,6
Zenica	6939	64
Žepče	1412	47,6
Ukupno ZDK	21974	62

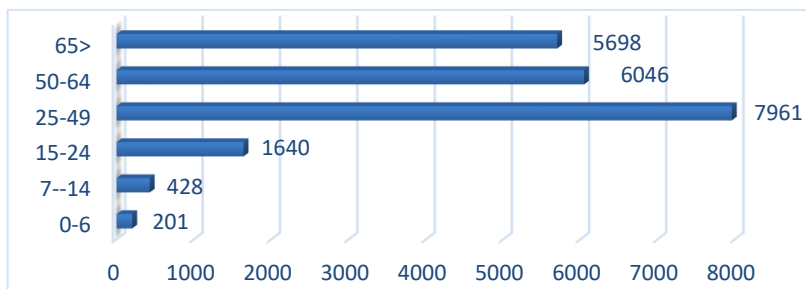

Grafikon 5. ZDK, Geografska distribucija potvrđenih slučajeva COVID-19/ SARS-CoV2, Mb/ 1000 stanovnika, 2020./2021.godina

Najvišu stopu je imala općina Doboj Jug (75,8 na 1000 st.) a najmanju općina Olovo (45,7 na 1000 st.).

Dobna struktura oboljelih / zaraženih

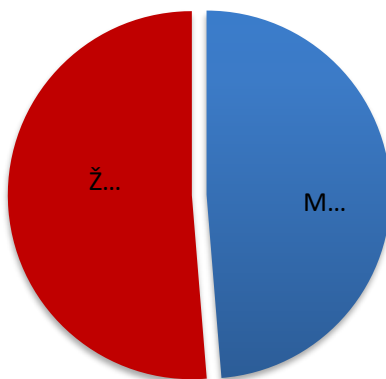
Najveći broj potvrđenih slučajeva COVID-19/SARS-CoV2 virusa u toku pandemije 2020/2021 godina je u dobnoj skupini od 25-49 godina (7961 ili 36,2%), a najmanji u dobnim skupinama od 0-6 i 7-14 godina, jer je i broj testiranih lica iz mlađih dobnih skupina značajno manji, zbog blažih do asimptomatskih formi bolesti i izbjegavanja testiranja(neugodnost kod uzimanja uzorka).

Grafikon 6. ZDK, COVID-19/SARS-CoV2, dobna struktura, 2020./2021.godine

Distribucija po spolu

U toku pandemije 2020/2021 godina od COVID 19/SARS-CoV2 infekcije nema značajne razlike u obolijevanju po spolu, oboljelo je 11271 (51,2%) osoba ženskog spola, u odnosu na osobe muškog spola 10703 (48,7%).

Grafikon 7. ZDK, COVID-19/SARS-CoV2, spolna struktura, 2020./2021.godine

Smrtni ishodi

Od posljedica SARS-CoV2 infekcije na Zeničko-dobojskom kantonu u toku pandemije 2020/2021 godina je umrlo 1455 osoba.

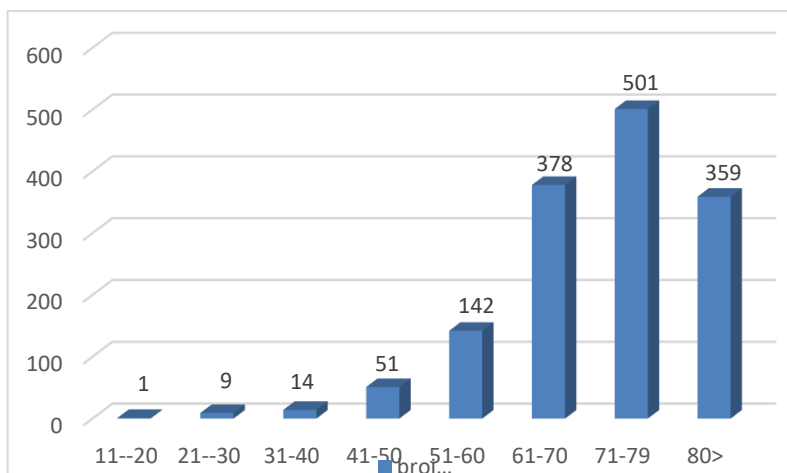
Tabela 6. ZDK, Geografska raspodjela smtnosti od COVID-19, 2020./2021.godine (stopa na 1000 st.)

Općina/grad	Broj umrlih u 2021.g.	Mortalitet na 1000 stanovnika
Breza	62	4,68
Doboj-Jug	19	4,67
Kakanj	106	2,88
Maglaj	74	3,3
Olovo	16	1,76
Tešanj	183	4,1
Usora	16	2,5
Vareš	52	6,9
Visoko	198	5,1
Zavidovići	138	3,9
Zenica	488	4,5
Žepče	103	3,4
Ukupno:	1455	4,1

Najveća stopa smrtnosti je bila u općini Vareš (6,9/1000st.), a najmanja u općini Olovo (oko 1,8/1000st).

Dobna struktura umrlih od COVID-19

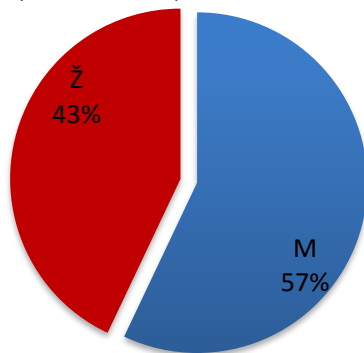
Najveća smrtnost od posljedica COVID-19 u toku pandemije 2020/2021 godina je kod osoba starosne dobi 71-79 godina (501 ili 34,4%).

Grafikon 8. ZDK, Smrtnost od posljedica COVID-19 po dobnim skupinama 2020./2021. godine

Spolna struktura umrlih od COVID -19

U toku pandemije (2020/2021) godina na području Zeničko-dobojskog kantona, od posljedica COVID -19, nešto su više umirale osobe muškog spola (830 ili 57%) u odnosu na osobe ženskog spola (625 ili 43%).

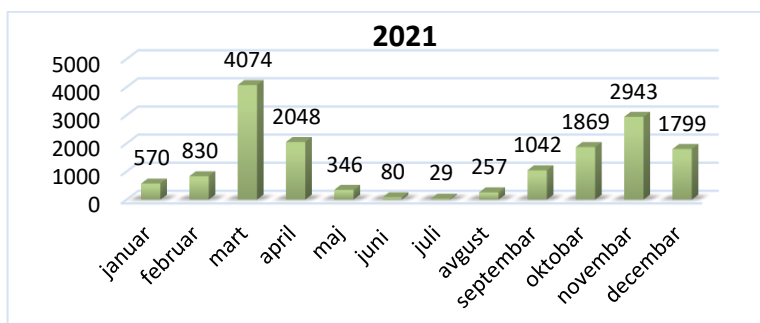
Grafikon 9. ZDK, Spolna struktura umrlih od posljedica COVID-19, (2020./2021.)

3.2 COVID-19 u 2021. godini

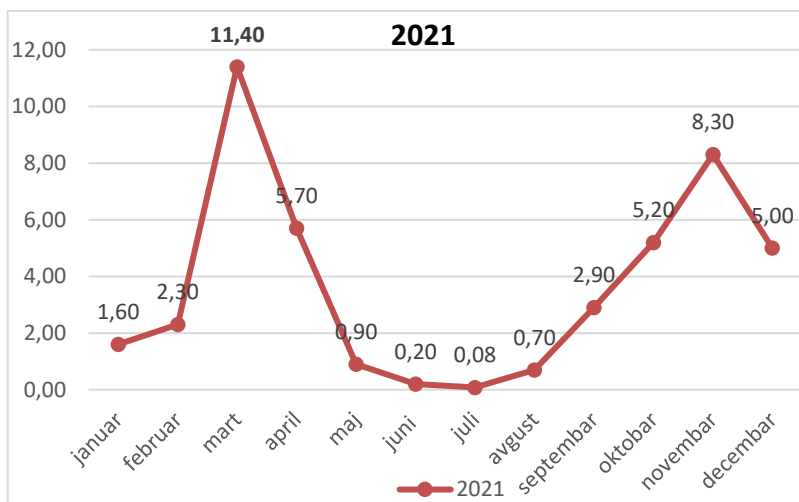
U 2021. godini na području Zeničko-dobojskog kantona od COVID-19 oboljelo je 15 887 osoba , a od posljedica infekcije umrlo je 1027 osoba.

Prvi slučajevi novog koronavirusa su registrovani u martu 2020. godine i od tada broj oboljelih/ zaraženih i smrtnih ishoda raste sa mjesečnim oscilacijama u broju oboljelih/zaraženih i smrtnih ishoda.

U 2021. godini prvi epidemijski val doseže svoj vrhunac u martu sa 4074 prijavljenih oboljenja/infekcije i stopom od 11,5 /1 000. Sa mjesecom aprilom broj oboljelih/zaraženih počinje se smanjivati da bi novi epidemijski val dosegao vrhunac u mjesecu novembru sa 2943 oboljelih/zaraženih i stopom od 8,3 na 1000 stanovnika.

Grafikon 10. ZDK, Broj oboljelih/zaraženih u 2021.godini

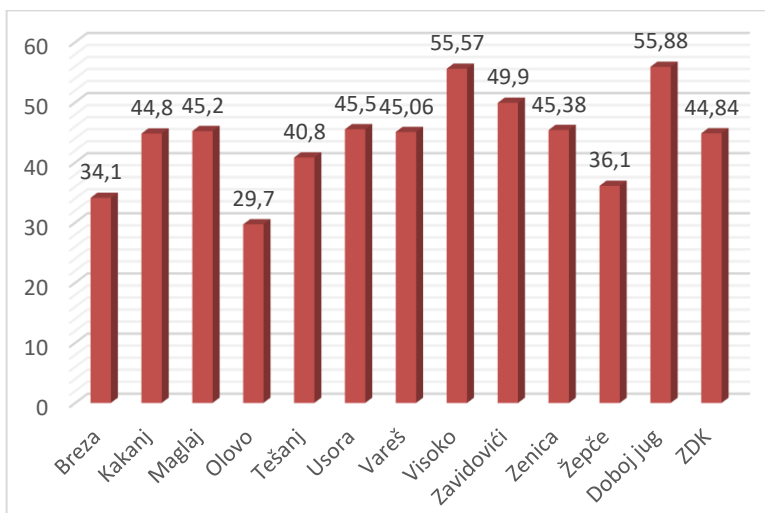
Grafikon 11. ZDK, COVID-19, mjesečne stope (Mb /1000 st.) u 2021.godini

Geografska distribucija

Tabela 7. Prikazuje broj potvrđenih slučajeva SARS-CoV2 virusa po opštinama: najviše u Zenici (4914) a najmanje u Doboj Jugu (227)

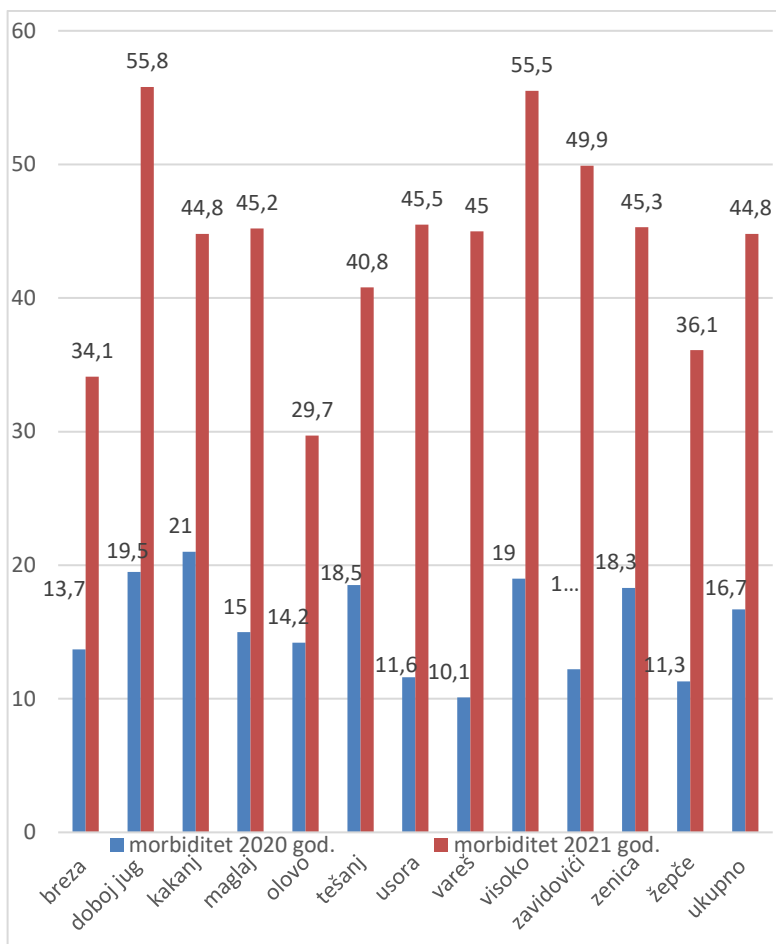
Laboratorijski potvrđeni slučajevi SARS-CoV2 na ZDK 2021. godina		
OPĆINE ZDK	Ukupno pozitivnih za općinu	Mb/1000
Breza	452	34,1
Doboj-Jug	227	55,8
Kakanj	1647	44,8
Maglaj	1013	45,2
Olovo	269	29,7
Tešanj	1788	40,8
Usora	286	45,5

Vareš	338	45,1
Visoko	2149	55,6
Zavidovići	1735	49,9
Zenica	4914	45,4
Žepče	1069	36,1
Ukupno ZDK	15887	44,8

Grafikon 12. ZDK, Geografska distribucija COVID-19/SARS-CoV2 (Mb/1000st.), 2021.godini

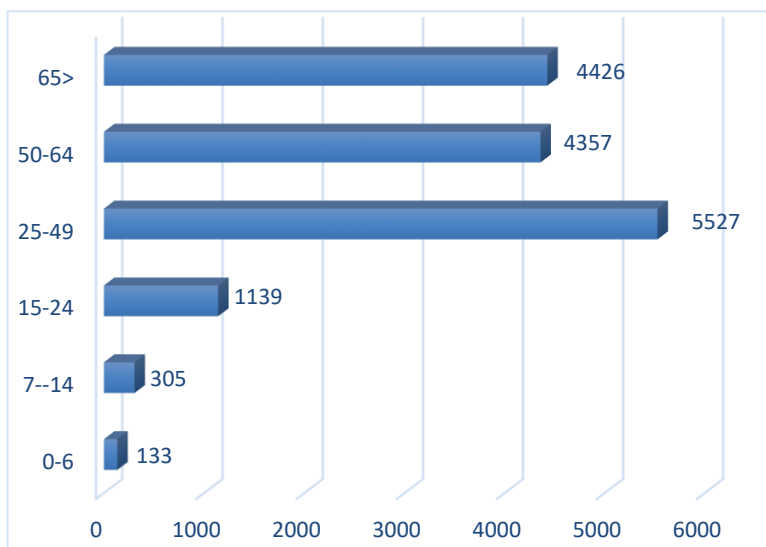
Najvišu stopu je imala općina Doboj Jug (55,8 na 1000 st.) a najmanju stopu obolijevanja je imala općina Olovo (29,7 na 1000 st.).

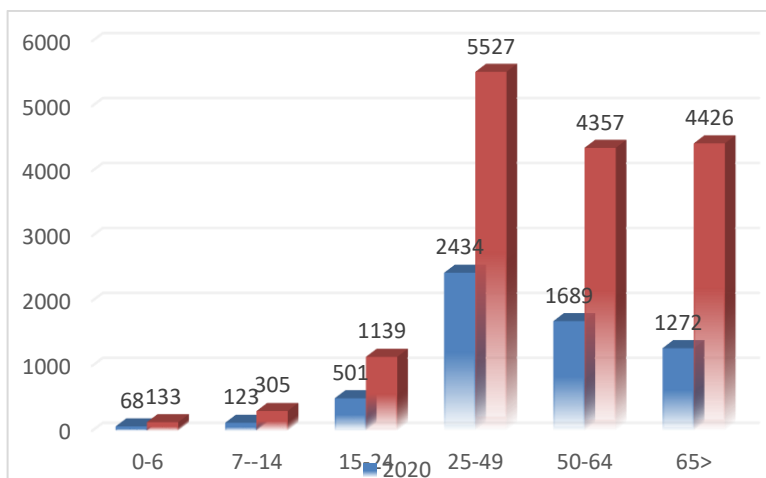
Grafikon 13. ZDK, Geografska distribucija COVID-19/ SARS-CoV2 (Mb/1000 st.), 2020./2021.godina, (uporedni podaci)

Dobna struktura oboljelih /zaraženih

Najveći broj potvrđenih slučajeva COVID-19/SARS-CoV2 virusa je u dobnoj skupini od 25-49 godina (5527 ili 34%), a najmanji u dobnim skupinama od 0-6 i 7-14 godina, jer je i broj testiranih lica iz mlađih dobnih skupina značajno manji, zbog blažih do asimptomatskih formi bolesti i izbjegavanja testiranja(neugodnost kod uzimanja uzorka).

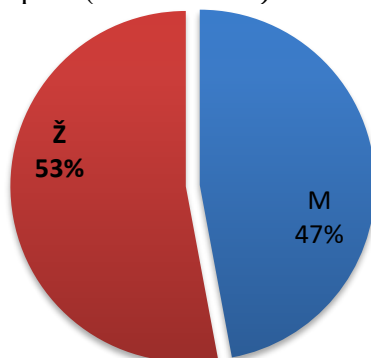
Grafikon 14. ZDK, COVID-19/SARS-CoV2 po dobnim skupinama (2021.godini)

Grafikon 15. ZDK, COVID-19/SARS-CoV2 po dobnim skupinama, 2020./2021.godini

Distribucija po spolu

U 2021. godini od COVID 19/SARS-CoV2 infekcije nešto su više oboljevale osobe ženskog spola (8410 ili 53%) od osobe muškog spola (7477 ili 47%).

Grafikon 16. ZDK, Spolna struktura oboljelih/zaraženih od COVID-19, 2021.godina

Tabela 8. ZDK, COVID-19/SARS-CoV2 po spolu (%), 2020. i 2021.godini

Spol	2020		2021	
	oboljeli	%	oboljeli	%
Muški	3226	53%	7477	47%
Ženski	2861	47%	8410	53%
Ukupno	6087	100%	15887	100%

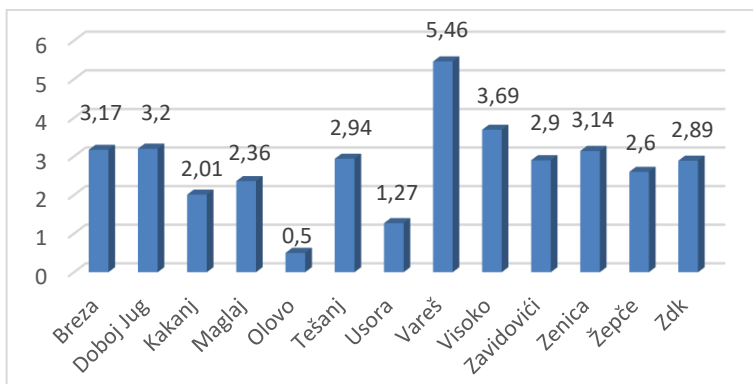
U 2021.godini su više obolijevale osobe ženskog pola, obrnut odnos u odnosu na 2020.g.

Smrtni ishodi

Od posljedica SARS/CoV2 infekcije na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021. godini je umrlo 1027 osoba.

Tabela 9. ZDK, Geografska raspodjela smtnosti od COVID-19, 2021.godina, (stope na 1000 st.)

Općina/grad	Broj umrlih U 2021.g.	Mortalitet na 1000 stanovnika
Breza	42	3,17
Doboj Jug	13	3,2
Kakanj	74	2,01
Maglaj	53	2,36
Olovo	5	0,5
Tešanj	129	2,94
Usora	8	1,27
Vareš	41	5,46
Visoko	143	3,69
Zavidovići	101	2,90
Zenica	341	3,14
Žepče	77	2,60
Ukupno:	1027	2,89

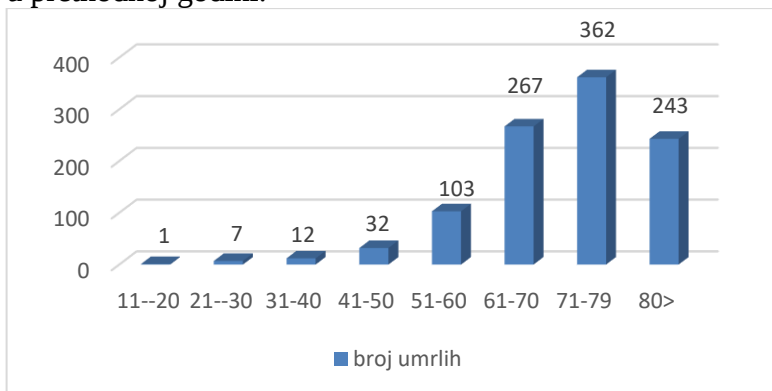

Grafikon 17. ZDK, Geografska raspodjela smrtnosti od posljedica COVID-19, (stope na 1000 st.) u 2021.godini

Najveću smrtnost u 2021.godini je imala općina Vareš (oko 5,5/1000st.), a najmanju općina Olovo (0,5/1000st.).

Dobna struktura umrlih od Covid -19

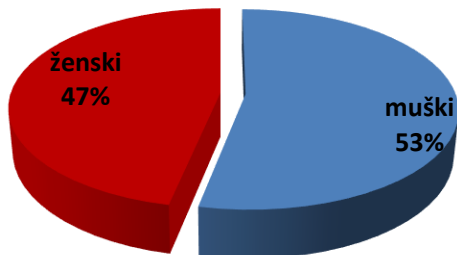
Najveća smrtnost od posljedica COVID -19 u 2021. godini je bila kod osoba starosne dobi 71 -79 godina (35%), kao i u prethodnoj godini.

Grafikon 18. ZDK, Smrtnost od posljedica COVID-19 po dobnim skupinama 2021.godina

Spolna struktura umrlih od COVID -19

U 2021. godini u Zeničko -dobojskom kantonu, od posljedica COVID -19, nešto su više umirale osobe muškog spola (548 ili 53%) u odnosu na osobe ženskog spola (479 ili 47%).

Grafikon 19. ZDK, Spolna struktura umrlih od posljedica COVID-19, 2021.godina

U borbi protiv pandemije provedene su protivepidemijske mjere u skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, kao što su: testiranje, izolacija slučajeva, socijalno distanciranje, nošenje zaštitnih maski, dezinfekcija i pranje ruku, nošenje rukavica, uvodi se politika “ostani kod kuće”, i niz restriktivnih mjera za stanovništvo i druge subjekte do potpunog zatvaranja tzv. “ Lockdown”.

Vakcinacija protiv COVID-19

U martu 2021.godine počela je vakcinacija protiv COVID-19, kao jedina specifična mjera u borbi protiv COVID-19. Proviđi se prema Planu vakcinacije protiv COVID-19 na Zeničko-dobojskom kantonu i smjernicama Stručnog savjetodavnog tijela za imunizaciju Federalnog zavoda za javno zdravstvo.

Na raspolaganju su tri tipa vakcina: mRNA, vektorska I inaktivirana. Prema preporukama SZO, vakcinacija je, na početku, provedena prema prioritetima (zdravstveni radnici, hronični bolesnici, osobe starije od 60 godina i ostali stariji od 18 godina).

Tabela 10. Pregled utrošenih vakcina protiv COVID-19 po dozama i kategorijama vakcinisanih u toku 2021.godine, na ZDK

Vakcina	Ukupno I doza	Ukupno II doza	Ukupno III doza	Ukupno
AstraZeneca	37.174	33.302	131	70.607
Moderna	1.786	1.899	170	3.855
Pfizer	28.135	26.901	4.136	59.172
Sinopharm	17.404	16.659	160	34.223
Sinovac	3.416	3.374	0	6.790
UKUPNO	87.915	82.135	4.597	174.647

Do kraja 2021.godine, prvom dozom je vakcinisano 87 915 osoba (30,2% stanovništva starijeg od 18 godina), drugom dozom 82 135 osoba (28,3%) a trećom 4597(1,6%), s tim da je vakcinacija trećom dozom tek bila započeta.

Tabela 11. Utrošene vakcine protiv COVID-19 u periodu mart-31.12.2022.godine, u ZDK po ustanovama

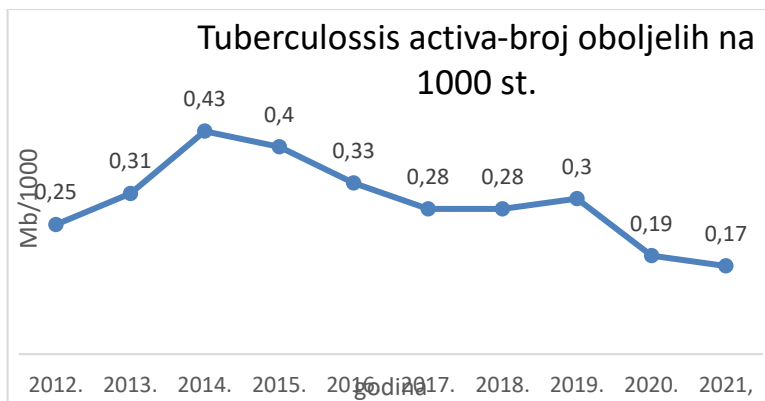
USTANOVA	Astra Zeneca	Moderna	Pfizer	Sinopharm	Sinovac	Sve vakcine
DZ BREZA	3.792	17	2.598	2.039	135	8.581
DZ DOBOJ JUG	997	18	724	233	80	2.052
DZ KAKANJ	8.141	14	5.548	4.255	739	18.697
DZ MAGLAJ	4.185	350	3.138	1.394	449	9.516
DZ OLOVO	3.660	310	1.866	1.222	188	7.246
DZ TEŠANJ	6.126	535	5.856	2.999	557	16.073
DZ USORA	1.124	153	1.228	481	128	3.114
DZ VAREŠ	2.799	88	1.283	1.170	135	5.475
DZ VISOKO	8.760	306	5.890	3.823	779	19.558
DZ ZAVIDOVIĆI	3.327	164	4.746	3.476	695	12.408
DZ ZENICA	21.687	1.740	17.310	10.725	2.172	53.634
DZ ŽEPČE	2.243	160	4.349	1.257	594	8.603
INZ	2.069	0	3.714	1.149	139	7.071
KBZ	1.400	0	720	0	0	2.120
OB TEŠANJ	197	0	118	0	0	315
ZAVOD ZA MEDICINU RADA	40	0	60	0	0	100
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI	60	0	24	0	0	84
UKUPNO	70.607	3.855	59.172	34.223	6.790	174.647

3.3. Desetogodišnji trendovi kretanja zaraznih oboljenja na području Kantona

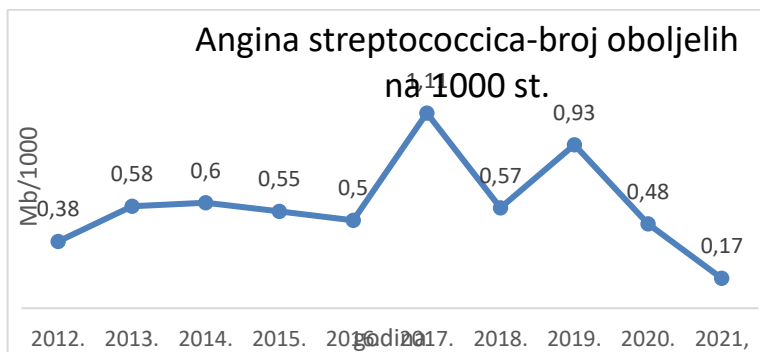
Slijedi grafički prikaz kretanja zaraznih oboljenja na Ze-do kantonu od 2012. do 2021.godine (prema prijavama).

Obzirom da je dominirala pandemija COVID-19 sve poduzete rigorozne protivepidemijske mjere za suzbijanje

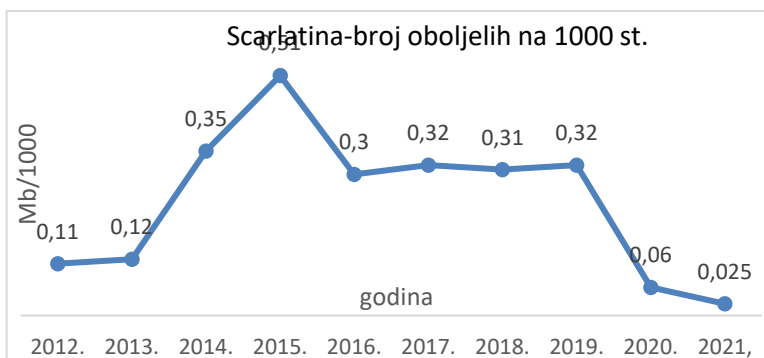
pandemije COVID-19 utjecale su na kretanje drugih zaraznih bolesti, pa je broj prijavljenih ostalih zaraznih bolesti značajno manji i u ovoj godini.

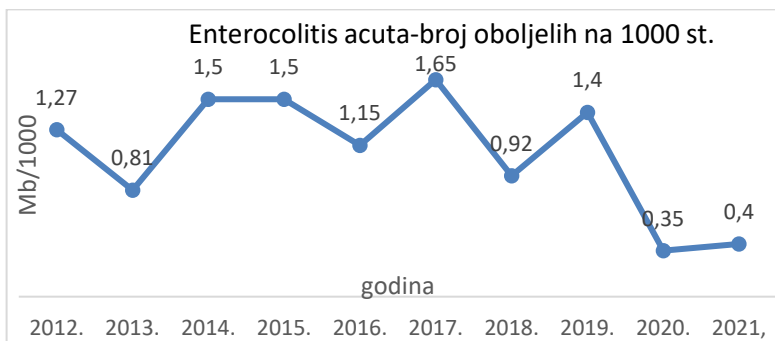
Grafikon 20. TBC active od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

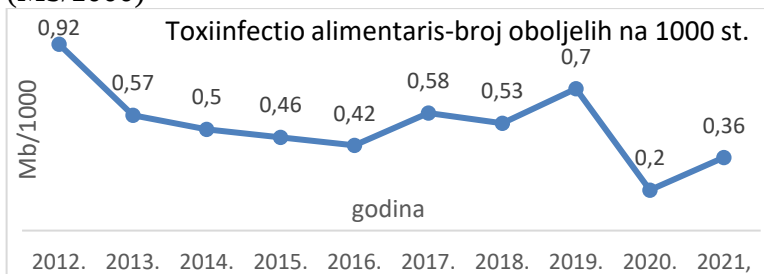
Grafikon 21. Angina streptococcica od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

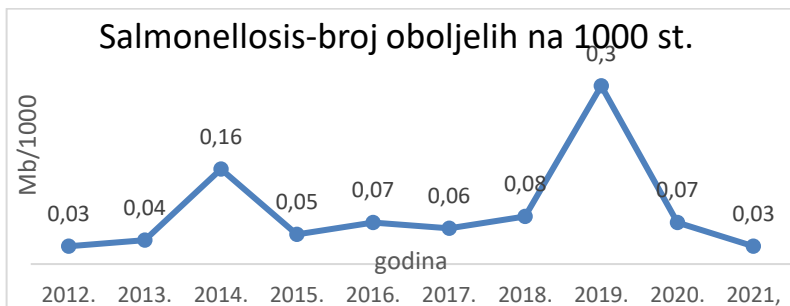
Grafikon 22. Scarlatina (šarlah) od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

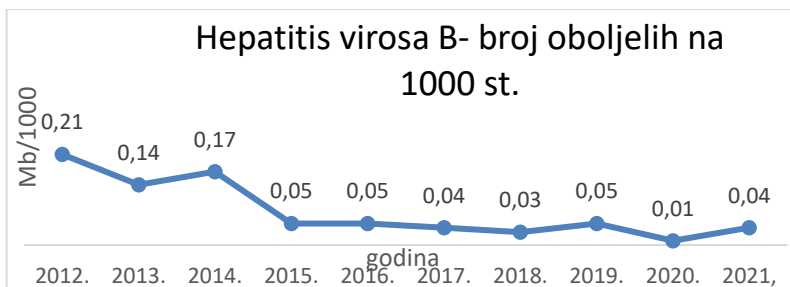
Grafikon 23. Enterocolitis ac. od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

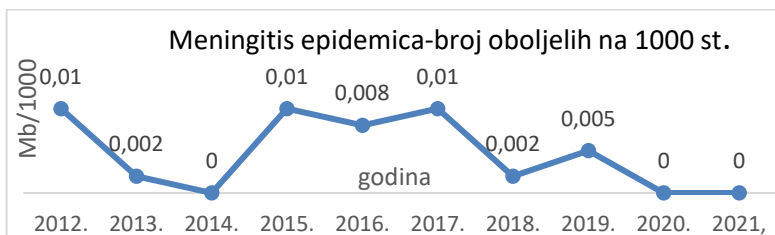
Grafikon 24. Toxiinfectio alimentaris (infektivno trovanje hranom) od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

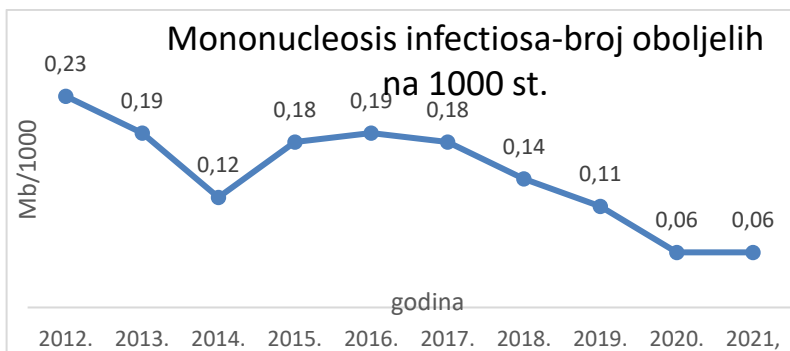
Grafikon 25. Salmoneloze od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

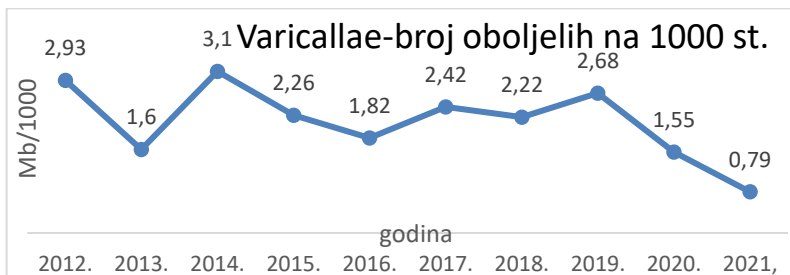
Grafikon 26. Hepatitis virosa B od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

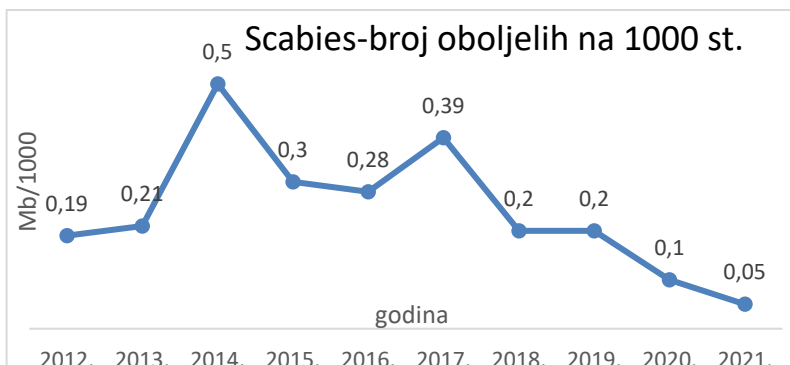
Grafikon 27. Meningitis epidemica od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

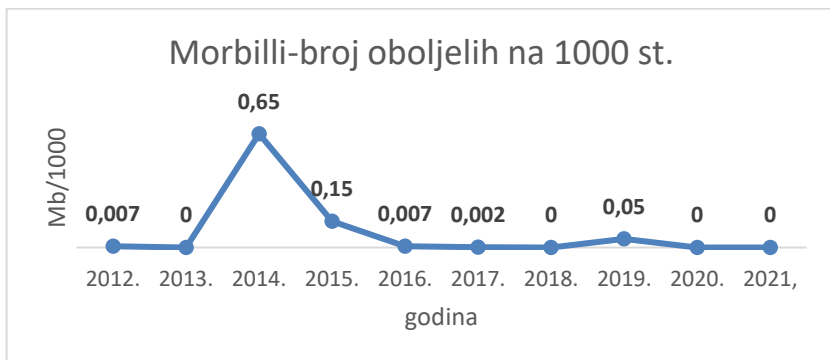
Grafikon 28. Mononucleosis infectiosa od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

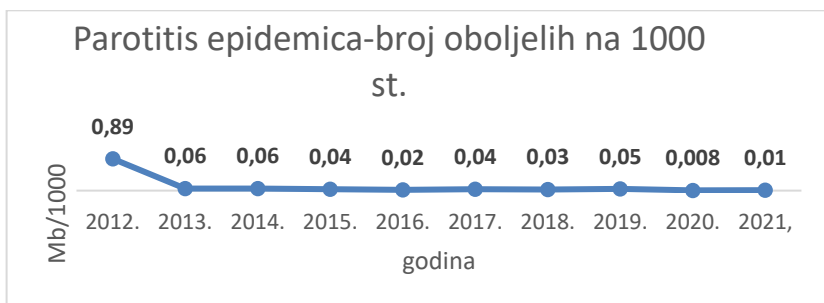
Grafikon 29. Varicellae od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

Grafikon 30. Scabies (šuga) od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

Grafikon 31. Morbilli od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

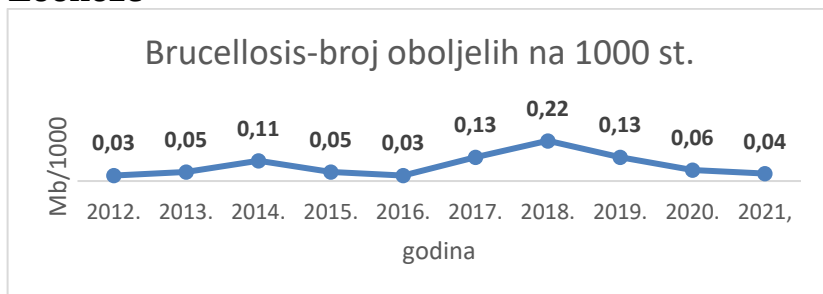

Grafikon 32. Parotitis epidemica od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

Grafikon 33. Pertusis od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

Zoonoze

Grafikon 34. Brucellosis od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

Grafikon 35. Leptospirosis od 2012.-2021.godine, (Mb/1000)

TBC na ZDK u 2021. godini

Provođenjem NTP-a postigla se posljednjih godina u BiH dobra prevencija, dijagnostika i liječenje ove bolesti pasivnim pronalaženjem slučajeva tuberkuloze, aktivnim traganjem za kontaktima, pravovremenim i kontrolisanim liječenjem primjenom direktno nadgledanog kratkotrajnog liječenja (tzv. DOTS strategije).

Tuberkulozu izaziva bacil *Mycobacterium tuberculosis*. Izvor infekcije su osobe sa aktivnom plućnom ili laringealnom tuberkulozom. Osoba oboljela od ekstrapulmonalne (vanplućne) TB ne predstavlja izvor zaraze.

Smatra se da jedna oboljela osoba (mikroskopski sputum BK+) u toku godine može da zarazi 8-10 osoba. Osoba kod koje postoji sumnja na TB se smatra zaraznom sve dok se ne završe sve dijagnostičke procedure ili dok se ne postavi dijagnoza neke druge bolesti koja objašnjava postojeće simptome.

Putevi prenošenja TB su: kapljice i nukleusi (kapljična jezgra). Oboljeli od plućne ili laringealne TB mogu kašljem, kihanjem, glasnim govorom ili pjevanjem da izbace u okolinu veliki broj kapljica i manji broj nukleusa koje u sebi sadrže *M. Tuberculosis*.

Nukleusi nastaju i isušivanjem kapljica. Nukleusi su prečnika od 1 do 5 μm , i mogu ostati da lebde u prostoru 4-24 časa, sve dok se ne odstrane prirodnom ili mehaničkom ventilacijom.

Na Zeničko-dobojskom kantonu u toku 2021. godine je prijavljen 61 novi slučaj obolijevanja od aktivne tuberkuloze, što je značajno manje u odnosu na prethodne godine.

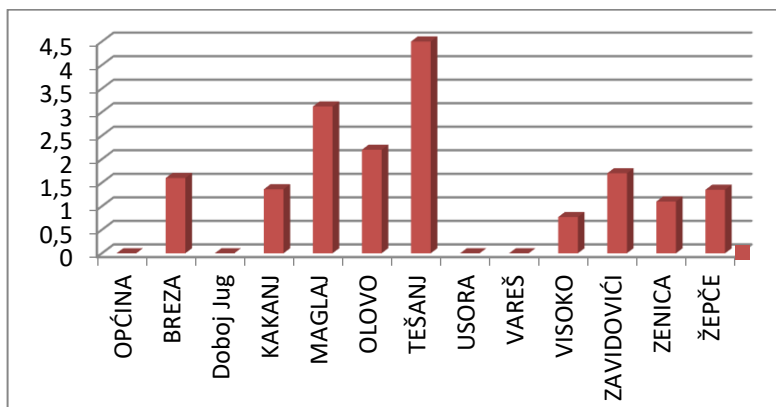
Zaprimljeno je 79 odjava i 3 smrtna ishoda od tuberkuloze.

Geografska distribucija oboljelih od tuberkuloze u 2021. godini

Ukupna stopa obolijevanja od TBC-a u 2021.godini na Zeničko-dobojskom kantonu je bila 1,7/10.000 stanovnika. Najviše oboljelih je bilo u općini Tešanj (20 tj. Mb 4,5/10.000) a iz općina Doboj Jug, Usora i Vareš nisu prijavljeni oboljeli od tuberkuloze u 2021.godini.

Tabela 12. Stope obolijevanja od TBC 2021.godinu, (Mb/10.000)

OPĆINA	BROJ NOVOOBOLJELI H	Mb/10.000
BREZA	2	1,6
D.JUG	0	0
KAKANJ	5	1,4
MAGLAJ	7	3,1
OLOVO	2	2,2
TEŠANJ	20	4,5
USORA	0	0
VAREŠ	0	0
VISOKO	3	0,8
ZAVIDOVIĆI	6	1,8
ZENICA	12	1,1
ŽEPČE	4	1,3
UKUPNO	61	1,7

Grafikon 36. ZDK, Obolijevanje od TBC u 2021. godini, (Mb/10.000), geografska raspodjela

OPĆINA	2018		2019		2020		2021	
	N	Mb/ 10.000	N	Mb/ 10.000	N	Mb/ 10.000	N	Mb/ 10.000
BREZA	2	1,5	1	0,7	1	0,7	2	1,6
KAKANJ	11	3,0	11	3,0	5	1,4	5	1,4
MAGLAJ	9	3,9	7	3,0	8	3,5	7	3,1
OLOVO	7	7,4	4	4,2	0	0,0	2	2,2
TEŠANJ	8	1,8	11	2,5	6	1,4	20	4,5
USORA	3	4,7	1	1,6	2	3,1	0	0
VAREŠ	4	5,0	2	2,5	2	2,5	0	0
VISOKO	4	1,0	5	1,3	6	1,5	3	0,8
ZAVIDOVIĆI	10	2,8	20	5,7	6	1,7	6	1,7
ZENICA	31	2,8	33	3,0	19	1,7	12	1,1
ŽEPČE	12	4,0	14	4,7	9	3,0	4	1,3
UKUPNO	101	2,8	109	2,9	64	1,8	61	1,7

Tabela 13. ZDK, TBC sporedni podaci za 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu, (Mb/10.000)

*N- broj oboljelih

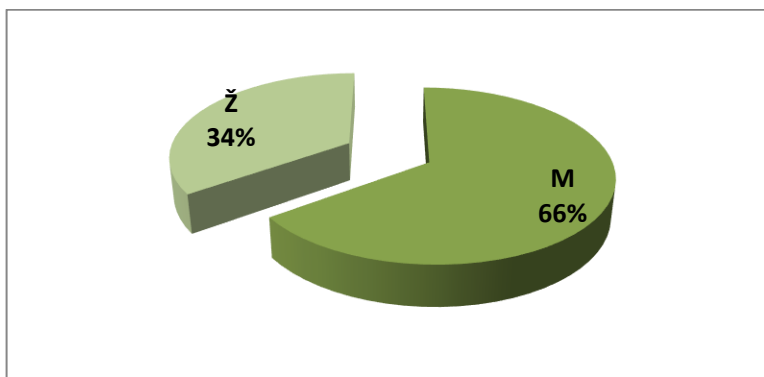
Evidentan je pad broja oboljelih/prijavljenih, od aktivne tuberkuloze u 2020. i 2021. godini, zbog uticaja mjera koje su sprovedene za suzbijanje COVID-19.

Distribucija oboljelih po spolu

U 2021. godini, kao i u prethodnim godinama, više je registrovano oboljelih muškaraca nego žena. Gotovo dvostruko su više obolijevali muškarci nego žene.

Tabela 14. ZDK, Oboljeli od aktivne tuberkuloze u 2021.godini (spolna struktura)

POL	BROJ PRIJAVLJENIH	PROCENAT
M	39	64%
Ž	22	36%
Ukupno	61	100%

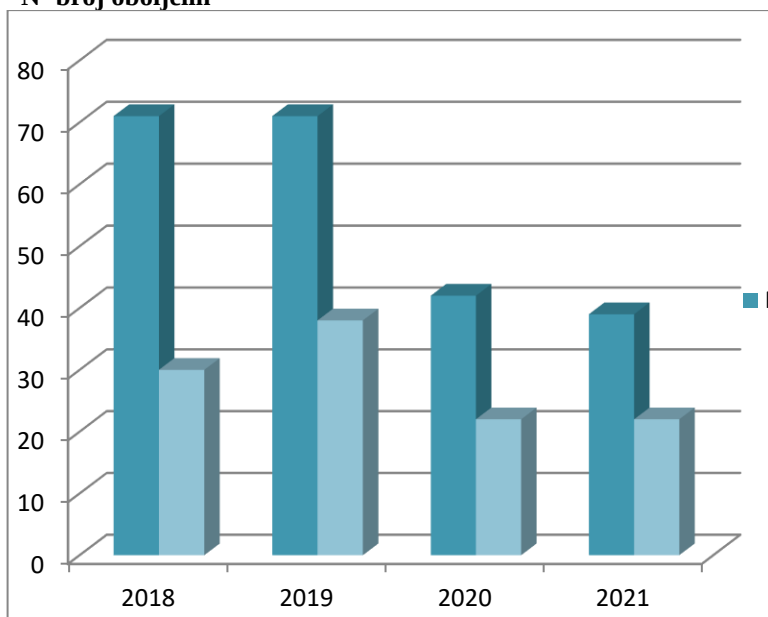

Grafikon 37. ZDK, Oboljeli od aktivne tuberkuloze u 2021.godini, po spolu

Tabela 15. ZDK, Oboljelih od tuberkuloze od 2018.-2021.godini, spolna struktura

SPOL	2018		2019		2020		2021	
	N	%	N	%	N	%	N	%
M	71	70%	71	65%	42	66%	39	64%
Ž	30	30%	38	35%	22	34%	22	36%
UKUPNO	101	100%	109	100%	64	100%	61	100%

*N- broj oboljelih

Grafikon 38. ZDK, Oboljeli od TBC-a po spolu (2018.-2021.godine)

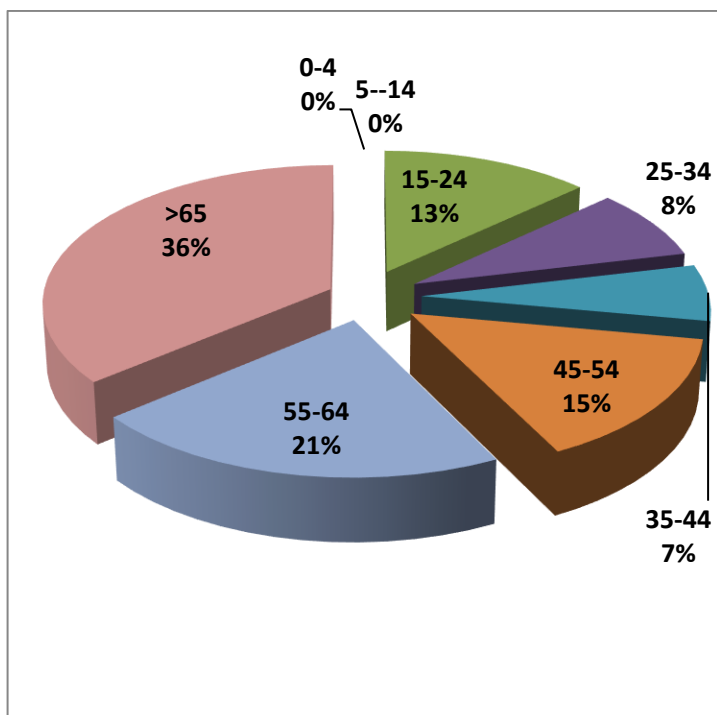
Distribucija oboljelih po dobi

Najviše oboljelih od TBC-a u 2021. godini je dobi iznad 65 godina i iznosi 36% (22 osobe), a u dobi do 14 godina nije registrovan nijedan slučaj tuberkuloze.

Tabela 16. ZDK, Oboljeli od TBC-a u 2021. godini, po dobi

DOB	N	%
0-4	0	0%
5--14	0	0%
15-24	8	13%
25-34	5	8%
35-44	4	7%
45-54	9	15%
55-64	13	21%
>65	22	36%
UKUPNO	61	100%

*N- broj oboljelih

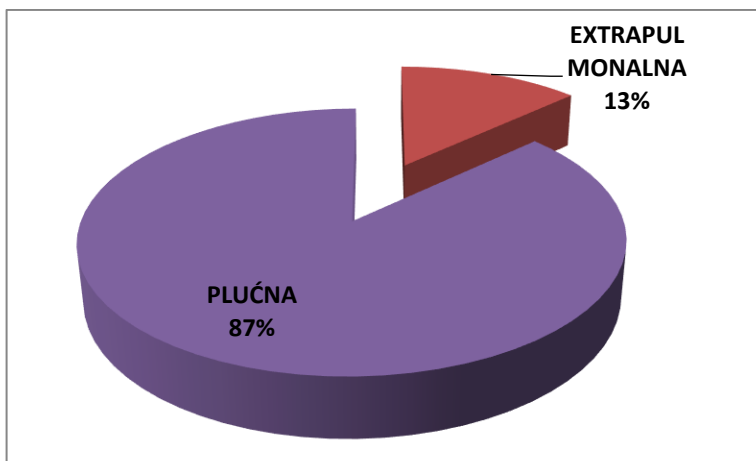
Grafikon 39. ZDK, Oboljeli od TBC-a u 2021.godini, po dobi

Lokalizacija

Najveći broj prijavljenih je obolio od plućnog oblika tuberkuloze (53 ili 87%⁹, a 13% je bila tuberkuloza drugih lokalizacija.

Tabela 17. ZDK, TBC u 2021.godini, po lokalizaciji

Lokalizacija	broj oboljelih
EXTRAPULMONALNA	8
PLUĆNA	53
Ukupno	61

Grafikon 40. ZDK, TBC u 2021.godini, po lokalizaciji

Tabela 18. Ekstrapulmonalna lokalizacija TBC-a u 2021.godini

Vrsta extra pulmonalne lokalizacije	Broj oboljelih
Koštana	3
Pleuralna	2
Urogenitalna	2
Limfatična	1
Ukupno	8

Ishod liječenja

Zbog dugotrajnog liječenja, kod većine oboljelih je liječenje u toku (preko 88%), 4 oboljela (više od 6%) su izliječeni, kod 2 pacijenta (3%) je završeno liječenje, a 3 (blizu 5%) oboljela su završili sa smrtnim ishodom.

Tabela 19. Ishodi liječenja od TBC-a u 2021.godini

Vrsta ishoda liječenja	Broj liječenih pacijenata
Izliječeni	4
Završeno liječenje	2
Prekid liječenja	0
Smrtni ishod	3
Liječenje u toku	54
Ukupno	61

3.4 Obavezna kontinuirana imunizacija

Aktivna imunizacija je najefikasnija specifična mjera prevencije protiv zaraznih bolesti jer podstiče prirodan imuni odgovor organizma na unesene antigene.

Kod nas, Nacionalni program predviđa vakcinaciju protiv 10 zaraznih bolesti, koje imaju visok epidemijski potencijal, one koje u slučaju obolijevanja imaju visoku smrtnost ili ostavljaju različite sekvele.

Cilj ovog Programa je postići visoku provakcinisanost u populaciji, koja će zaštititi zajednicu od epidemija, smrtnih ishoda i trajnih oštećenja zdravlja.

Prema Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih oboljenja (Sl. Novine FBiH br. 29/05), Pravilnika o sprovođenju obavezne vakcinacije, imunoprofilakse i hemoprofilakse, te osobama koje se podvrgavaju toj obavezi (Sl. Novine FBiH br. 22/7), ali i Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata (Sl. novine FBiH br.40/10), obveznici su djeca od rođenja do navršenih 18 godina života.

Cilj je postići procenat provakcinisanosti iznad 90% obveznika a za MMR iznad 95%.

Tabela 20. Važeći kalendar imunizacije za 2021.godinu

Dob	Vrsta vakcine	Napomena
Po rođenju	Hep B prva doza + BCG	Odmah po rođenju, najbolje u roku od 12 – 24 sata
1 mjesec	Hep B druga doza	
2 mjeseca	DTaP-IPV-Hib prva doza	
4 mjeseca	DTaP-IPV-Hib druga doza	
6 mjeseci	DTaP-IPV-Hib treća doza + Hep B treća doza	
12 mjeseci	MRP prva doza	
2 godina	DTaP-IPV-Hib	Prva revakcinacija
5 godina	DTaP-IPV	Prva revakcinacija za djecu koja su vakcinisana prema ranijem programu
6 godina	MRP druga doza	
Do završnog razreda osnovne škole	Hep B (po shemi 0, 1, 6)	Samo za djecu koja su propustila vakcinaciju protiv hepatitisa B
Završni razred osnovne škole (osmogodišnje i devetogodišnje OŠ)	dt	Svi učenici u završnom razredu OŠ bez obzira na dob
Završni razred srednje škole (trogodišnje i četverogodišnje)	dt	Vakciniše se samo mladež koja je propustila docjepljivanje dT vakcinom u završnom razredu OŠ

- ***BCG**-Bacille Calmette Guerin- vakcina protiv tuberkuloze
- ***HepB**-vakcina protiv hepatitisa B
- ***DTaP-IPV**-kombinirana vakcina protiv difterije, tetanus, pertusisa (acelularna) i poliomijelitisa (inaktivna)
- ***DTaP-IPV-Hib** - kombinirana vakcina protiv difterije, tetanus, pertusisa (acelularna), poliomijelitisa (inaktivna) i hemofilusa influenze tip B
- ***IPV**-inaktivirana vakcina protiv poliomijelitisa
- ***MRP**-vakcina protiv morbila, rubeole i parotitisa
- ***dT**(pro adultis)-vakcina protiv difterije i tetanusa za djecu stariju od 7 godina

Pokrivenost novorođenčadi BCG i HBV u porodilištima kantona u 2021.godini.

Zeničko-dobojski kanton ima ukupno pet porodilišta, najveće je na Odjelu za ginekologiju i akušerstvo KB Zenica, a manja porodilišta se nalaze još u Tešnju, Kaknju, Zavidovićima i Olovu.

Tabela 21. Tabelarni prikaz boja vakcinisane novorođene djece u porodilištima na ZDK

OPĆINE	Broj	HEPATITIS B		BCG	
	živorodenih	Broj		Broj	
	u porodilištu	vakcinisanih	%	vakcinisanih	%
ZENICA	2305	1705	74%	1736	75%
KAKANJ	61	7	11%	0	0%
TEŠANJ	638	611	96%	611	96%
ZAVIDOVIĆI	9	9	100%	9	100%
OLOVO	0	0	0%	0	0%
UKUPNO	3013	2332	77%	2356	78%

Tabela br. 21 prikazuje broj živorođene djece u ovim porodilištima i procenat provakcinisanosti BCG vakcinom i vakcinom protiv hepatitis B, koje se daju odmah nakon rođenja, ako ne postoje kontraindikacije. Kod postojanja privremenih kontraindikacija, ove vakcine se daju pri prvoj posjeti pedijatru u domovima zdravlja.

Kako bi kontinuirana imunizacija ispunila svoj cilj, važno je da dijete primi sve vakcine prema važećem kalendaru, ali i da ih primi tačno u preporučenoj dobi. Tako se kroz izvještavanje prati broj onih koji se vakcinišu u preporučenoj dobi (ciljna skupina) i onih koji kasne (druge dobne skupine).

Tabela 22. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području Zeničko-dobojskog kantona u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	3098	2902	93%	81	40	49%
	Hep B 1	3098	2882	93%	46	27	59%
	Hep B 2	3098	2668	86%	431	187	43%
	Hep B 3	3098	1943	63%	1158	552	48%
	DTPa-IPV+Hib1	3098	2473	80%	613	183	30%
	DTPa-IPV+Hib2	3098	2157	70%	767	235	31%
	DTPa-IPV+Hib3	3098	1858	60%	933	321	34%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	175	72	41%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	235	98	42%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	324	189	58%
	MRP	2907	1748	60%	1424	594	42%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	2013	1598	79%	284	61	21%
	DTPa IPV 2	2368	1697	72%	1062	592	56%
	MRP	2539	1944	77%	819	253	31%
	dT adult	3243	2394	74%	1032	397	38%

Tabela 23. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Žepče u 2021.g.

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
ŽEPČE		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	209	58	28%	1	1	100%
	Hep B 1	209	57	27%	10	4	40%
	Hep B 2	209	208	100%	25	20	80%
	Hep B 3	209	169	81%	47	47	100%
	DTPa-IPV+Hib1	209	209	100%	60	22	37%
	DTPa-IPV+Hib2	209	191	91%	62	26	42%
	DTPa-IPV+Hib3	209	163	78%	62	51	82%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	2	2	100%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	1	1	100%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	5	5	100%
	MRP	240	141	59%	102	46	45%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	191	121	63%	24	14	58%
	DTPa IPV 2	190	170	89%	32	24	75%
	MRP	170	151	89%	90	9	10%
	dT adult	231	231	100%	51	51	100%

Tabela 24. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Kakanj u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
KAKANJ		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	356	57	16%	30	3	10%
	Hep B 1	356	68	19%	7	6	86%
	Hep B 2	356	216	61%	127	12	9%
	Hep B 3	356	115	32%	300	17	6%
	DTPa-IPV+Hib1	356	195	55%	179	0	0%
	DTPa-IPV+Hib2	356	149	42%	251	0	0%
	DTPa-IPV+Hib3	356	127	36%	296	1	0%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	12	12	100%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	20	20	100%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	25	25	100%
	MRP	136	80	59%	250	23	9%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	105	48	46%	86	0	0%
	DTPa IPV 2	146	86	59%	200	30	15%
	MRP	122	112	92%	150	0	0%
	dT adult	315	0	0%	280	0	0%

Tabela 25. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Maglaj u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
MAGLAJ		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	180	16	9%	0	0	0%
	Hep B 1	180	11	6%	0	0	0%
	Hep B 2	180	153	85%	31	16	52%
	Hep B 3	180	167	93%	6	6	100%
	DTPa-IPV+Hib1	180	164	91%	57	17	30%
	DTPa-IPV+Hib2	180	160	89%	15	15	100%
	DTPa-IPV+Hib3	180	156	87%	12	12	100%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	180	167	93%	35	0	60%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	190	176	93%	0	0	0%
	DTPa IPV 2	181	147	81%	25	20	80%
	MRP	192	152	79%	15	7	47%
	dT adult	203	186	92%	11	0	0%

Tabela 26. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Olovo u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
OLOVO		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	70	6	9%	0	0	0%
	Hep B 1	70	6	9%	0	0	0%
	Hep B 2	70	57	81%	14	14	100%
	Hep B 3	70	34	49%	38	35	92%
	DTPa-IPV+Hib1	70	70	100%	2	2	100%
	DTPa-IPV+Hib2	70	44	63%	40	33	83%
	DTPa-IPV+Hib3	70	33	47%	30	30	100%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	2	2	100%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	3	3	100%
	MRP	70	13	19%	42	27	64%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	25	19	76%	45	26	58%
	DTPa IPV 2	26	23	88%	34	31	91%
	MRP	59	20	34%	12	12	100%
	dT adult	65	0	0%	46	46	100%

Tabela 27. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Tešanj u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
TEŠANJ		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	520	52	10%	10	10	100%
	Hep B 1	520	37	7%	10	10	100%
	Hep B 2	520	496	95%	48	21	44%
	Hep B 3	520	431	83%	54	41	76%
	DTPa-IPV+Hib1	520	479	92%	55	33	60%
	DTPa-IPV+Hib2	520	452	87%	56	31	55%
	DTPa-IPV+Hib3	520	448	86%	53	37	70%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	4	2	50%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	4	4	100%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	7	7	100%
	MRP	520	464	89%	42	30	71%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	506	476	94%	0	0	0%
	DTPa IPV 2	490	450	92%	76	76	100%
	MRP	492	428	87%	35	30	86%
	dT adult	510	491	96%	45	22	49%

Tabela 28. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Usora u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
USORA		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	0	0	0%	0	0	0%
	Hep B 1	13	0	0%	0	0	0%
	Hep B 2	13	13	100%	0	0	0%
	Hep B 3	13	13	100%	5	5	100%
	DTPa-IPV+Hib1	13	13	100%	0	0	0%
	DTPa-IPV+Hib2	13	13	100%	0	0	0%
	DTPa-IPV+Hib3	13	9	69%	5	5	100%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	16	14	88%	2	2	100%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	16	16	100%	0	0	0%
	DTPa IPV 2	18	16	89%	5	5	100%
	MRP	16	15	94%	2	2	100%
	dT adult	37	37	100%	0	0	0%

Tabela 29. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Vareš u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
VAREŠ		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	30	6	20%	6	6	100%
	Hep B 1	30	8	27%	0	0	0%
	Hep B 2	30	30	100%	0	0	0%
	Hep B 3	30	30	100%	1	1	100%
	DTPa-IPV+Hib1	30	28	93%	1	1	100%
	DTPa-IPV+Hib2	30	30	100%	1	1	100%
	DTPa-IPV+Hib3	30	30	100%	1	1	100%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	30	30	100%	1	1	100%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	35	34	97%	1	1	100%
	DTPa IPV 2	35	34	97%	8	8	100%
	MRP	35	35	100%	1	1	100%
	dT adult	60	59	98%	1	1	100%

Tabela 30. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području Grada Visoko u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
VISOKO		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	310	65	21%	0	0	0%
	Hep B 1	310	70	23%	1	1	100%
	Hep B 2	310	263	85%	23	14	61%
	Hep B 3	310	195	63%	150	72	48%
	DTPa-IPV+Hib1	310	226	73%	57	11	19%
	DTPa-IPV+Hib2	310	201	65%	78	15	19%
	DTPa-IPV+Hib3	310	184	59%	87	28	32%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	10	7	70%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	20	10	50%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	31	31	100%
	MRP	310	122	39%	211	93	44%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	151	106	70%	100	1	1%
	DTPa IPV 2	300	149	50%	150	32	21%
	MRP	300	162	54%	156	21	13%
	dT adult	300	84	28%	255	46	18%

Tabela 31. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Zavidovići u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
ZAVIDOVIĆI		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	280	66	24%	5	0	0%
	Hep B 1	280	68	24%	0	0	0%
	Hep B 2	280	240	86%	27	21	78%
	Hep B 3	280	237	85%	30	25	83%
	DTPa-IPV+Hib1	280	244	87%	26	22	85%
	DTPa-IPV+Hib2	280	240	86%	32	23	72%
	DTPa-IPV+Hib3	280	239	85%	30	25	83%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	280	235	84%	36	24	67%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	238	199	84%	27	18	67%
	DTPa IPV 2	220	178	81%	32	18	56%
	MRP	235	198	84%	37	37	100%
	dT adult	389	389	100%	25	25	100%

Tabela 32. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području Grada Zenice u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
ZENICA		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	1000	193	19%	21	12	57%
	Hep B 1	1000	189	19%	18	6	33%
	Hep B 2	1000	862	86%	131	64	49%
	Hep B 3	1000	427	43%	522	298	57%
	DTPa-IPV+Hib1	1000	716	72%	173	72	42%
	DTPa-IPV+Hib2	1000	547	55%	228	87	38%
	DTPa-IPV+Hib3	1000	344	34%	352	126	36%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	142	44	31%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	187	60	32%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	253	118	47%
	MRP	980	338	34%	702	326	46%
REVAKCINISANI	DTaP-IPV-Hib	411	258	63%	0	0	0%
	DTPa IPV 2	627	311	60%	495	343	69%
	MRP	750	504	67%	319	132	41%
	dT adult	980	726	74%	317	205	65%

Tabela 33. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Doboj jug u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
DOBOJ JUG		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	0	0	0%	0	0	0%
	Hep B 1	40	0	0%	0	0	0%
	Hep B 2	40	40	100%	3	3	100%
	Hep B 3	40	38	95%	0	0	0%
	DTPa-IPV+Hib1	40	40	100%	0	0	0%
	DTPa-IPV+Hib2	40	40	100%	0	0	0%
	DTPa-IPV+Hib3	40	40	95%	0	0	0%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	0	0	0%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	42	41	98%	1	1	100%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	55	55	100%	0	0	0%
	DTPa IPV 2	38	37	97%	1	1	100%
	MRP	53	52	98%	1	1	100%
	dT adult	62	61	98%	0	0	0%

Tabela 34. Tabelarni prikaz provedene imunizacije na području općine Breza u 2021.godini

ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON							
BREZA		UKUPNO					
		Ciljna dobna skupina ▼			Druge dobne skupine ▼		
VRSTA VAKCINE ▼		Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak	Broj planiran	Broj vakcinis	Postotak
VAKCINISANI	BCG	90	27	30%	8	8	100%
	Hep B 1	90	36	40%	0	0	100%
	Hep B 2	90	90	100%	2	2	100%
	Hep B 3	90	87	97%	5	5	100%
	DTPa-IPV+Hib1	90	89	99%	3	3	100%
	DTPa-IPV+Hib2	90	88	98%	4	4	100%
	DTPa-IPV+Hib3	90	87	97%	5	5	100%
	DTPa-IPV1	0	0	0%	3	3	100%
	DTPa-IPV2	0	0	0%	3	3	100%
	DTPa-IPV3	0	0	0%	0	0	0%
	MRP	103	103	100%	0	0	0%
REVAKCINI KANTON	DTaP-IPV-Hib	90	89	99%	1	1	100%
	DTPa IPV 2	97	96	99%	4	4	100%
	MRP	115	115	100%	1	1	100%
	dT adult	130	130	100%	1	1	100%

Antivakcinalni pokret, mnogobrojne antivakcinalne internetske kampanje dovele su do nepovjerenja u vakcine i pada broja vakcinisane djece. U Federaciji BIH kao i za područje Zeničko – dobojskog kantona trend niske provakcinisanosti održava se od 2015. godine.

Uz pandemiju COVID-19 i odgovor na pandemiju koji je uključivao javnozdravstvene i društvene mjere, fokusiranje zdravstvenih profesionalaca na adekvatno zbrinjavanje oboljelih od COVID-19 kao i strah roditelja od rizika infekcije tokom 2020/2021 godine dodatno umanjuju već nizak procenat provakcinisanosti.

U prosjeku, broj potpuno vakcinisane djece na kantonu i općinama ne bi trebao da bude ispod 90% (potpuno su vakcinisana djeca koja su primila tri doze vakcine Hepatitis b i tri doze vakcine DTPa-IPV-Hib) dok za MRP vakcinu obuhvat bi trebao biti viši od 95% u cilju stvaranja kolektivnog imuniteta.

U izvještajima pored ciljne skupine obveznika postoje i druge dobne skupine što je zapravo pokazatelj da se veliki dio obveznika ne vakciniše pravovremeno te samim time otvara se mogućnost širenja infektivnih agenasa i javljanje epidemija vakcinopreventabilnih bolesti.

U 2021. godini evidentan je pad obuhvata vakcinacijom za sve vakcine i sve dobne skupine.

Za Zeničko- dobojski kanton za 2021.god. procenat provakcinisanosti trećom dozom DTPa-IPV-HiB iznosi 60% , MRP vakcinom I dozom 60% , MRP vakcinom II dozom 77%.

Zadovoljavajuća pokrivenost prema izvještajima nadležnih domova zdravlja (kao što je prikazano u tabelarnom prikazu) je u općinama Vareš, Breza i Doboj Jug.

Najniža pokrivenost je u općinama:

Olovo (DTPa-IPV-Hib 47%, MRP I doza 19%)

Kakanj (DTPa-IPV-Hib 36%, MRP I doza 59%)

Visoko (DTPa-IPV-Hib 59%, MRP I doza 39%)

Zenica (DTPa-IPV-Hib 34%, MRP I doza 34%)

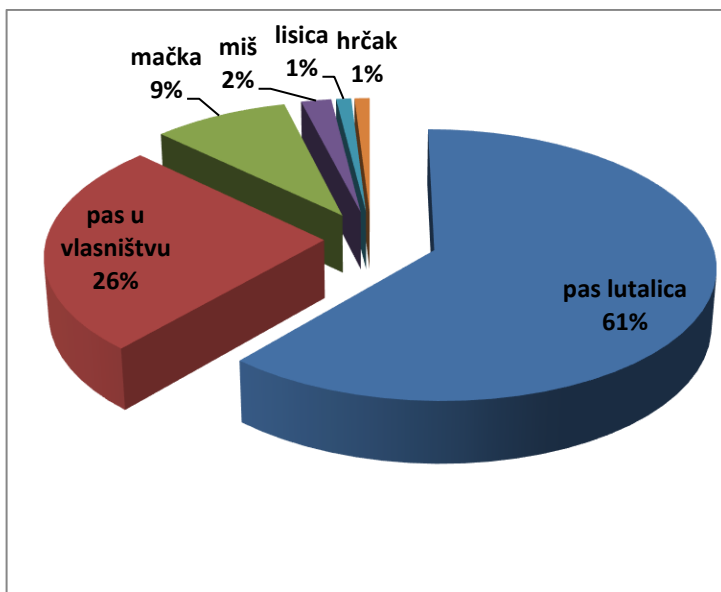
Antirabična zaštita

U 2021.godini u ambulantni za antirabičnu zaštitu Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica obrađeno je ukupno 101 osoba povrijeđena od životinje, a upućena radi procjene potrebe za antirabičnom zaštitom. Za 56 osoba je indicirana antirabična zaštita.

Najviše povreda su nanijeli psi litalice 62 ugriza (61,3%), psi u vlasništvu 26 ugriza (25,7%), mačka 9 ugriza (8,9%), miš 2 ugriza (1,9%) , lisica 1 ugriz (1%) i hrčak 1 ugriz.(1%).

Tabela 35. ZDK, Povrede nastale ugrizom životinja u 2021.godini

Povrede nastale ugrizom životinje	Broj povreda	Procenat
Pas litalica	62	61,30%
Pas u vlasništvu	26	25,70%
Mačka	9	8,90%
Miš	2	1,90%
Lisica	1	1%
Hrčak	1	1%
UKUPNO	101	100,00%

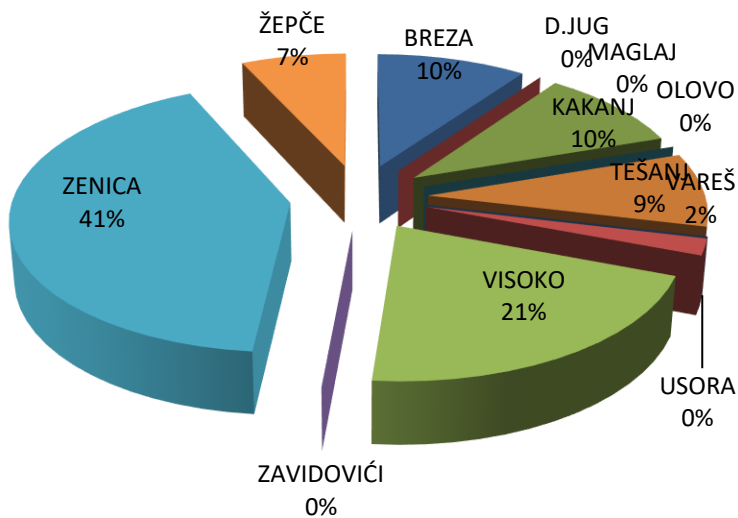

Grafikon 41. Prikaz broja povreda nastalih ugrizom životinje na Zeničko-dobojskom kantonu u 2021.godini (%)

Tabela 36. ZDK, Povrede od životinja u 2021.godini, geografska raspodjela

OPĆINA	Broj ugriza	PROCENAT
BREZA	10	10%
D.JUG	0	0%
KAKANJ	10	10%
MAGLAJ	0	0%
OLOVO	0	0%
TEŠANJ	9	9%
USORA	0	0%
VAREŠ	2	2%
VISOKO	21	21%
ZAVIDOVIĆI	0	0%
ZENICA	42	41%
ŽEPČE	7	7%
Ukupno	101	100%

Preko 40% ugriza je sa područja Grada Zenica, a zatim Visokog (preko 20%), i Kaknja i Breze po 10%.

Grafikon 42. ZDK, Povrede od životinja u 2021.godini, geografska raspodjela

4. Maligne neoplazme na području ZDK za 2021. godinu

Prikupljanje zdravstveno-statističkih podataka regulisano je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine FBiH» broj 29/05), Zakonom o statistici u Federaciji BiH («Službene novine FBiH», broj 63/03), Zakonom o evidencijama u oblasti zdravstva (Sl.novine FBiH, br.37/12) te Programima statističkih aktivnosti i Godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti FBiH. Na osnovi

članka 18. stavak 1., u vezi s člankom 16. točka 5. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo i Uputu o mjerama i aktivnostima za sprječavanje, rano otkrivanje i suzbijanje maligne neoplazme («Službene novine FBiH», broj 2/08).

U službi za epidemiologiju Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica vodi se Registar malignih bolesti kao dio jedinstvenog sistema registrovanja malignih oboljenja u FBiH.

Registar je baziran na „Prijavi maligne neoplazme“ koju su dužni popuniti nadležni ljekari svih nivoa zdravstvene zaštite. U ovaj Registar uvode se i podaci o smrti sa „Potvrde o smrti“ Zavoda za statistiku.

U 2021.godini prijavljeno je ukupno 554 osobe oboljele od malignih neoplazmi i 337 smrtnih ishoda od malignih neoplazmi.

To je značajno manje nego u prethodnim godinama a razlog za to je u prilagođavanju zdravstvenog sistema radu u uslovima COVID-19 pandemije.

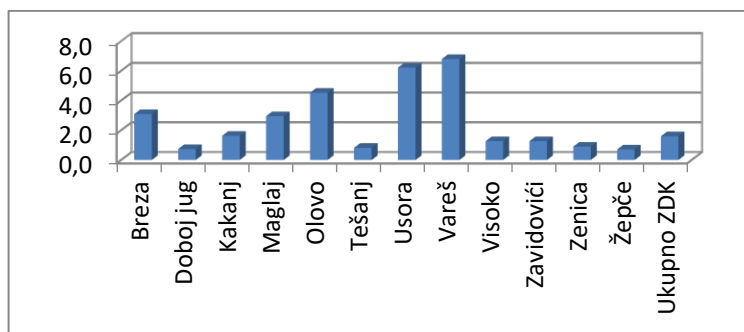
4.1. Geografska distribucija malignih neoplazmi

Prema zaprimljenim prijavama u 2021.godini, na području Zeničko-dobojskog kantona najviše prijavljenih oboljelih od maligne neoplazme je bilo na području općine Zenica, Maglaja i Kakanj, a stopa morbiditeta je najveća u općini Vareš, Usora i Olovo.

Tabela 37. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, geografska raspodjela

Opština	2021	Mb/1.000
Breza	41	3,1
Doboj Jug	3	0,7
Kakanj	60	1,6
Maglaj	66	2,9
Olovo	41	4,5
Tešanj	36	0,8
Usora	39	6,2
Vareš	51	6,8
Visoko	49	1,3
Zavidovići	44	1,3
Zenica	103	0,9
Žepče	21	0,7
Ukupno ZDK	554	1,6

Prema prijavama, najveću stopu obolijevanja u 2021.godini je imala općina Vareš (6,8/1000st.), a najmanju Doboj Jug i Žepče (0,7/1000st.)

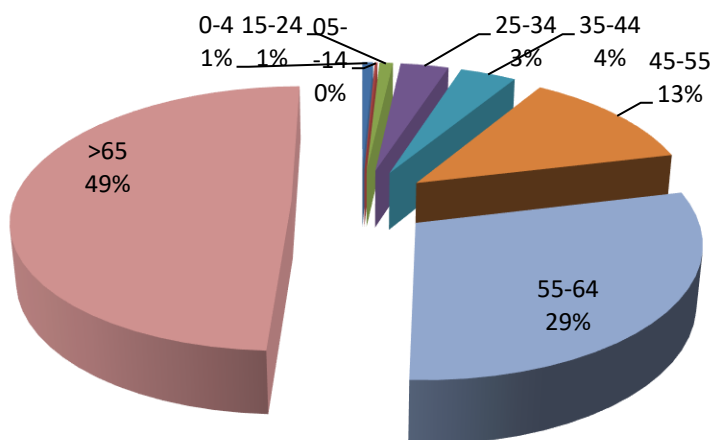
Grafikon 43. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, (Mb/1000) geografska raspodjela

4.2 Dobna struktura oboljelih od malignih neoplazmi

Prema pristiglim prijavama za 2021. godinu, najviše oboljelih su osobe iznad 65 godina, a zatim osobe od 55-64 godine, a najmanje prijavljenih je u dobnoj skupini od 5-14 godina.

Tabela 38. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, raspodjela po dobi

<i>DOB</i>	<i>BROJ OBOLJELIH</i>	<i>PROCENAT</i>
0-4	4	1%
05--14	1	<1%
15-24	5	1%
25-34	18	3%
35-44	21	4%
45-55	69	13%
55-64	163	29%
>65	273	49%
UKUPNO	554	100%

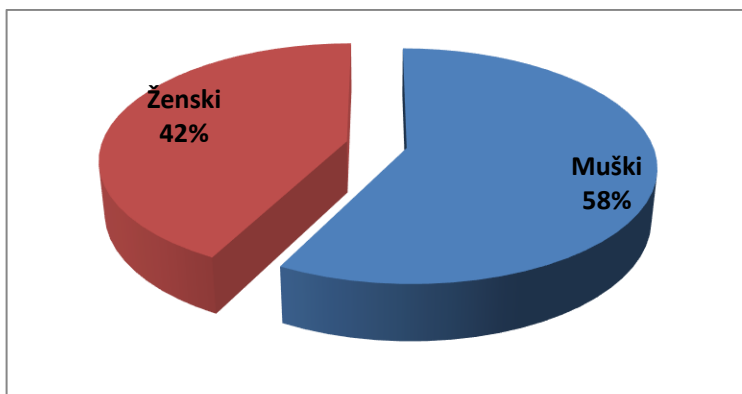
Grafikon 45. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, po dobi (%)

4.3. Spolna struktura malignih neoplazmi

U 2021.godini od malignih neoplazmi su više obolijevali muškarci.

Tabela 39. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, po spolu

Spol	broj prijavljenih	procenat
Muški	319	58%
Ženski	235	42%
UKUPNO	554	100%

Grafikon 46. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, po spolu

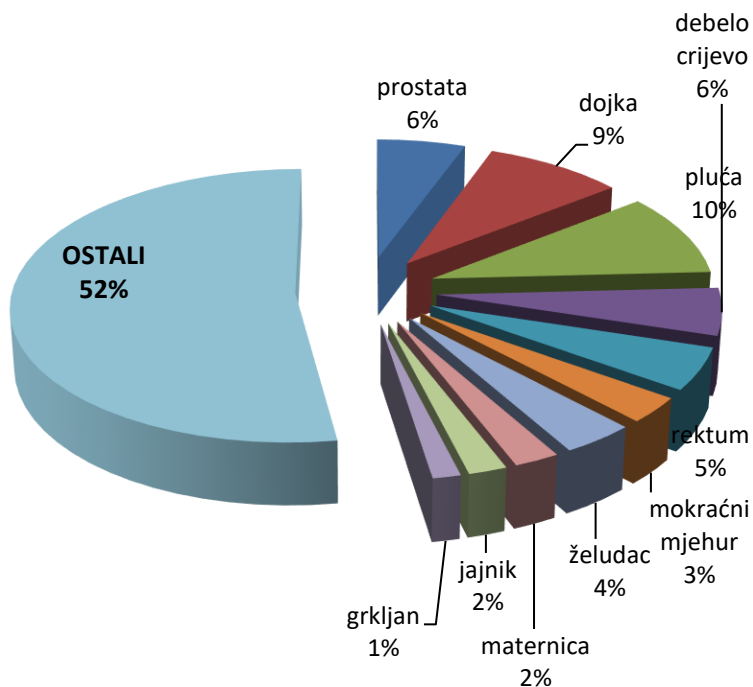
4.4. Vodeće maligne neoplazme u ZDK za 2021 godinu

Vodeće maligne neoplazme u 2021.godini su: maligne neoplazme bronha i pluća (54), te dojke (49) i prostata (31) i debelog crijeva (28).

Tabela 40. ZDK, Vodeće maligne neoplazme u 2021.godini (Mb/10.000)

VODEĆE MALIGNE NEOPLAZME	BROJ OBOLJELIH	Mb/10.000
prostata	31	0,9
dojka	49	1,4
pluća	54	1,5
debelo crijevo	31	0,9
rektum	28	0,8
mokraćni mjehur	17	0,5
želudac	21	0,6

maternica	13	0,4
jajnik	11	0,3
grkljan	8	0,2
OSTALI	291	8,2
UKUPNO	554	15,6

Grafikon 47. ZDK, Maligne neoplazme u 2021.godini, po lokalizaciji

4.5. Smrtnost od malignih neoplazmi

Institutu je u 2021.godini dostavljeno ukupno 337 Potvrda o smrti od malignih neoplazmi. Od ukupnog broja 192 (57%) su osobe muškog spola a 145 (43%) su osobe ženskog spola.

Tabela 41. ZDK, Smrtnost od Malignih neoplazmi u 2021.godini, spolna struktura

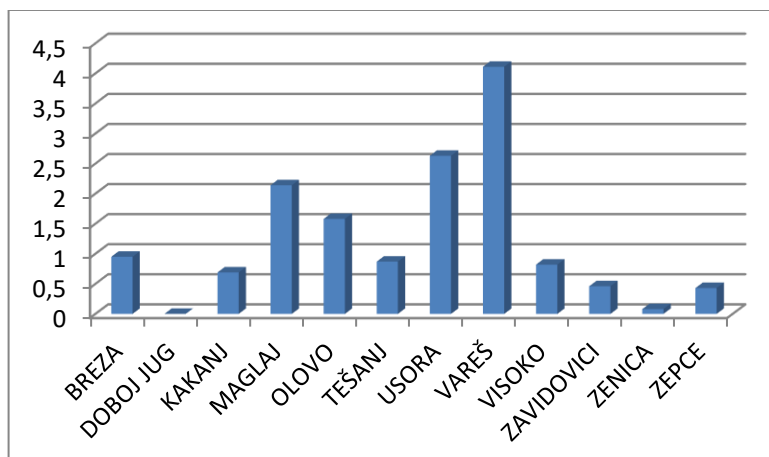
SPOL	BROJ UMRLIH	PROCENAT
MUŠKI	192	57%
ŽENSKI	145	43%
UKUPNO	337	100%

Geografska distribucija

U 2021.godini, u Zeničko-dobojskom kantonu najviše prijavljenih smrti je bilo u općini Zenica (88), a zatim općina Maglaj (49) te općina Tešanj (38), ali najveću stopu mortaliteta je imala općina Vareš (44/10.000st.), zatim Usora (27/10.000) i Maglaj (21,8/10.000), a iz Doboja nisu prijavljeni smrtni ishodi.

Tabela 42. ZDK, Smrtnost od malignih neoplazmi (stope/10.000 st) u 2021.godini, geografska distribucija

Općina	Broj umrlih	Mortalit_{10.000}
BREZA	13	9,8
DOBOJ JUG	0	0
KAKANJ	26	7
MAGLAJ	49	21,8
OLOVO	15	16,5
TEŠANJ	38	8,6
USORA	17	27,1
VAREŠ	33	44
VISOKO	29	7,5
ZAVIDOVICI	16	4,6
ZENICA	88	8,1
ŽEPČE	13	4,4
Ukupno	337	9,5

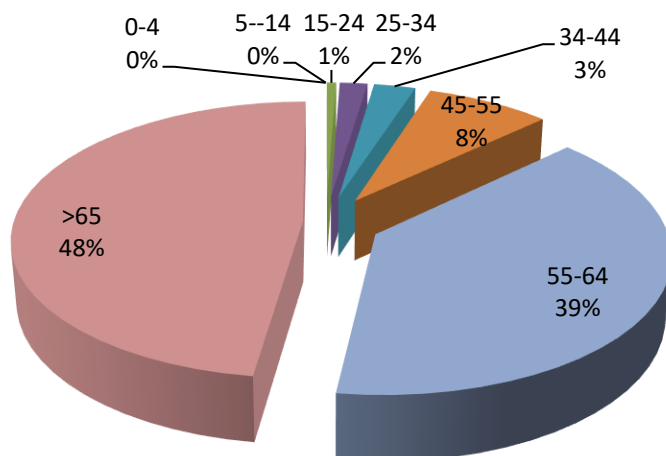
Grafikon 48. ZDK, Maligne neoplazme, mortalitet/10.000 u 2021.godini, geografska distribucija

Distribucija po dobi

U 2021.godini, u Zeničko-dobojskom kantonu najveći broj umrlih je bio iz dobne skupine iznad 65 godina (161), a zatim od 55-64 (132), te dobna skupina 45-54 (27). Nisu prijavljene smrti u dobi do 15 godina.

Tabela 43. ZDK, Smrtnost od malignih neoplazmi u 2021.godini, po dobi

Dobna skupina	Broj umrlih	procenat
0-4	0	0%
5--14	0	0%
15-24	2	1%
25-34	6	2%
34-44	9	2%
45-55	27	8%
55-64	132	39%
>65	161	48%
Ukupno	337	100%

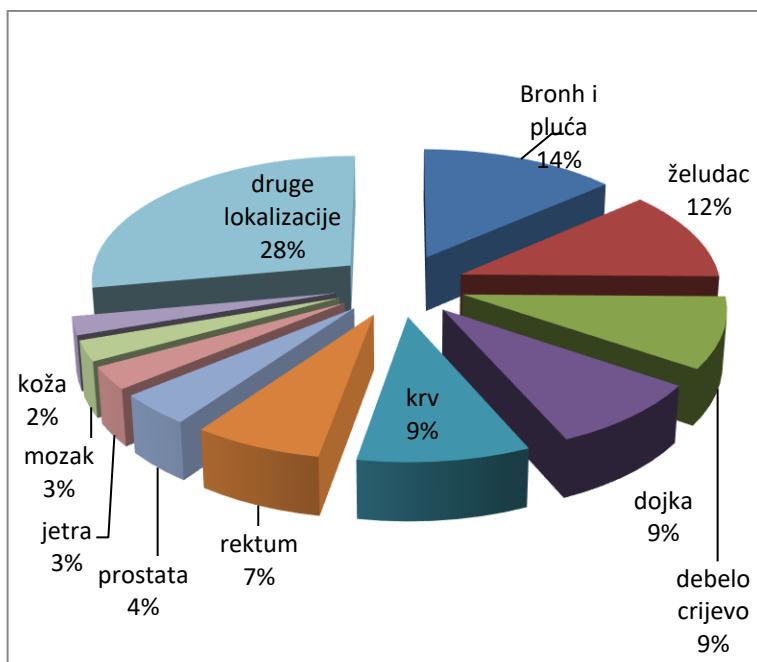
Grafikon 49. ZDK, Smrtnost od malignih neoplazmi u 2021.godine, po dobi (%)

Vodeće maligne neoplazme po smrtnosti u ZDK za 2021 godinu

Najviše smrtnih ishoda od malignih neoplazmi u 2021.g. je od neoplazmi bronha i pluća (46) , te želuca (39) i maligniteta krvi (32).

Tabela 44. ZDK, Smrtnost od malignih neoplazmi u 2021.godini, po lokalizaciji (stope/10.000)

LOKALIZACIJA	BROJ UMRLIH	mortalitet/10.000
Bronh i pluća	46	1,3
želudac	39	1,1
debelo crijevo	31	0,9
dojka	30	0,9
krv	32	0,9
rektum	24	0,7
prostata	14	0,4
jetra	10	0,3
mozak	9	0,3
koža	8	0,2
druge lokalizacije	94	2,7
Ukupno	337	9,5

Grafikon 50. ZDK, Smrtni ishodi od malignih neoplazmi u 2021.godini, po lokalizaciji (udio)

5. GLAVNI SANITARNO-HIGIJENSKI PROBLEMI

Na osnovu istraživanja koje je Institut vršio u saradnji sa drugim zdravstvenim ustanovama, radnim organizacijama u oblasti komunalne higijene, laboratorijskih analiza, sanitarno-higijenske i epidemiološke situacije, možemo zaključiti da su glavni sanitarno-higijenski problemi, koji generiraju ili mogu generirati nepovoljnu epidemiološku situaciju na području Zeničko-dobojskog kantona, sljedeći:

- Manjkava javno-zdravstvena kontrola vode za piće.
- Loše sanitarno-tehničko stanje lokalnih vodnih objekata.
- Nedovoljan nadzor nad zdravstvenom ispravnošću vode iz lokalnih vodnih objekata.
- Visok procenat mikrobiološki neispravnih uzoraka vode za piće iz lokalnih vodnih objekata.
- Visok procenat mikrobiološki neispravnih uzoraka vode za piće iz školskih vodnih objekata.
- Nekompletna i sanitarno-tehnički neispravna gradska kanalizaciona mreža.
- Nedostatan nadzor nad javnim kupalištima.
- Manjkavosti u rješavanju pitanja održavanja zajedničkih dijelova privatiziranih i neprivatiziranih stambenih i privrednih objekata iz čega proizlaze teškoće u rješavanju tekućih i incidentnih ekoloških problema
- Manjkavost i nedostatak sistema za prečišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda.
- Nepostojanje ili sanitarno-tehnička neispravnost lokalnih objekata za uklanjanje tečnih otpadnih materija.
- Nedovoljna tehnička opremljenost komunalnih preduzeća, sa nedovoljnim brojem radnika uposlenih na neposrednom održavanju čistoće naselja.
- Nezadovoljavajuće opće higijensko stanje naselja.

- Neredovan odvoz smeća iz naselja te neriješeno pitanje odvoza i krajnje dispozicije smeća iz većine seoskih naselja.
- Nedoovoljivo loše sanitarno-tehničko stanje i lokacija većine deponija krutih otpadaka na području Zeničko-dobojskog kantona
- Pojedine općine ne dovoze otpad na Regionalnu deponiju Mošćanica
- Nedovoljna pokrivenost odvozom smeća, nedostatna pokrivenost da svako domaćinstvo ima kantu za smeće i bude redovno uključena u odvoz istog
- Posebna problematika, naselja koja imaju ne riješenu putnu infrastrukturu, koja onemogućava adekvatnu uključenost u odvoz smeća
- Veliki broj divljih deponija i nelegalnih odlagališta, posebice na obalama rijeka i rijecnih tokova
- Rezultati dosadašnjih mjerenja zagađenja zraka ukazuju da je veliki broj građana izložen zagađenju koje može ozbiljno ugroziti zdravlje
- Minimiziranje uloga HE službi na području kantona od strane nadležnih osoba.

5.1. Sanitarno-higijenski pokazatelji:

Namirnice, voda i sanitacija u objektima i higijena usluživanja:

U 2021. godini na području ZDK:

- Od uzetog broja uzoraka namirnica na mikrobiološku analizu neispravnih je bilo **5,3%** (5,8% u 2014.; 6,3 u 2015.; 4,3% u 2016.; 4% u 2017.; 2,2 % u 2019; 5,6% u 2020. godini). Od uzetog broja uzoraka namirnica na

fiziko-hemijsku analizu zdravstveno neispravnih uzoraka je bilo **8,8%** (0% u 2014. 0,2% u 2015. god. 0% u 2016. 0% u 2017. u 0 % 2019. 1,8% u 2020. godini).

- Od uzetog broja uzoraka vode za piće iz lokalnih vodnih objekata je bilo **59,6 %** (50% u 2014. 49,6% u 2015.god. 53,4% u 2016. 65,4% u 2017. 85,5% u 2018. 84,5% u 2019. 56,1% u 2020. godini) mikrobiološki neispravnih, a iz gradskih vodovoda **3%** (2,99 % u 2014. 2,45% u 2015. 2,07% u 2016. 2,6% u 2017. 64% u 2018. 2,9% u 2019. 3,1% u 2020. godini) mikrobiološki neispravnih uzoraka.
- Od uzetog broja uzoraka vode za piće na fiziko-hemijsku analizu iz lokalnih vodnih objekata bilo je **4%** neispravnih (19% u 2014. 18% u 2015. god. 25% u 2016. 25% u 2017. 24% u 2018. 2,4% u 2019. 3,3% u 2020. godini), a iz gradskih vodovoda **0,2%** (3,7% u 2014. 2,4% u 2015. 2,6% u 2016. 5% u 2017. 5,2% u 2018. 5,2% u 2019. 1% u 2020. godini) uzoraka je bilo fiziko-hemijski neispravnih.
- Od uzetih briseva **2,4%** (3,3% u 2014. 1,7% u 2015. god. 2,1% u 2016. 5% u 2017. 3,2 % u 2019. 3,1% u 2020. godini) su imali nezadovoljavajuću mikrobiološku čistoću.

1. Dodatne analize hrane i vode:

Kolektivna bolnička ishrana

U 2021. godini je urađeno **94** analiza uzorka hrane iz bolničke ishrane na energetska vrijednost, kvalitet i mikrobiološku ispravnost za zdravstvene ustanove Kantonalna bolnica Zenica i Opća bolnica Tešanj.

Zdravstvena ispravnost školskih voda

U toku 2021. godine Služba je uradila **431** uzorka vode za piće iz školskih objekata na mikrobiološku analizu i **431** uzorka na fiziko-hemijsku analizu.

Od analiziranog broja uzoraka na mikrobiološku analizu **35,7 %** je bilo neispravnih uzoraka vode za piće iz školskih objekata (32,6 % u 2014. 31,4% u 2015.god. 35,4% u 2016. 43,3% u 2017. 41,1% u 2018. 41,4% u 2019. 36,7% u 2020. godini), a **2,3%** je bilo fiziko-hemijski neispravnih uzoraka (19% u 2014. 20,3% u 2015.god. 22,4% u 2016.god. 21,5% u 2017. 21,5% u 2018. 9,1% u 2019. 5,1% u 2020. godini).

Zdravstvena ispravnost vode za piće iz lokalnih vodnih objekata

U toku 2021. godine Služba je uradila **490** uzoraka vode za piće iz lokalnih vodnih objekata na mikrobiološku analizu i **490** uzorka na fiziko-hemijsku analizu.

Od analiziranog broja uzoraka na mikrobiološku analizu **82%** je bilo neispravnih uzoraka vode za piće iz lokalnih vodnih objekata (62,3 % u 2014. 73,6% u 2015. 74,9% u 2016. 84% u 2017. 85,5% u 2018. 84,5% u 2019. 82,5% u 2020. godini), a **1,4%** je bilo fiziko-hemijski neispravnih uzoraka (20,4% u 2014. 17,0% u 2015. 32,3% u 2016. 26,3% u 2017. 26,8% u 2018. 2,4 % u 2019. 2,5% u 2020. godini).

Analiza hrane i ishrane u radnim, vojnim i zatvorskim kolektivima (nepotpuni podaci)

U toku 2021. godine Služba je uradila 7 analiza na mikrobiološku ispravnost i 2 brisa u radnom kolektivu, 12 analiza iz zatvorskog kolektiva, 28 iz javnih kuhinja, 27

analiza na mikrobiološku ispravnost i 2 brisa u vrtićima .
A usporedbe u odnosu na 2020. Godinu, u kojoj je to izgledalo ovako:

U toku 2020. godine Služba je uradila 4 analize na mikrobiološku ispravnost i energetska vrijednost u radnom kolektivu, 9 analiza iz zatvorskog kolektiva, 35 iz javnih kuhinja.

5.2. Stanje kvaliteta zraka na području Zeničko dobojskog kantona :

Metalurški institut Kemal Kapetanović upravlja mrežom stanica na sedam fiksnih stanica na području opštine kantona (Zenica, Visoko, Maglaj, Tešanj), a Općina Kakanj vrši monitoring kvaliteta zraka na jednoj lokaciji u naselju Doboj između termoelektrane i gradskog središta. Rezultati dosadašnjih mjerenja ukazuju da je veliki broj građana izložen zagađenju koje može ozbiljno ugroziti zdravlje. Neophodno obezbjediti analize sadržaja lebdećih čestica na više lokacija – gradskih središta, obezbjediti monitoring koncentracija benzena u Zenici zbog specifičnih industrijskih procesa koji mogu emitovati značajne količine ovog polutanta, vršiti uzorkovanje i mjerenje koncentracija benzo(a)pirena. Potrebno disperziono modeliranje kvaliteta zraka za potrebe izrade analize izvora zagađenja, smanjenja pritiska na kvalitet zraka od strane budućih izgrađenih objekata i potrebe prostornog planiranja kao i za potrebe kratkoročnog prognožiranja kvaliteta zraka.

Na području Zeničko-dobojskog kanton mjerenja vrše: Metalurški Institut Kemal Kapetanović koji upravlja mrežom stanica na četiri fiksne stanice na području grada Zenica, a od jeseni 2019. godine počela je sa radom i stanica u Visokom FHMZ vrši monitoring na jednoj lokaciji u gradu Zenica. Općina Kakanj vrši monitoring kvaliteta zraka na jednoj lokaciji u naselju Doboj između termoelektrane i gradskog središta. A u 2020. godini počele su sa

radom automatske stanica u Tešnju i Maglaju. Stanica u Maglaju se nalazi u školskom dvorištu u centru grada, a stanica u Tešnju na ulazu u grad – u neposrednoj blizini Vatrogasnog doma.

Potencijalni, glavni i nama poznati zagađivači zraka na području ZE-DO Kantona:

1. Termoelektrana Kakanj,
2. Cementara Kakanj,
3. Natron Maglaj,
4. ArcelorMittal Zenica,
5. Prevent Leather
6. Kućna ložišta
7. Automobili

Potencijalni, glavni i nama poznati zagađivači vodotokova na području ZE-DO Kantona:

1. KTK Visoko, Prevent visoko
2. Mljekara Zenica,
3. ArcelorMittal Zenica,
4. Rudnici uglja,
5. Natron Maglaj,
6. Niz mesara na području Kantona
7. Niz divljih deponija na području Kantona
8. Niz kanalizacioni sistema iz seoskog i gradskog naselja
9. Naftni terminali
10. Termoelektrana

5.3. Preporuke

Mjere za poboljšanje stanja u oblasti zaštite okoline (sanacije) moraju biti usklađene sa zakonskih normativima, i kao cjelovite ne mogu se donijeti samo na nivou kantona nego i na višim i nižim nivoima vlasti.

Da bi se popravila postojeća sanitarno-higijenska situacija i nesigurna epidemiološka situacija, te eliminisali faktori koji neprestano prijete da ugroze zdravlje stanovništva, potrebno je da se preduzmu sljedeće mjere:

- Poboljšati nadzor nad zdravstvenom ispravnošću vode za piće iz lokalnih vodnih objekata,
- Poduzeti sanaciju lokalnih vodnih objekata i lokalnih objekata za uklanjanje i dispoziciju tečnih otpadnih materija, preferirajući izgradnju septičkih jama.
- Regulisati područja sanitarnih zona oko vodozahvata gradskih vodovoda i sanaciju ovih područja prema sanitarno-higijenskim principima i zakonskim propisima. Poduzeti maksimalne mjere u zaštiti od devastacije šuma i degradacije zemljišta, naročito na slivnim područjima glavnih izvorišta, rukovodeći se devizom da bez zdravih i bogatih šuma nema ni higijenski ispravne i količinski dovoljne vode za piće, poljoprivredu i industriju, naročito prehrambenu industriju.
- Instalirati adekvatnu aparaturu za kontinuiranu dezinfekciju vode u lokalnim vodnim objektima, naročito seoskim i mjesnim vodovodima, te obučiti osobe za sigurno i stručno rukovanje sa hlornim preparatima, u što skorijem roku (uz nadzor preduzeća zaduženih za upravljanje i održavanje lokalnih vodnih objekata)
- Redovno provoditi javno-zdravstveni nadzor nad zdravstvenom ispravnošću vode iz ovih objekata.
- Sanirati glavne gradske deponije krutih otpadaka smeća-smetljišta, kao i ostala nelegalna smetljišta i nakupine raznih otpadaka na ovom području, koje kao takvo zagađuje okolno zemljište, zrak, površinske i podzemne vode. Podsticati i tražiti mogućnosti redovnog čišćenja vodnih tokova od nanosa koji u predstavljaju pogodna staništa za obitavanje štetnih glodara i mogu biti izvor uzročnika opasnih bolesti za ljude i životinje.

- Sanirati gradske kanalizacione mreže i dispoziciju tečnih otpadnih materija vršiti na način koji će što manje ugrožavati zdravlje stanovnika. Podsticati stanare zgrada, koji imaju stanove u privatnom vlasništvu, da stupaju u ugovorne odnose sa subjektima koji se bave održavanjem zajedničkih dijelova zgrada, da bi se izbjegli gotovo nerješivi problemi koji nastaju kada dođe do niza problema na zajedničkim dijelovima zgrade, unutrašnjim vodovodnim i kanalizacionim instalacijama, a stanari nemaju sredstava da snesu troškove sanacije. Ovakve situacije stvaraju rizične epidemiološke situacije i direktno i indirektno ugrožavaju zdravlje stanara zgrade i susjednih zgrada, a nekada i stanare i građane udaljenih stambenih četvrti.
- Potrebno je dati podsticaj i podršku istraživanjima u oblasti zdravstvene ekologije te tako doprinijeti zaštiti prirodnih resursa, zdravlja ljudi i smanjenju finansijskih izdataka za sanaciju stanja izazvanog neadekvatnim zahvatima u životnoj okolini, jer je zdrava životna okolina strateški važna za budućnost jedne zajednice i čovječanstva u cjelini.
- Neophodna je bolja edukacija stanovništva koje upravlja sa lokalnim vodnim objektima, od praktične pomoći (hlorisanja) do znatnijeg upoznavanja istih o mogućim zdravstvenim posljedicama koje donosi zdravstveno neispravna voda za piće
- Neophodna je kontinuirana edukacija kako terenskih radnika, tako i lokalnog stanovništva.
- Pripreme stanovništva za krizne situacije – npr. Uslijed velikih klimatskih promjena kako se ophoditi prema vodi, hrani, zraku i tlu..
- Educirati subjekte koji upravljaju lokalnim vodnim objektima, registrovati lokalne vodne objekte u skladu sa zakonom, te uključiti intenzivnije javna

komunalna preduzeća u rješavanje problematike neispravnosti vode u lokalnim vodnim objektima.

- Primjeniti i dosljedno se pridržavati postojećih zakonskih rješenja i provedbenih propisa.
- Uspostaviti kvalitetne registre (baze) lokalnih vodnih objekata, divljih deponija i drugih zagađivača.
- Neophodno obezbjediti analize sadržaja lebdećih čestica na više lokacija – gradskih središta, obezbjediti monitoring koncentracija benzena u Zenici zbog specifičnih industrijskih procesa koji mogu emitovati značajne količine ovog polutanta, vršiti uzorkovanje i mjerenje koncentracija benzo(a)pirena.
- Potrebno disperziono modeliranje kvaliteta zraka za potrebe izrade analize izvora zagađenja, smanjenja pritiska na kvalitet zraka od strane budućih izgrađenih objekata i potrebe prostornog planiranja kao i za potrebe kratkoročnog prognoziranja kvaliteta zraka.
- Potrebno je u svim gradskim središtima u kojima nije uspostavljen kontinuirani monitoring kvaliteta zraka neophodno obezbjediti povremena mjerenja lebdećih čestica i sumpordioksida, a u Visokom i Maglaju preporučljivo osigurati i povremena mjerenja koncentracija sumporvodika.

5.4. Uloge pojedinih društvenih subjekata u rješavanju sanitarno-higijenske problematike

Mjere za poboljšanje stanja u oblasti sanitarno higijenske problematike moraju biti uskladjene sa zakonskih normativima, i kao cjelovite ne mogu se donijeti samo na nivou kantona nego i na višim i nižim nivoima vlasti. Uloge pojedinih društvenih subjekata u rješavanju sanitarno-

higijenske problematike su sljedeće:

1) Higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja da pomno nadziru, podstiču i izučavaju održavanje čistoće u naseljima.

2) Inspekcijske službe da vrše upravni nadzor nad ovom aktivnošću, kontrolišu i sankcionišu nadležne organizacije, ustanove i pojedince koji krše propise o zaštiti životne okoline.

3) Komunalna preduzeća da sa svom ozbiljnošću shvate svoju ulogu u održavanju čistoće u naseljima i zaštiti zdravlja građana, da se tehnički i finansijski osposobe za ove zadatke. Da naročitu pažnju posvete prikupljanju, transportu i deponovanju krutih otpadaka, maksimalno mogućem saniranju deponija smeća, tehničkoj opremljenosti deponija, obezbjeđenju deponija, sanitarno tehničkim mjerama na deponijama u smislu redovnog zatrpavanja smeća, dezinfekciji, dezinsekciji i deratizaciji deponija, vozila i posuda za prikupljanje, odvoženje i deponovanje smeća. Neophodno je obratiti posebnu pažnju i poduzeti hitne mjere na sanaciji uklanjanja tečnih otpadnih materija, čišćenju i uređenju obala i korita vodotokova, njihova zaštita od zagađenja krutim i tečnim otpadcima, kao i racionalno korištenje vode iz vodotoka da bi se omogućio prirodni proces samoprečišćavanja vodotoka. Poduzimati mjere na humanom uklanjanju sa ulica pasa i mačaka lutalica, koji predstavljaju stalnu zdravstvenu opasnost za građana, obzirom na prisustvo bjesnila kod divljih životinja u nama susjednim državama.

4) Općinska administracija treba da vodi posebnu brigu o zaštiti životne okoline donoseći potrebne zakonske i podzakonske akte koji bi regulisali ovu oblast, da u svojim budžetskim proračunima odredi odgovarajuće stavke za održavanje čistoće naselja, te da u svojim planovima razvoja

značajnu pažnju okrene na sanaciju deponija smeća i higijenskom uklanjanju tečnih otpadnih materija, kao gorućih problema općine, države i savremenog čovječanstva. Preko svojih inspekcijskih organa općina treba da bdije nad zaštitom okoline i zdravlja stanovništva sankcionišući efikasnim mjerama prekršaje u toj oblasti.

5) Ministarstvo zdravstva, te Ministarstvo za prostorno uređenje i zaštitu okoliša će svojom aktivnošću na kreiranju zakonskih i podzakonskih akata, finansijskim podrškama i inspekcijskim nadzorom i kontrolom dati podršku i podstrek svim relevantnim faktorima te tako zaštititi prirodne resurse, zdravlje ljudi i smanjiti finansijske izdatke za sanaciju stanja izazvanog neadekvatnim održavanjem čistoće u naselju.

6) Neophodna bolja koordinacija zdravstveno-ekoloških aktera u pojedinim općinama na kantonu- u smislu razmjene podataka, ne dupliranja poslova i bolje međusobne suradnje pogotovo na relaciji: higijensko epidemiološke službe- javna komunalna preduzeća – općinski inspekcijski organi- te lokalno stanovništvo koje vodi brigu o lokalnim vodnim objektima.

7) Uključivanje državnih organa i preusmjeravanje resursa iz civilne zaštite na javno zdravstvo- kao odgovor na higijensko – epidemiološka indikativna stanja

8) Da nadležna ministarstva i eko fond adekvatno nastave sanirati vodovodne mreže koje su oštećene u majskim poplavama 2014. godine

9) Da ministarstvo vodoprivrede što prije napravi mapu vodnih objekata na čitavom kantonu, kao mjera opreza u incidentnim stanjima.

10) Da se preusmjere sredstva sa eko fonda u znatnijoj mjeri na područje grada Zenice, kao epicentru zagađenja zraka, te sredstva za podizanje ekološke svijesti odobravati ozbiljnim institucijama koje su u mogućnosti sa svojim kapacitetima

dati adekvatnu edukaciju – preporučujemo da se sredstva za podizanje ekološke svijesti prebacuju na ustanove iz Zeničko-dobojskog kantona, a razlog je jednostavan – smatramo da ustanove u ZDK imaju dovoljno stručnih kapaciteta da realizuju iste, a radi se i o uštedi sredstava.

11) Insistirati kod Federalnog ministarstva okoliša i turizma i Fonda za zaštitu okoliša na održavanju redovnih sastanaka sa kantonalnim ministarstvima i predstavnicima drugih kantonalnih ustanova koje brinu o okolišu

12) Uspostaviti registar zagađivača zraka, zagađivača voda i divljih deponija.

13) Bolja koordinacija različitih nivoa organizacije

6. ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I KADROVI

Potrebe stanovništva za zdravstvenom zaštitom ovise o demografskim karakteristikama, opštoj i zdravstvenoj kulturi stanovništva, stepenu obrazovanja i pismenosti, uslovima života i rada, navikama i stavovima.

Godina	Ukupno zaposlenih	Doktora medicine	Doktora stomatologije	Magistara farmacije	Zdravstvenih tehničara	Nezdravstvenih radnika
1991.	3.584	632	130	83	1.561	1.036
1998.	3.424	469	74	33	1.711	1.137
2000.	3.400	477	74	36	1.710	1.103
2002.	3.351	457	66	30	1.696	1.074
2004.	3.322	458	60	29	1.690	1.085
2006.	3.292	493	59	20	1.680	1.037
2007.	3.356	526	55	18	1.708	1.049
2008.	3.420	549	56	26	1.734	1.015
2010.	3.542	597	48	26	1.789	1.064
2013.	3.697	653	49	29	1.877	1.022
2014.	3.719	671	47	32	1.861	1.018
2015.	3.757	697	48	33	1.878	1.007
2016.	3.830	713	50	33	1.905	1.017
2017.	3.812	715	53	35	1.964	990
2018.	3.837	741	52	35	1.965	981
2019.	3.922	731	51	35	2.054	975
2020.	3.984	745	52	41	2.037	1.028
2021.	3.975	755	52	41	2.052	1.075

Zahtjevi i potrebe za zdravstvenom zaštitom su podložni stalnim promjenama zbog demografskih kretanja, promjena u vanjskoj sredini, razvoja medicinske nauke i tehnologije...

6.1. Zdravstveni kadar

Tabela 57. Pregled zaposlenih u zdravstvu na području ZDK u period 1991-2021.

Broj zdravstvenih radnika je jedan od ključnih faktora za procjenu funkcioniranja zdravstvene službe, ali ne i jedini, jer kvalitet i efikasnost pružene zdravstvene zaštite ovisi i o vještinama zdravstvenih radnika, njihove geografske i funkcionalne distribucije i produktivnosti.

Procjenu funkcioniranja zdravstvene službe vršimo i na osnovu opremljenosti zdravstvenih ustanova tehnologijama potrebnim za rad, uslovima radne sredine, te na osnovu zadovoljstva korisnika pruženom zdravstvenom zaštitom.

Usluge u javnom zdravstvenom sektoru u 2021. godini pružala 3.975 radnika zaposlena u zdravstvu. Od toga je bilo 755 doktora medicine, 52 doktora stomatologije, 41 magistar farmacije, 163 diplomiranih medicinskih tehničara sa završenim fakultetom, 262 viša zdravstvena tehničara, a ukupno 2.052 zdravstvena tehničara, dok je tehničkog i administrativnog osoblja bilo 1.075 što je 27% zaposlenog nezdravstvenog kadra u zdravstvu.

Prateći trendove kretanja zaposlenih u zdravstvu možemo generalno reći da imamo povoljnije trendove nego prošlih godina. Imamo porast zaposlenosti zdravstvenih radnika i pad broja zaposlenog nezdravstvenog kadra.

6.2. Bolnička zdravstvena zaštita

Bolnice su stacionarne ustanove koje obezbjeđuju

kratkotrajnu ili dugotrajnu medicinsku zaštitu sastavljenu od posmatranja, dijagnostičkih, terapijskih i rehabilitacijskih usluga pruženih osobama koje pate, ili se sumnja da pate, od nekog oboljenja ili povrede, kao i usluga pruženih porodiljama i njihovoj novorođenčadi. Njega pacijenata je osnovna karakteristika rada u bolnicama i ona se može razmatrati u nekoliko širokih dimenzija: urgentna njega, njega po izboru, njega hospitaliziranih ili onih koji nisu hospitalizirani.

Briga o ležećim pacijentima čini većinu bolničkih aktivnosti. Zadaci savremenih bolnica su mnogobrojni i kompleksni: one pružaju stacionarnu dijagnostičku, terapijsku i rehabilitacijsku pomoć 24 sata dnevno, vrše konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, razvijaju naučni i stručno medicinski rad..., za što moraju biti opremljene visokosofisticiranom medicinskom tehnologijom i imati specijaliziran kadar.

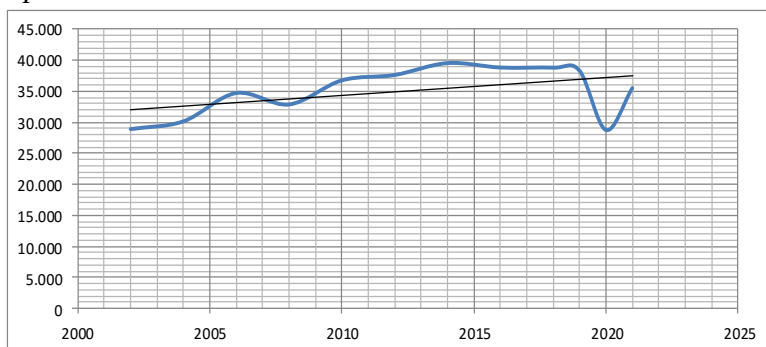
Zato je bolnička zaštita jedan od najsloženijih i najskupljih segmenata zdravstvenog sistema. Pošto povlači značajan dio sredstava, opreme i kadrova, te pošto ovaj segment zdravstvene zaštite ima poseban značaj u rješavanju složenih zadataka planiranje u njemu treba biti posebno pažljivo i odgovorno.

Na rad bolničkog zdravstvenog sektora utiču mnogobrojni faktori, a prije svega: rad primarne zdravstvene zaštite, starosna i obrazovna struktura stanovništva, kapaciteti prostora, kadra i opreme bolnica, vodeća oboljenja u mortalitetu i morbiditetu...

Jedan od najvećih problema bolničke zdravstvene zaštite jeste postizanje racionalnog i efikasnog rada, to jest

postizanje optimalne iskorištenosti resursa. Pokazatelji za rad bolnica se dijele na pokazatelje stanja ili strukture i oni govore o mreži, opremljenosti i osoblju dok su druga grupa pokazatelji funkcioniranja odnose se na korištenje kapaciteta, kvalitet i troškovi rada.

Grafikon 50 Hospitalizirani na Zeničko-dobojskom kantonu u periodu 2002-2021.

Prateći trend hospitaliziranih u periodu 2002. – 2019. godine može se zaključiti da broj hospitaliziranih stanovnika na Kantonu zadnjih godina raste i da se procenat hospitaliziranih od ukupnog stanovništva Kantona kreće oko 7,3% 2002. godine do 10,7% stanovništva u 2019. godini.

Otprilike svaki deseti stanovnik se hospitalizira zbog bolesti. Razlozi za to mogu biti višestruki, ali je evidentna razlika u pružanju usluga konsultativno specijalističke zdravstvene službe, koju, uglavnom, prema novoj organizaciji pružaju ljekari iz Kantonalne bolnice te je moguće da češće na terenu indiciraju potrebu hospitalizacije pacijenata.

U 2020. godini imamo nagli pad hospitalizacija (skoro za 10.000 hospitaliziranih) što je posljedica zatvaranja bolničkih zdravstvenih ustanova uzrokovanih COVID pandemijom.

U 2021. imamo oporavak rada bolničkih kapaciteta te se zapaža porast prijema u bolničke ustanove.

Koristeći proračun za izračunavanje potrebnog broja postelja na osnovu broja stanovnika i hospitalizacije dobije se podatak da postojeći broj i struktura posteljnog fonda u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti odgovara potrebama stanovništva, a dobiveni podaci odgovaraju i predloženim Federalnim standardima.

Tabela 58. Pregled zauzetosti kapaciteta na području ZDK u periodu 1991-2021.

	1991.	1998.	2005.	2010.	2015.	2017.	2019.	2020.	2021.
Broj bolničkih postelja	1.122	1.257	1.086	1.105	1.153	1.153	985	1.166	1.172
Broj doktora medicine	162	192	207	287	336	331	350	357	333
Broj zdr. tehničara	483	663	746	851	951	931	952	1.026	992
Broj postelja na 1000. st	2,4	2,9	2,7	2,7	2,9	3,2	2,7	3,3	3,3
Broj BO dana	295.015	291.915	315.307	318.002	290.809	307.121	303.087	214.280	225.245
Prosječna dužina ležanja		10,5	9,4	8,7	7,7	8,0	7,9	7,5	6,3
Zauzetost postelja %	72,0	63,6	79,5	78,8	69,1	73,0	84,3	50,3	52,7
Stopa liječenja na 1000 st.		64	84	92	95	107	107	80	86
Obrt bolesnika na jednu		22	30,9	41,9	32,8	33,5	38,8	24,6	26

postelju									
Zauzete postelje na 1 dr.med.		4,2	4,4	3,9	2,4	2,6	2,4	3,3	3,5
Zuzete postelje na 1 zdr.tehn.		1,2	1,2	1,29	0,8	0,9	0,9	1,1	1,2

Prema broju postelja na broj stanovnika, broju zdravstvenih radnika, iskorištenosti kreveta, prosječnoj dužini liječenja i drugim parametrima bolnička zdravstvena zaštita se kreće u zadovoljavajućim okvirima.

Zapažen je trend pada dužine hospitalizacije, čime smo dostigli evropski prosjek.. U 2021. godini je izvršeno ukupno 10.653 operativna zahvata, što je skoro za 3.000 više nego 2020. godine.

6.3. Vanbolnička zdravstvena zaštita

Vanbolnička zdravstvena zaštita obuhvata primarnu i vanbolničku konsultativno-specijalističku zdravstvenu zaštitu i organizirana je uglavnom kroz domove zdravlja. U sljedećoj tabeli prikazani su parametri u mreži primarne zdravstvene zaštite.

6.4. Primarna zdravstvena zaštita

Tabela 58. Pregled broja zdravstvenog osoblja na području ZDK u periodu 1991-2021.

	1991.	1998.	2005.	2010.	2015.	2017.	2020.	2021.
Broj punktova PZZ	164	90	98	105	92	99	104	165
Broj ordinacija	274	238	281	266	245	241	171	264
Broj ljekara	445	273	233	248	256	255	227	266
Broj med.tehničara	1213	1031	617	581	503	510	327	551
Stanovnika/1 ordinaciju	1735	1802	1428	1504	1619	1498	1.909	1.342
Stanovnika/1 ljekara	1068	1571	1723	1613	1549	1415	1.438	1.332
Stanovnika /1 med. tehn.	392	416	651	689	789	708	998	643

Primjetne su znatne promjene u broju zdravstvenih radnika u odnosu na prethodne godine. Moguć razlog je nova metodologija definiranja i prikupljanja podataka shodno novim propisima u evidenciji u zdravstvenom sektoru.

Tabela 59. Pregled strukture mreže i kadrova PZZ na području ZDK u 2021

Službe	Mreža		Kadar	
	Punktovi	Ordinacije	Ljekari	Med. tehn.
Porodična medicina	104	170	158	313
Medicina rada	5	12	11	12
Zaštita djece do 6	10	25	25	44
Zaštita škol. djece	5	8	9	12
Pneumofiziološka	11	12	11	23
Patronažna služba	18	24	0	37
Hitna pomoć	12	13	52	110
Ukupno	165	264	266	551

Porodična medicina

Porodična medicina je najvažniji segment primarne zdravstvene zaštite koja pruža zdravstvenu zaštitu svim članovima porodice u ambulantama porodične medicine ili u mjestu življenja pacijenta (u porodici).

Pružna kontinuiranu zdravstvenu zaštitu, organizira preventivne i promotivne aktivnosti u lokalnoj društvenoj zajednici.

Na području Kantona porodične medicina je praktikovana na 104 geografske lokacije u 170 ordinacija porodične medicine. Pružalo ju je 166 timova porodične medicine u kojima je radilo ukupno 158 doktora medicine (od čega 55 specijalista porodične medicine) i 313 zdravstvenih

tehničara. Ako podijelimo broj stanovnika kantona (354.285) na timove vidimo da je na jedan tim bilo 2.134 stanovnika što otprilike odgovara zacrtanom standardu.

Stomatološka zdravstvena zaštita

U 2021. godini stomatološka zdravstvena zaštita se pružala na 20 pozicija u 40 stomatoloških stolica. Uslugu su pružali 43 doktora stomatologije i 62 zdravstvena tehničara.

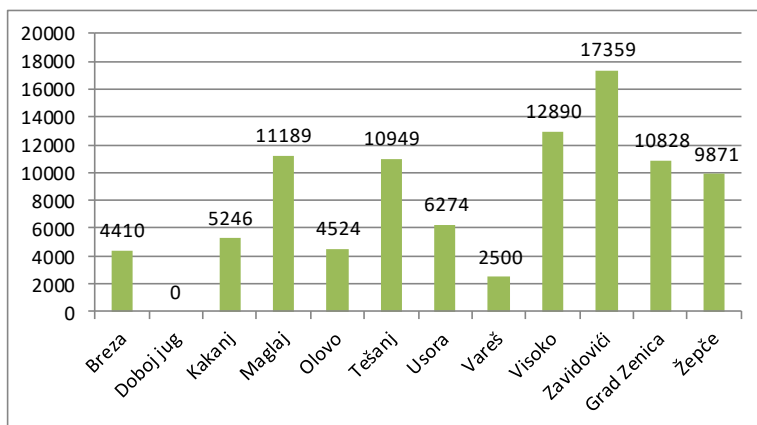
Tabela 59. Pregled stomatološke zdravstvene zaštite na području ZDK u periodu 1998-2021.

	1998	2002	2008	2010	2018.	2020.	2021.
	.	.	.	.			
Broj stomatoloških stolica	67	52	46	40	40	39	40
Broj doktora stomatologije	72	62	57	47	49	43	39
Broj zdravstvenih tehničara	123	108	91	82	62	62	59
Proj posjeta u stomat. Ordinac.	155.8 43	151.1 36	137.2 90	131.4 28	92.5 37	62.0 62	58.4 32
Broj posjeta po timu	2.164	2.438	2.409	2.796	1.888	1.477	1.498
Plombirani zubi	33.289	29.472	26.424	24.295	21.091	13.332	14.473
Hirurške intervencije	121.812	112.174	110.153	117.867	99.787	8.311	7.509
Protetski radovi	1.832	1.572	2.159	1.714	1.056	2.736	1.259
Liječenje bolesti usta	11.170	11.032	2.773	2.150	2.270	3.602	2.794

Razmještaj stolica po općinama Kantona nije ravnomjeran. Najnepovoljnija situacija je u Zavidovićima gdje na jednu stomatološku stolicu dolazi 17.359 stanovnika, zatim Visoko

sa 12.890 stanovnika po jednoj stomatološkoj stolici, te Zenica sa 10.828 stanovnika po jednoj stomatološkoj stolici u javnom sektoru.

Grafikon 51 Broj osiguranih stanovnika na jednu stomatološku stolicu

Fizikalna medicina i rehabilitacija

Službe medicinske rehabilitacije su obavljale svoj posao na 12 punktova u 14 ordinacija, a usluge je pružalo 13 specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije i 50 fizioterapeutskih tehničara. Bilo je 31.353 posjete u ordinacijama ljekara, urađeno je 205.248 fizioterapija, 87.811 kineziterapija te 17.435 hidroterapija.

Laboratorijska djelatnost

Laboratorijska djelatnost se pružala u 6 bolničkih i 27 vanbolničkih ambulanti. Usluge je pružalo 26 doktora medicine, 7 magistara farmacije, 25 inženjera medicinske

laboratorijske dijagnostike i 81 medicinski tehničar.

Tabela 60. Pregled laboratorijskih usluga na području ZDK u 2021.

	Br. lica od kojih je uzet materijal	Broj uzetih uzoraka po pacijentu	Broj urađenih analiza po pacijentu	% neispravnih
Bolničke laboratorije	275.718	1,41	5,21	0,03
Vanbolničke laboratorije	363.010	2,15	6,38	2,07

Specijalističko konsultativna djelatnost

Specijalističko-konsultativnu djelatnost je pružalo 198 doktora medicine u 157 ordinacija. Pomagalo im je 246 zdravstvena tehničara. Svaki specijalista je bio opterećen u prosjeku sa 2.022 posjete pacijenata.

Registrirano je ukupno 400.553 posjeta u ordinacijama ljekara od čega je bilo 217.175 prvih posjeta, a ostalo su kontrolne. Odnos prvih i kontrolnih je povoljan i iznosi 1:2. Ostvareno je 1,1 posjeta po stanovniku.

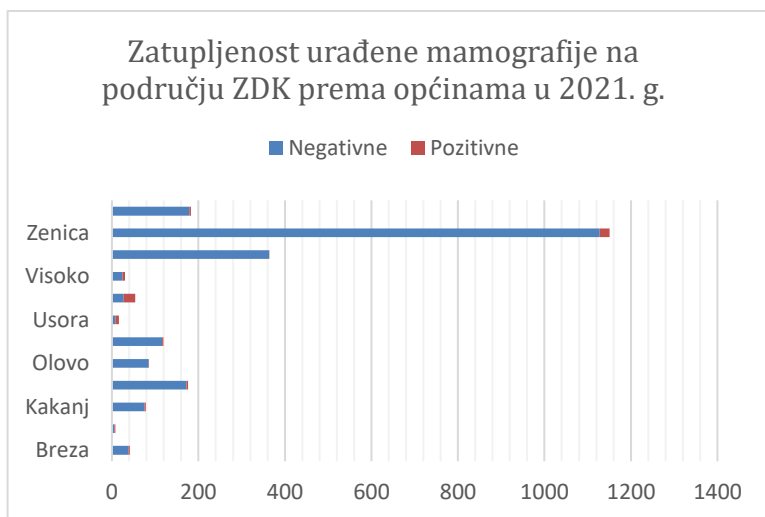
7. Preventivni programi ranog otkrivanja malignih bolesti

7.1. Program ranog otkrivanja raka dojke

Mamografija je urađena kod 2271 žene u 2021. godini na području Zeničko-dobojskog kantona, od kojih je 3,7% bilo pozitivno na testu, te upućeno na daljnu dijagnostiku.

Tabela: Zastupljenost pozitivnih testova mamografijom prema općini stanovanja.

Grad/Općina	Negativne		Pozitivne		N
Breza	38	92,7%	3	7,3%	41
Doboj Jug	6	75,0%	2	25,0%	8
Kakanj	75	96,2%	3	3,8%	78
Maglaj	172	97,7%	4	2,3%	176
Olovo	85	98,8%	1	1,2%	86
Tešanj	116	97,5%	3	2,5%	119
Usora	8	100,0%	8	100,0%	8
Vareš	27	100,0%	27	100,0%	27
Visoko	24	80,0%	6	20,0%	30
Zavidovići	363	99,7%	1	0,3%	364
Zenica	1128	98,0%	23	2,0%	1151
Žepče	179	97,8%	4	2,2%	183
ZDK	2221	97,8%	85	3,7%	2271

Grafikon: Zastupljenost urađenih mamografija na području ZDK prema općinama u 2021.

Tabela Zastupljenost urađenih mamografija prema zdravstvenim ustanovama

Zdravstvena ustanova	N	
DOM ZDRAVLJA KAKANJ	54	2,4%
DOM ZDRAVLJA MAGLAJ	174	7,7%
DOM ZDRAVLJA OLOVO	89	3,9%
DOM ZDRAVLJA SA STACIONAROM ŽEPČE	163	7,2%
DOM ZDRAVLJA ZAVIDOVIĆI	384	16,9%
KANTONALNA BOLNICA ZENICA	321	14,1%
OPĆA BOLNICA TEŠANJ	134	5,9%
POLIKLINIKA EPION	264	11,6%
PRIVATNA ZDRAVSTVENA USTANOVA MEDICOM ZENICA	688	30,3%
U k u p n o	2271	100,0%

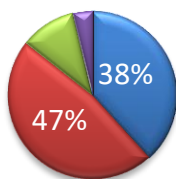
Najviše mamografija je urađeno u privatnoj zdravstvenoj ustanovi „Medicom“ Zenica 30,3% (688 od 2271), a najmanje je urađeno u Kaknju, svega 54 mamografije.

Tabela Zastupljenost stepena obrazovanja kod žena koje su uradile mamografiju

	Prvi puta		Radila ranije		
Osnovna škola	702	80,8%	167	19,2%	869
Srednja škola	935	87,0%	140	13,0%	1075
Viša/visoka škola	217	89,7%	25	10,3%	242
Nepoznato	64	75,3%	21	24,7%	85
Ukupno	1918	84,5%	353	15,5%	2271

Većina žena njih 84,5% je izjavilo da prvi puta radi mamografiju, a najviše su zastupljene žene sa završenom srednjom školom,

Stepen obrazovanja žena koje su uradile mamografiju u ZDK u toku 2021.godine.

■ Osnovna škola ■ Srednja škola
■ Viša/visoka škola ■ Nepoznato

7.2. Program ranog otkrivanja karcinoma grlića maternice

Program skrininga karcinoma grlića maternice na području Zeničko-dobojskog se provodi nad populacijom žena životne dobi od 25-64 godine. Program je zasnovan na slobodnom dolasku žena i finansiran je od strane Zavoda zdravstvenog osiguranja ZDK.

U toku 2021 godine urađeno je ukupno 13.217 PAP-a testova na području Zeničko-dobojskog kantona u 12 lokalnih centara. Pozitivno je bilo 6,6% (867 od 13.217) testova.

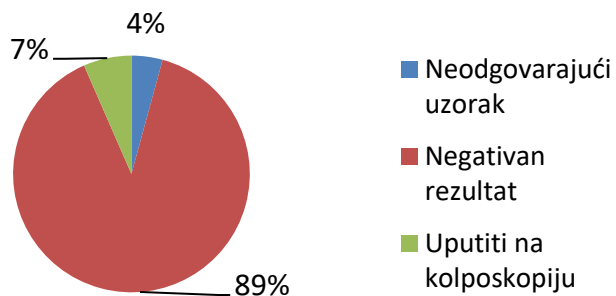
Neodgovarajućih uzoraka je bilo 4,2% (561 od 13.217), a glavni razlog loših uzoraka su neadekvatno uzorkovanje (debeli razmazi) i loša hemijska sredstva u procesu bojenja uzorka.

Neke žene su test radile više puta u toku godine, a ukupno je testirano 12.443 žene koje su uradile 13.217 testova.

Tabela Rezultati PAP-a na području ZDK u 2021. godini

Rezultat PAP-a testa	Broj slučajeva	
Neodgovarajući uzorak	561	4,2%
Negativan rezultat	11789	89,2%
Uputiti na kolposkopiju	867	6,6%
Ukupno	13217	100,0%

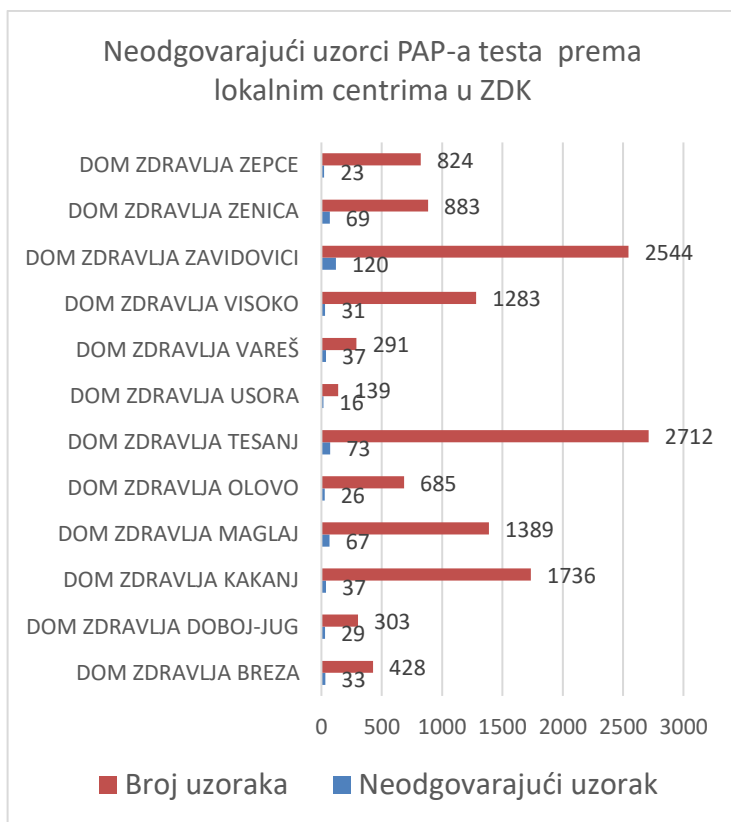
Rezultati PAP-a testa u ZDK u 2021 godini

Grafikon: Rezultati PAP-a testiranja u ZDK u toku 2021.godine

Naziv zdravstvene ustanove	Neodgovara jući uzorak		Negativan rezultat		Uputiti na kolposkopiju		Broj uzoraka
DOM ZDRAVLJA BREZA	33	7,7%	365	85,3%	30	7,0%	428
POLIKLINIKA DOBOJ-JUG	29	9,6%	261	86,1%	13	4,3%	303
DOM ZDRAVLJA KAKANJ	37	2,1%	1606	92,5%	93	5,4%	1736
DOM ZDRAVLJA MAGLAJ	67	4,8%	1212	87,3%	110	7,9%	1389
DOM ZDRAVLJA OLOVO	26	3,8%	634	92,6%	25	3,6%	685
DOM ZDRAVLJA TESANJ	73	2,7%	2376	87,6%	263	9,7%	2712
DOM ZDRAVLJA USORA	16	11,5%	105	75,5%	18	12,9%	139
DOM ZDRAVLJA VAREŠ	37	12,7%	232	79,7%	22	7,6%	291
DOM ZDRAVLJA VISOKO	31	2,4%	1193	93,0%	59	4,6%	1283
DOM ZDRAVLJA ZAVIDOVICI	120	4,7%	2298	90,3%	126	5,0%	2544
DOM ZDRAVLJA ZENICA	69	7,8%	752	85,2%	62	7,0%	883
DOM ZDRAVLJA ZEPCE	23	2,8%	755	91,6%	46	5,6%	824
ZDK	561	4,2%	11789	89,2%	867	6,6%	13217

Tabela Urađeni PAP-a testovi na području ZDK po lokacijama u 2021 godini

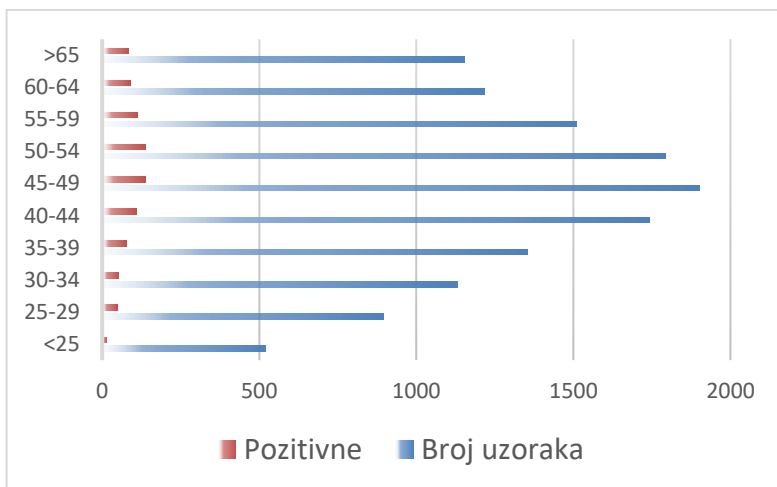

Grafikon: Neodgovarajući uzorci PAP-a testa prema lokalnim centrima u ZDK

Tabela Starosna struktura žena koje su uradile PAP-a test u 2021. god. na području ZDK.

Starost	N		Pozitivan nalaz	
<25	521	3,9%	15	2,9%
25-29	895	6,8%	48	5,4%
30-34	1130	8,5%	53	4,7%
35-39	1355	10,3%	77	5,7%
40-44	1742	13,2%	109	6,3%
45-49	1901	14,4%	138	7,3%
50-54	1792	13,6%	138	7,7%
55-59	1511	11,4%	114	7,5%
60-64	1216	9,2%	90	7,4%
>65	1154	8,7%	85	7,4%
	13217	100,0%	867	6,6%

Pozitivan nalaz je najzastupljeniji kod žena starosti od 55-59 godina života od 7,5% (114 od 1511), a najmanje je zastupljen kod žena mlađih od 25 godina 2,9%(15 od 521).

Grafikon: Broj pozitivnih PAPA testova posmatrano po godinama starosti žena u ZDK

8. ZAKLJUČCI

Pandemija Covid-19 zauzela je primarno mjesto tokom 2021. godine mijenjajući dugogodišnju dominaciju hroničnih nezazaznih bolesti koje su ranije bile javnozdravstveni prioritet. Nakon toga slijedi mentalno zdravlje koje je dodatno bilo ugroženo epidemiološkim mjerama pridržavanja socijalne distance i izolirajućim oblicima života i rada. Međutim kardiovaskularne i maligne bolesti i dalje ostaju odgovorne za većinu prijevremenih smrti i narušenu kvalitetu života.

Učestalost bolesti i visoka stopa smrtnosti u socijalno ugroženijim grupacijama stanovništva neoborivo dokazuju uticaj socijalno ekonomskih faktora na zdravlje stanovništva. Ako se tomu dodaju neuređeni sistemi koji pogoduju kreiranju nezdrave životne sredine kao što je nekvalitetna i često sumnjivog porijekla prehrana, loši uslovi stanovanja, loše životne navike uvjetovane društvenom sredinom, dugi i stresni radni dani, nezaposlenost...onda možemo govoriti o veoma lošim uslovima za zdrav život populacije. Sve to stvara jedan začarani krug i produbljuje lošu zdravstvenu situaciju naročito u sferi mentalnog zdravlja.

Na zdravstveno stanje stanovništva pored ekonomskih, demografskih i klimatoloških faktora značajno utiče i organizacija zdravstvene službe, zdravstveni kadrovi i oprema. U organizaciji zdravstvene zaštite bilježi se starenje kadra i deficit zdravstvenih radnika, naročito ljekara koji su, svoju egzistenciju potražili u zemljama Zapadne Evrope.

U trenutno postojećem sistemu nadzora postoje limitirajući faktori koji su se u globalnoj pandemiji COVID-

19 pokazali kao fatalni, poput nepostojanja informatizacije između Domova zdravlja, Kantonalne i Opće bolnice sa Institutom za zdravlje i sigurnost hrane, što ima za posljedicu sporiji protok laboratorijskih i drugih bolničkih i ambulantnih informacija, zatim neadekvatno prijavljivanje zaraznih bolesti od strane svih službi svih nivoa zdravstvene zaštite.

Glavno obilježje demografske slike Zeničko-dobojskog kantona je depopulacija, koja je uzrokovana negativnim kretanjem stanovništva, tj. Stalnim smanjenjem ukupnog broja stanovnika.

Održava se trend starenja stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona. Stanovništvo Zeničko-dobojskog kantona do 14 godina sudjeluje sa 14.8%, a stanovništvo iznad 65 godina sa 21,2% u ukupnom stanovništvu. Prosječna starost umrlih u toku 2021. godine iznosila je 73,92 godine.

U 2021. godini na Kantonu je ukupno umrlo 4.986 osoba, što je skoro 27% (1.346) umrlih osoba više nego 2019. godine. Od toga je 2.361 žena, a 2.625 muških. Umrlo je 14 dojenčeta, a nasilnih smrti je bilo 86 (68 muških i 18 ženskih). Pored opšteg mortaliteta veoma je važan i specifični mortalitet, koji iskazan kroz stope vodećih uzroka smrti daje sliku uzroka umiranja na Kantonu.

Vodeće bolesti zbog kojih je nastupila smrt u toku 2021. godine su bolesti srca i krvnih sudova sa 41% učešća, infektivne bolesti sa 24% zatim slijede maligne bolesti 17%. Među kardiovaskularnim bolestima najčešće se javlja srčana slabost, akutni srčani udar i moždani udar.

Kod malignih bolesti najčešće se javljao malignom pluća, maligni tumor želuca, maligni tumor jetre, te maligni tumor dojke. Kod infektivnih bolesti najčešći uzrok je bio COVID19. Vodeće mentalno oboljenje u toku 2021. godine su anksiozni poremećaji od kojih je bolovalo 2.723 osobe, potom slijede depresija te neurotski poremećaji.

Prirodno kretanje stanovništva predstavlja razlika između živorođenih i umrlih za jedan period na određenom mjestu i govori nam o tome kako raste stanovništvo. Ovaj vitalni indeks za ZDK od 2018. godine je negativan kada je iznosio -53, u 2019. godini -303, u 2020. godini iznosio je -1.312 te u 2021. -1.757.

Pored ovog vitalnog događaja za procjenu vitalnog stanja stanovništva i funkcioniranje zdravstvene službe važni su i drugi pokazatelji kao što su: natalitet, mortalitet, stopa prirodnog priraštaja, dojenačka smrtnost... Opća stopa smrtnosti u 2021. godini na ZDK je bila 14,1‰ a stopa dojenačke smrtnosti je bila 4,4‰.

Praćenje ovih parametara, kod stanovništva našeg područja, rezultira slikom niskog nataliteta i negativnim prirodnim priraštajem. Najnepovoljnija stopa prirodnog priraštaja je u opštinama Vareš, Usora i Breza.

Negativnu stopu ima Kanton u cjelini. Nijedna općina nema stopu veću od 5‰. Natalitet je najpovoljniji u Tešnju, Kaknju, Zavidovićima i Zenici.

Usluge u javnom zdravstvenom sektoru u 2021. godini pružala 3.975 radnika zaposlena u zdravstvu. Od toga je bilo 755 doktora medicine, 52 doktora stomatologije, 41 magistar

farmacije, 163 diplomiranih medicinskih tehničara sa završenim fakultetom, 262 viša zdravstvena tehničara, a ukupno 2.052 zdravstvena tehničara, dok je tehničkog i administrativnog osoblja bilo 1.075 što je 27% zaposlenog nezdravstvenog kadra u zdravstvu.

Prateći trendove kretanja zaposlenih u zdravstvu možemo generalno reći da imamo povoljnije trendove nego prošlih godina. Imamo porast zaposlenosti zdravstvenih radnika i pad broja zaposlenog nezdravstvenog kadra.

Na području Kantona porodična medicina je praktikovana na 104 geografske lokacije u 170 ordinacija porodične medicine. Pružalo ju je 166 timova porodične medicine u kojima je radilo ukupno 158 doktora medicine (od čega 55 specijalista porodične medicine) i 313 zdravstvenih tehničara.

Ako podijelimo broj stanovnika kantona (354.285) na timove vidimo da je na jedan tim bilo 2.134 stanovnika što otprilike odgovara zacrtanom standardu.

U 2021. godini stomatološka zdravstvena zaštita se pružala na 20 pozicija u 40 stomatoloških stolica. Uslugu su pružali 39 doktora stomatologije i 59 zdravstvena tehničara. Razmještaj stolica po općinama Kantona nije ravnomjeran.

Najnepovoljnija situacija je u Zavidovićima gdje na jednu stomatološku stolicu dolazi 17.359 stanovnika, zatim Visoko sa 12.890 stanovnika po jednoj stomatološkoj stolici, te Maglaj sa 11.189 stanovnika po jednoj stomatološkoj stolici u javnom sektoru.

Laboratorijska djelatnost se pružala u 6 bolničkih i 27 vanbolničkih ambulanti. Usluge je pružalo 26 doktora medicine, 7 magistara farmacije, 25 inženjera medicinske laboratorijske dijagnostike i 81 medicinski tehničar.

9. PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJE STANJA

Da bi se stanje u zdravstvu, a time i zdravstveno stanje stanovništva poboljšalo potrebno je unaprijediti sistemske promjene u organiziranju, funkcioniranju i finansiranju zdravstvene zaštite.

Takvi zahvati se uglavnom trebaju uraditi najmanje na Federalnom nivou. Ono što se može na nivou Kantona jeste racionalnije koristiti postojeće resurse, utjecati na organizaciju na lokalnom nivou, efikasnije prikupljati sredstva za zdravstvenu zaštitu.

Ocjena zdravstvenog stanja i potreba stanovništva uz izbor prioriternih javnozdravstvenih problema predstavlja temelj za planiranje i provođenje javnozdravstvenih intervencija.

Specifičnim programima promocije zdravlja potrebno je trajno raditi na podizanju zdravstvene pismenosti populacije, pritom ne zanemarujući marginalizirane skupine stanovništva da ne bi došlo do povećanja postojeće nejednakosti u zdravlju.

S obzirom da se za većinu hroničnih nezaraznih bolesti vežu zajednički faktori rizika: pušenje, prekomjerna upotreba alkohola, gojaznost, nepravilna prehrana, nedovoljna fizička

aktivnost i povišen krvni pritisak, prevencija bolesti i promocija zdravlja u zajednici ostaje ključan javnozdravstveni cilj.

U cilju ravnomjernije distribucije kadra i opreme u sistemu zdravstvene zaštite na Kantonu bi trebalo malo više poštovati programe i standarde donesene na nivou Kantona. Zakon o zdravstvenoj zaštiti je dao podijeljenu nadležnost za zdravstvenu zaštitu između Federacije i kantona.

Međutim skoro kompletna odgovornost za provođenje i financiranje zdravstvene zaštite je prepuštena kantonima. Pored toga osnivači domova zdravlja su općine pa je i tu regulatorna nadležnost kantona reducirana, a općine nemaju skoro nikakvu odgovornost u pogledu planiranog financiranja zdravstvene zaštite.

Zbog toga imamo neravnomjerno distribuiranu opremu i kadrove, razvijaju se neracionalno službe po pojedinim domovima zdravlja, neracionalno se troše ionako ograničena financijska sredstva.

Također i obrazovanje kadrova je neracionalno u zdravstvu. I dalje imamo hiperprodukciju kadrova u sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti, a na drugom mjestu sve je manje ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti iako su poodavno započete reforme zdravstva u cilju osnaživanja primarne zdravstvene zaštite...

Uspoređujući broj registrovanih osiguranih lica u Zavodu zdravstvenog osiguranja i procijenjeni broj stanovnika na Kantonu, nalazimo veliki broj neosiguranih lica, što predstavlja veliki problem. Potrebno je naći način da se svom

stanovništvu Kantona bez obzira na radni status obezbijedi osnovna zdravstvena zaštita, shodno proklamovanim principima u zakonu o zdravstvenoj zaštiti.

Također je evidentno da je značajan broj lica evidentiranih na Birou za zapošljavanje, a stvarno su zaposleni na crno. Obzirom da je doprinos za zdravstveno osiguranje nezaposlenih znatno manji od doprinosa zaposlenih, ovdje postoji značajna rezerva za bolje punjenje Fonda zdravstvenog osiguranja. Neophodno je da država svojim mehanizmima, osigura poštivanje zakona na ovom planu.

Uvođenje screeninga i nadzora nad hroničnim nezaraznim bolestima će doprinijet, u dugoročnom razdoblju, smanjenom broju oboljelih i manjim brojem komplikacija kod već oboljelih. Rano otkrivanje karcinoma grlića materice, dojke, prostate i debelog crijeva (lokacije za jednostavnu i laku dijagnostiku) bi trebali biti prioriteta u ranom otkrivanju maligniteta jer su to i najčešći tumori kod čovjeka.

S tim u vezi treba naglasiti značaj preventivnog djelovanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Ovakvo djelovanje je predviđeno standardima i normativima zdravstvene zaštite, ali se u praksi slabo provodi. To rezultira velikim brojem oboljelih od preventabilnih bolesti, što znatno više poskupljuje zdravstvenu zaštitu na Kantonu. Daleko je jeftinije preventivno djelovanje od kurativnog.

Dakako tu se trebaju uključiti i Kantonalne institucije kao što su Zavod za javno zdravstvo, Kantonalna i Opšta bolnica, Zavod zdravstvenog osiguranja i druge, osmišljanjem programa preventivne zaštite, monitoringom preventivnog

djelovanja te drugim akcijama u cilju promocije i prevencije zdravlja.

Vodeću zaraznu bolest Covid-19 potrebno je nastaviti držati pod kontrolom uz provođenje protuepidemijskih mjera: testiranje, izolacija slučajeva, socijalno distanciranje, nošenje zaštitnih maski, dezinfekcija i pranje ruku te vakcinacija. Obzirom na nedovoljnu provakcinisanost protiv Covid-19 potrebno je raditi promociju i zdravstveno prosvjeđivanje stanovništva.

Neophodna je pojačana komunalna higijena i higijena u javnim objektima. Aktivnost na unapređenju zdravstvene bezbjednosti hrane i vode za piće, higijene pri proizvodnji i posluživanju hrane, uz podizanje higijenskih navika stanovništva su pozitivni iskoraci u smanjivanju stope obolijevanja od ove bolesti.

Da bi se postigli ciljevi neophodno je da inspeksijske službe kao i službe javnog zdravstva pojačaju svoju kontrolu i intenziviraju rad na promociji zdravlja i zdravstvenom prosvjeđivanju stanovništva.

Zdravstveno prosvjeđivanje je neophodno i u prevenciji masovnih nezazarnih bolesti u smislu mijenjanja i popravljavanja navika stanovništva u prehrani, odijevanju, stanovanju, ličnoj i komunalnoj higijeni...

Prevencija nasilnih smrti se može postići ranim prepoznavanjem psihičkih poremećaja koji su zasigurno najveći uzroci samoubistva, zatim poboljšanjem sigurnosti u saobraćaju jer veliki broj nasilno umrlih potiče iz ove kategorije.

Da bi se popravila postojeća sanitarno-higijenska situacija i nesigurna epidemiološka situacija, te eliminirali faktori koji neprestano prijete da ugroze zdravlje stanovništva, potrebno je da se poduzmu sljedeće mjere:

Poboljšati nadzor nad zdravstvenom ispravnošću vode za piće iz lokalnih vodnih objekata i poduzeti sanaciju lokalnih vodnih objekata. Potrebno je instalirati adekvatnu tehnologiju za kontinuiranu dezinfekciju vode u lokalnim vodnim objektima, naročito seoskim i mjesnim vodovodima, te obučiti osobe za sigurno i stručno rukovanje sa hlornim aparatima.

Regulisati područja sanitarnih zona oko vodozahvata gradskih vodovoda i sanaciju ovih područja prema sanitarno-higijenskim principima i zakonskim propisima. Poduzeti maksimalne mjere u zaštiti od devastacije šuma i degradacije zemljišta, naročito na slivnim područjima glavnih izvorišta.

Sanirati glavne gradske deponije krutog otpada, kao i masu nelegalnih smetljišta, koje kao takve zagađuju okolno zemljište, zrak, površinske i podzemne vode. Podsticati i tražiti mogućnost redovnog čišćenja vodnih tokova od nanosa koji predstavljaju pogodna staništa za obitavanje štetnih glodara i mogu biti izvor opasnih zaraznih bolesti za ljude i životinje.

Sanirati gradske kanalizacione mreže i dispoziciju tečnih otpadnih materija vršiti na način koji će što manje ugrožavati zdravlje stanovnika.

Potrebno je dati podršku istraživanjima u oblasti zdravstvene ekologije.

U rješavanju organizacijskih, ekonomskih pa i političkih problema u zdravstvu treba upozoriti na deficit i starenje kadra te je potrebno što prije iznaći rješenje kako bi se ublažile neravnomjernosti distribucije kadrova i opreme po opštinama nastale kao posljedice toga.

Potrebno je naći modalitete da se i privatni sektor uvede u mrežu pružanja primarne zdravstvene zaštite, te sankcionisati privatni sektor za neadekvatno izvještavanje u informacijskom zdravstvenom sistemu na Kantonu.

Treba definirati indikatore kvaliteta zdravstvene zaštite, načine njihovog praćenja i stalno raditi na unapređenju kvaliteta zdravstvenih usluga, čime će se poboljšati zadovoljstvo korisnika pruženim uslugama. Informatizacija i kompletna povezanost svih nivoa zdravstvene zaštite bio bi veliki iskorak koji bi olakšao praćenje zdravstvenih parametara, planiranje zdravstvenih aktivnosti, te poboljšao međusobnu komunikaciju.

Iako značajno ne utiče na zdravstveno stanje stanovništva, korupcija uništava humani karakter zdravstvene profesije. Od vremena kada je služila da se nekorektno dobije ograničen resurs, ili progura loš kvalitet, ona je postala pravilo ponašanja, pa stanovništvo našeg podneblja prvo razmišlja kako nešto postići na taj način.

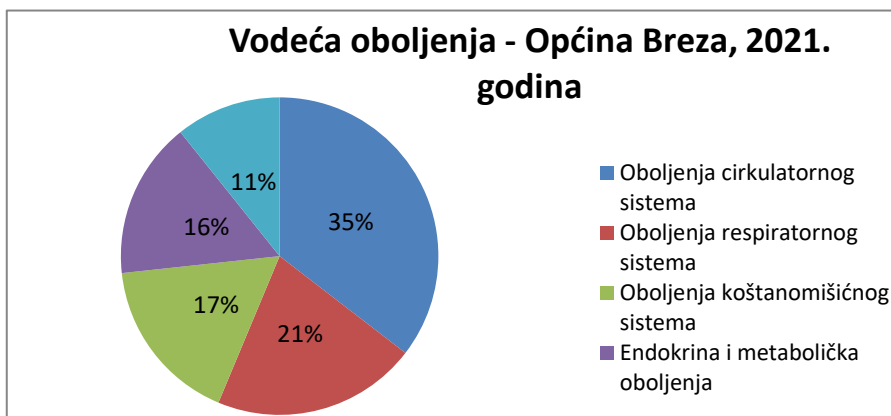
Sve nadležne institucije, kao što su ministarstva, udruženja zdravstvenih radnika kao što su ljebarska komora, sestrinska komora, zdravstvene ustanove i zdravstveni radnici pojedinačno se moraju uhvatiti u koštac s korupcijom u zdravstvu. Svakako i korisnici zdravstvenih usluga jer u korupciji uvijek učestvuju dvije strane.

10. PREGLED PO OPĆINAMA

10.1. OPĆINA BREZA

Općina Breza prostire se na površini od 72,9 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine iz 2021. godine) te je u toku 2021. godine na području ove općine živjelo 13.230, odnosno 12.055 osiguranih lica, tj. 165 stanovnika po km². U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Breza, registrovano je u 2021. godini ukupno 13.534 oboljenja.

Vodeća oboljenja na području općine Breza u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINE

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je ukupno 444 oboljenja, odnosno 1.025 oboljenja na 1.000 osiguranika te populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	256	591
2.	Određene infektivne i parazitarne bolesti	33	76
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	31	72
4.	Oboljenja digestivnog sistema	31	72
5.	Oboljenja uha	22	51

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je ukupno 1.004 oboljenja, odnosno 758 oboljenja na 1.000 osiguranika te populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	641	484
2.	Oboljenja digestivnog sistema	71	54
3.	Oboljenja uha	48	36
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	44	33
5.	Određene infektivne i parazitarne bolesti	43	32

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 8.842 oboljenja, odnosno 1.201 oboljenje na 1.000 osiguranika te populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	2.277	309
2.	Oboljenja koštano-mišićnog sistema	1.427	194
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	1.141	155
4.	Oboljenja respiratornog sistema	978	133
5.	Oboljenja digestivnog sistema	759	103

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 3.290 oboljenja, odnosno 1.177 oboljenje na 1.000 osiguranika te populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.347	482
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	478	171
3.	Oboljenja koštano-mišićnog sistema	285	102
4.	Mentalni poremećaji	267	96
5.	Oboljenja respiratornog sistema	247	88

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području općine Breza u lokalnom domu zdravlja pružalo je ukupno 13 doktora medicine, tri doktora stomatologije te 39 zdravstvenih tehničara.

	1991.	1998.	2003.	2008.	2011.	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	21	14	12	10	12	12	13	13	14	13
Broj doktora stomatologije	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Broj medicinskih tehničara	53	43	41	34	31	38	38	39	39	39
Od toga viših med.tehničara	7	6	6	4	3	3	3	3	4	4
Broj nezdravstvenih radnika	24	17	16	15	14	13	14	10	11	12
Udio nezdravstvenih radnika	23,5%	21,8%	22,2%	24,2%	23,3%	19,7%	20,6%	15,4%	16,4%	18%

Na jednog doktora medicine dolazi 927 stanovnika, na doktora stomatologije 4.018, a na zdravstvenog tehničara 309 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Breza u toku 2021. godine realizovana je preko osam timova na pet punktova. Ostvareno je 51 865 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 2.087 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 4,02 u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 6609

specijalistička (12,7 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 6884 laboratorijskih uputnica (13,27 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 101154 (195 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 34.390. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 66,3.

Služba medicine rada na području općine Breza u toku 2021. godine nije radila.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Breza je u 2021. godini pružao jedan tim i ostvareno je 3657 posjeta u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 63 specijalističkih i 139 laboratorijske uputnice. Propisano je 918 recepata. Ukupan broj preventivnih usluga 1.130. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvena zaštita školske djece i omladine na području općine Breza je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvareno je 2596 posjeta na godišnjem nivou. Preventivnih usluga je bilo 106. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima. Izdato je 160 specijalističke i 116 laboratorijske uputnice, a propisano je 1058 recepata.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Breza u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i akušerstva te jedna ginekološko akušerska sestra primaljskog smjera. Ostvareno je 5.891 posjeta u ordinaciji kod doktora, 2.934

pregleda, 1.755 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 256, posjeta kod juvenilnog ginekologa 57, a posjeta radi steriliteta nije bilo. Propisana su 117 kontraceptivna sredstva, od čega 48 oralnih kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 548, od toga 459 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 89 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Breza je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 908 posjeta u ordinaciji kod doktora, a 4264 kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 2047 radiografije.

Patronažna služba na području općine Breza je u 2021. godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čini jedna medicinska sestra/tehničar sa srednjom stručnom spremom i ostvarila 1.209 patronažne posjeta domaćinstvima i 1026 posjeta trudnicama, novorođenčadi i porođiljama.

Hitna medicinska pomoć na području općine Breza je u toku 2021. godine angažovala tri tima i ostvarila 9455 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 35956 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 2.997, a na javnom mjestu 4 intervencija.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Breza angažovala je jedan tim kojeg čine doktor medicine i jedan fizioterapeutski tehničar. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 742. Pruženo je 1352 kineziterapija i 1352 fizioterapija.

**PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE
REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE BREZA**

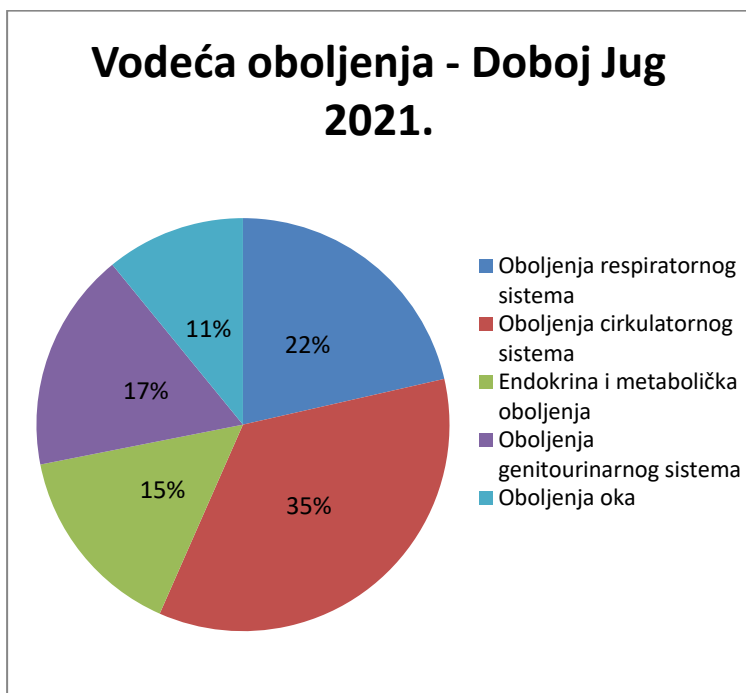
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	3
Specijalističke ordinacije	1
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	3

10.2. OPĆINA DOBOJ JUG

Općina Doboj Jug prostire se na površini od 10,2 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 4315 osiguranih lica, odnosno 423 osiguranika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Doboj-jug u toku 2021. godine registrovano je ukupno 2.678 oboljenja, odnosno 621 oboljenje na 1.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Doboj-Jug u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je ukupno 23 oboljenja, odnosno 107 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Infektivna oboljenja	14	65
2.	Oboljenja respiratornog sistema	5	23
3.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	2	9
4.	Oboljenja uha	1	5
5.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	1	5

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je ukupno 106 oboljenja, odnosno 167 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	31	49
2.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	20	32
3.	Oboljenja oka	15	24
4.	Oboljenja uha	14	22
5.	Infektivna oboljenja	11	17

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 1.406 oboljenja, odnosno 544 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	319	124
2.	Oboljenja respiratornog sistema	230	89
3.	Oboljenja genitourinarnog sistema	209	81
4.	Endokrina i metabolička oboljenja	171	66
5.	Oboljenja oka	102	40

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 1.727 oboljenje, odnosno 2.114 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	512	627
2.	Oboljenja respiratornog sistema	230	282
3.	Oboljenja genitourinarnog sistema	228	279
4.	Endokrina i metabolička oboljenja	172	211
5.	Oboljenja oka	157	192

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2020. godini u općini Doboj Jug pružalo je ukupno šest doktora medicine, 13 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme, 2 tehničara sa visokom stručnom spremom, bez doktora stomatologije.

	1998.	2002.	2008.	2011.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	2	2	5	3	5	5	6	6	6
Broj doktora stomatologije	1	3	1	0	0	0	0	0	0
Broj medicinskih tehničara	12	12	13	13	13	14	15	14	13
Od toga viših/visokih med.tehničara	1	0	0	3	0	1	1	0	2
Broj nezdravstvenih radnika	8	8	8	8	8	8	7	9	9
Udio nezdravstvenih radnika	34,9%	32%	29,6%	33,3%	30,8%	29,6%	25%	31%	32%

Na jednog doktora medicine dolazi 719 osiguranika, a na zdravstvenog tehničara 332 osiguranika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Doboj Jug u toku 2021. godine angažovala je tri tima i ostvarila 4125 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 105 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 2,5% u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora.

Izdato je ukupno 841 specijalističkih (20,3% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 866 laboratorijske uputnice (21% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 12.154 (295 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 387. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 9,3%.

Služba medicine rada na području općine Doboj Jug u toku 2021. godine radila je preko jednog tima kojeg su činili 1 specijalista medicine rada i 1 doktor medicine na specijalizaciji, 1 medicinski tehničar sa srednjom stručnom spremom. Pregleda i usluga je bilo 17.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Doboj Jug je u 2021. godini pružao jedan tim i ostvareno je 672 posjete u ordinaciji kod doktora. Registrovano je 4 kućne posjete. U toku 2021. godine izdato je 4 specijalističke i 28 laboratorijskih uputnica. Propisana su 45 recepata.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine jedan specijalista ginekologije i jedna ginekološko akušerska sestra primaljskog smjera. Ostvarene su 718 posjeta u ordinaciji kod doktora, 372 pregleda, 197 posjete savjetovalištu. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 4, a posjeta radi steriliteta 12. Propisano je 25 kontraceptivnih sredstava, od čega 21 intrauterino i 4 ostalih kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je 272, od toga 194 ciljani pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 78 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke.

Patronažna služba na području općine Doboj Jug je u 2021.

godine realizovala se preko jednog patronažnog tima kojeg čini jedna medicinska sestra/tehničar sa srednjom stručnom spremom i ostvarila 46 patronažnih posjeta domaćinstvima, 256 posjeta trudnicama, novorođenčadi i porođiljama te 152 posjeta hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoć na području općine Doboj Jug je u toku 2021. godine realizovala se preko četiri tima i ostvarila 3.244 posjeta u ordinaciji kod doktora. Intervencija na terenu-kući je bilo 154, a na javnom mjestu 64 intervencija.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE DOBOJ-JUG

Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	1
Specijalističke ordinacije	0
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	2

10.3. OPĆINA KAKANJ

Općina Kakanj prostire se na površini od 377 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku) gdje je u toku protekle godine živjelo 36.719 stanovnika, odnosno 97,3 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Kakanj u toku 2021. godine registrovano je ukupno 11.869 oboljenja, odnosno 3232 oboljenja na 10.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Kakanj u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je 420 oboljenja, odnosno 230 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	213	116
2.	Oboljenja cirkulatornog sistema	58	32
3.	Infektivna oboljenja	39	21
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	37	20
4.	Oboljenja oka	21	11

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 1.417 oboljenja, odnosno 288 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	595	121
2.	Bolesti koštano mišićnog sistema	149	30
3.	Infektivna oboljenja	111	23
4.	Oboljenja cirkulatornog sistema	104	21
5.	Oboljenja digestivnog sistema	72	15

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 8.163 oboljenja, odnosno 391 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	3.152	151
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	1.237	59
3.	Oboljenja respiratornog sistema	875	42
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	822	39
5.	Mentalni poremećaji	564	27

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 3.330 oboljenja, odnosno 478 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	2.127	305
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	533	77
3.	Oboljenja respiratornog sistema	148	21
4.	Mentalni poremećaji	97	14
5.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	93	13

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području općine Kakanj pružalo je ukupno 37 doktor medicine, 6 doktora stomatologije te 88 zdravstvenih tehničara.

	199 1.	200 2.	200 8.	201 1.	201 7.	201 8.	201 9.	202 0.	202 1.
Broj doktora medicine	44	22	27	29	29	30	33	31	37
Broj doktora stomatologije	15	5	7	6	6	7	6	5	6
Broj medicinskih tehničara	100	96	96	97	92	88	91	91	88
Od toga viših /visokih med.tehničara	8	5	6	7	6	5	5	5	5
Broj nezdravstvenih radnika	16	45	45	52	40	35	33	31	31
Udio nezdravstvenih radnika	9,1 %	26,8 %	25,7 %	28,3 %	24 %	21,9 %	20,3 %	19,6 %	19,1 %

Na jednog doktora medicine dolazi 992 stanovnika, na jednog stomatologa 6120 stanovnika, a na zdravstvenog tehničara 417 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Kakanj u toku 2021. godine realizovana je preko 19 timova na 13 punktova. Ostvareno je 155.863 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 2.041 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 1,3% u odnosu na 100 posjeta u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 22.897 specijalističkih (14,6% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 21.381 laboratorijskih uputnica (13,7% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 150.762 (96,7% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištim. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 456.875. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 293.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Kakanj u 2021. godini pružalo je 1 tim i ostvarene su 9.647 posjete u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 1.167 specijalističkih i 4.672 laboratorijskih uputnica. Propisana su 3.701 recepta. Ukupan broj preventivnih usluga 5.343. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištim.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Kakanj u toku 2021. godine provodila je su dva tima. Ostvareno je 14.118 posjeta u ordinaciji kod doktora, 3160 pregleda, 762 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice nije bilo, posjeta kod juvenilnog ginekologa 32, a 40 posjeta radi steriliteta. Propisana su 54 intrauterina kontraceptivna sredstva. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 1.783, od toga

1.756 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 27 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Kakanj je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 50.797 posjeta u ordinaciji kod doktora, a 5794 kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjene su 4826 radiografije, a 3 osobe sa tuberkulozom je bilo pod zdravstvenim nadzorom.

Patronažna služba na području općine Kakanj je u 2021. godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čini dvije medicinske sestre/tehničari sa srednjom stručnom spremom i ostvarila 5.511 patronažne posjete domaćinstvima.

Hitna medicinska pomoćna području općine Kakanj je u toku 2021. godine angažovala četiri tima i ostvarila 22.221 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 34.800 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 1094, a na javnom mjestu 185 intervencija.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Kakanj angažovala je jedan tim kojeg čine jedan specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije, četiri fizioterapeutska tehničara i jednu medicinsku sestru/tehničara. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 2815. Pruženo je 11.612 kineziterapija, i 36.105 fizioterapija.

**PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE
REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE KAKANJ**

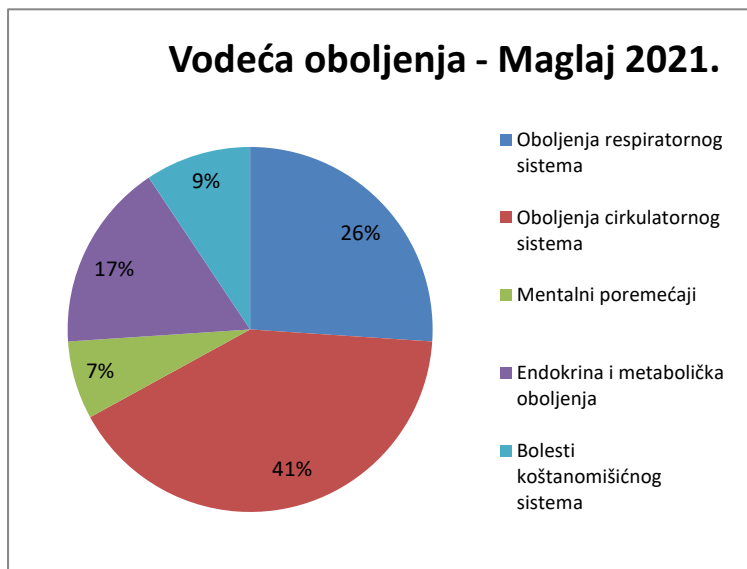
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	1
Stomatološke ordinacije	8
Specijalističke ordinacije	2
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	12

10.4. OPĆINA MAGLAJ

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine iz 2021. godine općina Maglaj se prostire na površini od 252,4 km², gdje živi 22.377 stanovnika, odnosno 89 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Maglaj u toku 2021. godine registrovano je ukupno 6461 oboljenja, odnosno 2887 oboljenja na 10.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Maglaj u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je ukupno 751 oboljenja, odnosno 866 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	293	338
2.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	122	141
3.	Infektivna oboljenja	86	99
4.	Oboljenja uha	58	67
5.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	50	57

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je ukupno 648 oboljenja, odnosno 265 oboljenje na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	446	182
2.	Infektivne bolesti	56	23
3.	Bolesti uha	40	16
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	32	13

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 3622 oboljenja, odnosno 331 oboljenje na 1000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.189	111
2.	Oboljenja respiratornog sistema	489	45
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	477	44
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	405	38
5.	Mentalna oboljenja	282	26

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 2.426 oboljenja, odnosno 547 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.329	300
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	542	122
3.	Oboljenja genitourinarnog sistema	107	24
4.	Mentalni poremećaji	99	22
5.	Oboljenja koštanomišićnog sistem	91	20

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu na području općine Maglaj u toku 2020. godine pružalo je ukupno 30 doktor medicine, dva doktora stomatologije te 54 zdravstvenih tehničara.

	1991.	1998.	2003.	2015.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	32	16	16	26	24	24	33	31	30
Broj doktora stomatologije	9	3	3	2	2	2	2	2	2
Broj medicinskih tehničara	90	54	53	47	47	53	54	45	54
Od toga viših med.tehničara	7	1	2	6	4	9	11	4	13
Broj nezdravstvenih radnika	56	34	31	29	27	28	26	27	27
Udio nezdravstvenih radnika	30%	31.8%	30,1%	27,9%	27%	26,2%	22,6%	25,7%	24%

Na jednog doktora medicine dolazi 746 stanovnika, na jednog stomatologa 11.189, na zdravstvenog tehničara 414 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Maglaj u toku 2021. godine realizovana je preko 13 timova na 13 punktova. Ostvareno je 92.272 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 924 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 1,0 % u odnosu na 100 posjeta u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 19.564

specijalistička (21,2 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 13.078 laboratorijske uputnice (14,1 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 159.043 (172,3 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 51.676. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 56,0.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Maglaj je u 2021. godini pružao jedan tim i ostvareno je 6.307 posjeta u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 739 specijalističkih i 1.269 laboratorijskih uputnica. Propisana su 8.415 recepata. Ukupan broj preventivnih usluga 1.356. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Maglaj u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i dvije ginekološko akušerske sestre primaljskog smjera. Ostvareno je 6.302 posjeta u ordinaciji kod doktora, 4.334 pregleda, 2.038 posjete savjetovalištu za trudnice. Propisano je četiri oralnih kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 1.455, od toga 1.290 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 165 ciljanih pregled radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Maglaj je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 6.438 posjete u ordinaciji kod doktora, a kod ostalih 1722. Načinjeno je 422 spirometrije.

Patronažna služba na području općine Maglaj je u toku 2021.

godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čini dvije medicinske sestre/tehničari i ostvarila 1484 patronažne posjeta domaćinstvima, 576 posjete trudnicama, novorođenčadi i porođiljama i 911 posjete hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoć na području općine Maglaj je u toku 2021. godine realizovala se preko četiri tima i ostvarila 11.367 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 13.784 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 645, a na javnom mjestu 93 intervencija.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Maglaj angažovala je jedan tim kojeg čine specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije i četiri fizioterapeutska tehničara. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 1.977. Realizovano je 9.021 kineziterapije i 17.584 fizioterapija.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE MAGLAJ

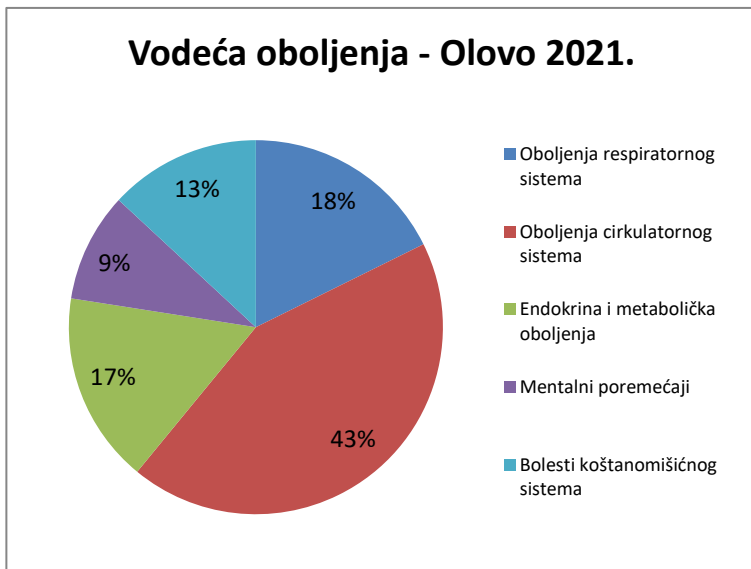
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	5
Specijalističke ordinacije	1
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	3

10.5. OPĆINA OLOVO

Općina Olovo prostire se na površini od 407,8 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 9.048 stanovnika, odnosno 22 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Olovo u toku 2021. godine registrovano je ukupno 6485 oboljenja, odnosno 717 oboljenja na 1.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Olovo u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je 387 oboljenja, odnosno 1.232 oboljenje na 1.000 osiguranika ove populacione grupe

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	160	509
2.	Infektivna oboljenja	62	197
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	43	137
4.	Oboljenja uha	18	57

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 519 oboljenja, odnosno 584 oboljenje na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	201	226
2.	Infektivna oboljenja	57	64
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	46	52
4.	Oboljenja digestivnog sistema	39	44
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	38	43

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 4359 oboljenja, odnosno 839 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.374	264
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	535	103
3.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	519	100
4.	Oboljenja respiratornog sistema	388	20
5.	Mentalni poremećaji	337	65

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 2.156 oboljenja, odnosno 906 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.016	427
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	331	139
3.	Mentalni poremećaji	138	58
4.	Oboljenja genitourinarnog sistema	126	53
5.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	125	52,5

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu na području općine Olovo u toku 2021. godine pružalo je ukupno 11 doktora medicine, dva doktora stomatologije i 31 zdravstvenih tehničara.

	1991.	1998.	2002.	2008	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	18	6	7	8	9	10	10	11	11
Broj doktora stomatologije	4	3	1	1	1	2	2	2	2
Broj medicinskih tehničara	42	35	41	31	27	26	29	27	31
Od toga viših med.tehničara	10	5	6	6	5	4	6	3	8
Broj nezdravstvenih radnika	25	22	17	20	24	24	24	24	24
Udio nezdravstvenih radnika	28,1%	33,3%	25,8%	33,3%	39,3%	38,7%	36,9%	37,5%	35,2%

Na jednog doktora medicine dolazi 823 stanovnika, na jednog stomatologa 4.524, a na zdravstvenog tehničara 292 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Olovo u toku 2021. godine realizovana je preko pet timova na tri lokacije. Ostvareno je 40.657 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 1.154 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 3% u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 7.551 specijalističkih (19% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 5372 laboratorijska uputnica (13,2 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 95.312 (234 na 100 posjeta doktoru

u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 2.856. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 7,02.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Olovo je u 2021. godini pružao jedan tim i ostvareno je 4599 posjeta u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 833 specijalističkih i 677 laboratorijskih uputnica. Propisano je 1.867 recepata. Ukupan broj preventivnih usluga 658. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvena zaštita školske djece i omladine na području općine Olovo je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvareno je 1.613 posjeta na godišnjem nivou. Preventivnih usluga je bilo 126. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima. Izdato je 449 specijalističkih i 346 laboratorijske uputnice, a propisana su 932 recepta.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Olovo u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i 3 ginekološko akušerskih sestara primaljskog smjera. Ostvareno je 2.952 posjeta u ordinaciji kod doktora, 746 pregleda, 914 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 7, a posjeta kod juvenilnog ginekologa 12, a 5 posjeta radi steriliteta. Propisana su 11 kontraceptivna sredstva, od čega 11 intrauterinih kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 809, od toga 684 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a

125 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Olovo je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 833 posjeta u ordinaciji kod doktora, a 196 kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 178 spirometrija. Jedan nadzor nad osobama sa TBC-om.

Hitna medicinska pomoćna području općine Olovo je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 3.779 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 5.599 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 395, a na javnom mjestu 40 intervencija.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Olovo angažovala je jedan tim kojeg čine specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije i jedna medicinska sestra/tehničar. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 951. Pruženo je 958 kineziterapije i 8.327 fizioterapije.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE OLOVO

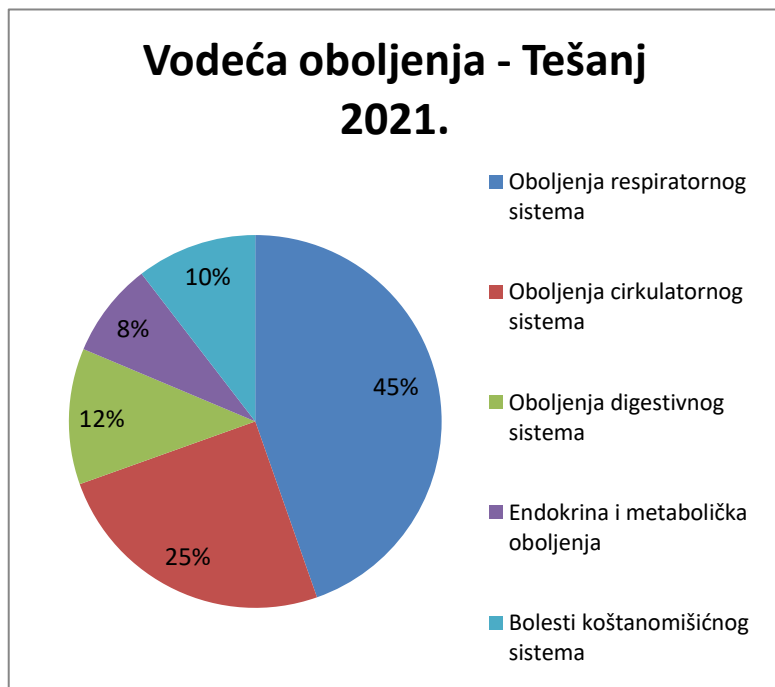
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	1
Specijalističke ordinacije	0
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	0

10.5. OPĆINA TEŠANJ

Općina Tešanj prostire se na površini od 155,9 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 43.797 stanovnika, odnosno 280 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Tešanj u toku 2021. godine registrovano je ukupno 21.722 oboljenja, odnosno 4960 oboljenja na 10.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Tešanj u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je ukupno 2.644 oboljenja, odnosno 1.150 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.767	769
2.	Oboljenja digestivnog sistema	323	140
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	193	84
4.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	92	40

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je ukupno 2.879 oboljenja, odnosno 475 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.966	324
2.	Oboljenja digestivnog sistema	245	40
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	176	29
4.	Oboljenja genitourinarnog sistema	104	17
5.	Oboljenja uha	85	14

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 12.745 oboljenja, odnosno 522 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	3.283	135
2.	Oboljenja cirkulatornog sistema	2.858	117
3.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	1.397	57
4.	Oboljenja digestivnog sistema	1.137	47
5.	Endokrina i metabolička oboljenja	1.039	43

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 5.803 oboljenja, odnosno 872 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	2.133	320
2.	Oboljenja respiratornog sistema	932	140
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	613	92
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistem	552	83
5.	Oboljenja digestivnog sistema	416	62

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području opštine Tešanj na primarnom nivou (dom zdravlja) pružalo je ukupno 47 doktora medicine, 4 doktora stomatologije te 85 zdravstvenih tehničara.

Kapaciteti DZ Tešanj	1991.	1998.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	31	48	41	46	47
Broj doktora stomatologije	9	14	5	4	4
Broj medicinskih tehničara	73	175	86	75	85
Od toga viših/visokih med.tehničara	11	13	15	5	17
Broj nezdravstvenih radnika	46	87	38	37	45
Udio nezdravstvenih radnika	28,9 %	26,9 %	22,4 %	22,8 %	24,8 %

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti na jednog doktora medicine dolazi 932 stanovnika, na jednog stomatologa 10.949 stanovnika, a na jednog zdravstvenog tehničara 515 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području opštine Tešanj u toku 2021. godine realizovana je preko 22 tima na 11 punktova. Ostvareno je 150.251 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 2.376 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 1,58 % u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 37.668 specijalistička (25 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 19.823 laboratorijske uputnice (13,1 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj

propisanih recepata iznosio je 339.066 (225,6 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 113.584. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 755,9.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Tešanj su u 2021. godini je pružao jedan tim i ostvareno je 8.045 posjeta u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 1.275 specijalističke i 2.634 laboratorijskih uputnica. Propisano je 12.404 recepata. Ukupan broj preventivnih usluga 5.004. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvena zaštita školske djece i omladine na području općine Tešanj je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvareno je 246 posjeta na godišnjem nivou.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Tešanj u toku 2021. godine provodila su dva tima kojeg čine dva specijalista i jedan specijalizant ginekologije te četiri medicinske sestre/tehničara. Ostvareno je 10.330 posjeta u ordinaciji kod doktora, 3.356 posjeta savjetovalištu za trudnice. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 2.620, od toga sve ciljani pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, dok ciljani pregledi radi ranog otkrivanja raka dojke nisu evidentirani.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Tešanj je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 10.046 posjeta u ordinaciji kod doktora. Načinjene su 8.121 radiografije. Zdravstveni nadzor se proveo nad 14 osoba oboljelih od tuberkuloze.

Patronažna služba na području općine Tešanj je u 2021. godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čini osam medicinskih sestara/tehničara sa srednjom stručnom spremom i ostvarila 309 patronažnu posjetu domaćinstvima, 15 posjeta novorođenčadi, porođiljama, djetetu te 404 posjete hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoćna području općine Tešanj je u toku 2021. godine angažovala četiri tima i ostvarila 23.264 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 15.134 posjete kod ostalih zdravstvenih radnika. Hitni medicinski prijevoz, uključujući hitnu medicinsku pomoć 931.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Tešanj angažovala je dva tima kojeg čine dva specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije, šest fizioterapeutskih tehničara, tri medicinska tehničara i jedan defektolog-logoped. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 5.900. Pruženo je 28.963 kineziterapije, 27.788 fizioterapija i 17.435 hidroterapije.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE TEŠANJ

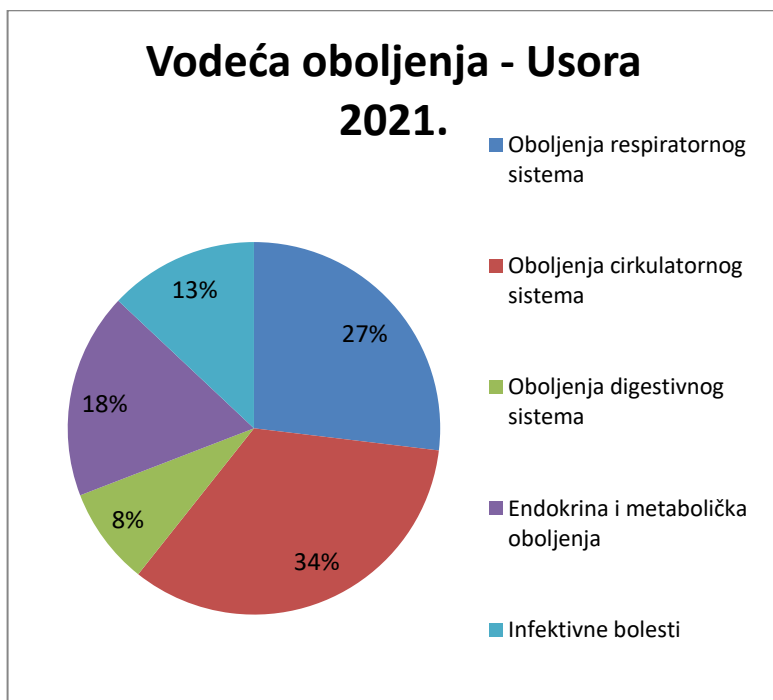
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	1
Stomatološke ordinacije	10
Specijalističke ordinacije	4
Medicinsko-biohemijske laboratorije	1
Apoteke	17

10.7. OPĆINA USORA

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku iz 2021. godine općina Usora prostire se na površini od 49,8 km² gdje živi 6.274 stanovnika, odnosno 126 stanovnika po km².

Osiguranih lica u općini Usora u 2021. godini živi 3.330, odnosno 66 osiguranika po km². U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Usora u toku 2021. godine registrovano je ukupno 3.367 oboljenja, odnosno 1011 oboljenja na 1.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Usora u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je 13 oboljenja, odnosno 126 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	7	68
2.	Infektivna oboljenja	3	29
3.	Bolesti oka	1	10
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	1	10

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 203 oboljenja, odnosno 545 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	87	233
2.	Infektivna oboljenja	40	107
3.	Oboljenja digestivnog sistema	16	43
4.	Bolesti uha	14	37
5.	Oboljenja genitourinarnog sistema	11	29

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 1.916 oboljenja, odnosno 995 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	459	238
2.	Oboljenja respiratornog sistema	395	186
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	248	129
4.	Infektivna oboljenja	223	116
5.	Oboljenja digestivnog sistema	135	70

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 1.882 oboljenja, odnosno 2.077 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	570	629
2.	Oboljenja respiratornog sistema	326	360
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	271	299
4.	Mentalni poremećaji	133	147
5.	Infektivne bolesti	100	110

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području općine Usora pružalo je ukupno 2 doktora medicine, jedan doktor stomatologije te 17 zdravstvenih tehničara.

	199 8.	200 2.	200 8.	201 0.	201 5.	201 8.	201 9.	202 0.	202 1.
Broj doktora medicine	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Broj doktora stomatologije	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Broj medicinskih tehničara	18	17	15	15	15	17	17	16	17
Od toga viših med.tehničara	1	1	1	1	1	1	3	2	3
Broj nezdravstvenih radnika	9	9	8	11	7	9	10	10	9
Udio nezdravstvenih radnika u ukupno	29 %	30,0 %	29,6 %	36,7 %	26,9 %	30,0 %	33,3 %	34,5 %	31 %

Na dva doktora medicine dolazi 3.137 stanovnika, na jednog stomatologa 6.274, na zdravstvenog tehničara 369 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Usora u toku 2021. godine realizovana je preko dva tima, na pet lokacija. Ostvareno je 15.313 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 1.043 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 6,8% u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 1.309 specijalističkih (8,5% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 1.736 laboratorijskih uputnica (11,3% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 33.480 (219% na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 16.752. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 109,3.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Usora u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i jedna ginekološko akušerska sestra primaljskog smjera. Ostvarena je 252 posjeta u ordinaciji kod doktora, 252 pregleda, 4 posjeta savjetovalištu za trudnice. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 140, i to ciljani pregledi radi ranog otkrivanja raka grlića materice, dok ciljani pregledi radi ranog otkrivanja raka dojke nisu evidentirani.

Patronažna služba na području općine Usora je u 2021. godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čini jedna medicinska sestra/tehničar sa srednjom stručnom spremom i ostvarila je 62 posjeta trudnicama, novorođenčadi i porodicama te 210 posjeta hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoćna području općine Usora je u toku 2021. godine angažovala tri tima i ostvarila 2.366 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 4.650 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 394, a na javnom mjestu 12 intervencija.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE USORA

Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	1
Specijalističke ordinacije	1
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	2

10.8. OPĆINA VAREŠ

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku iz 2021. godine općina Vareš prostire se na površini od 390,1 km² gdje živi 7.501 stanovnika, odnosno 24 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Vareš u toku 2021. godine registrovano je ukupno 2.107 oboljenja, odnosno 281 oboljenje na 1.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Vareš u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je ukupno 39 oboljenja, odnosno 245 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	22	138
2.	Bolesti oka	4	25
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	4	25
4.	Infektivne bolesti	2	13

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 86 oboljenja, odnosno 150 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	56	98
	Oboljenja oka	8	14
2.	Oboljenja digestivnog sistema	5	9
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	4	7
4.	Oboljenja genitourinarnog sistema	3	5

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 1.306 oboljenja, odnosno 345 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	458	121
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	226	60
3.	Oboljenja respiratornog sistema	129	34
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	119	31
5.	Mentalna oboljenja	66	17

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 1.018 oboljenja, odnosno 553 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj	Stopa na
1.	Oboljenja cirkulatornog	542	295
2.	Endokrina i metabolička	174	95
3.	Oboljenja respiratornog	60	33
4.	Oboljenja koštanomišićnog	47	26
5.	Maligne bolesti	43	23

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2020. godini na području općine Vareš pružalo je ukupno devet doktora medicine, tri doktora stomatologije te 30 zdravstvenih tehničara.

	1991.	1998.	2003.	2010.	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	26	9	10	6	9	10	9	9	9
Broj doktora stomatologije	8	3	3	2	2	3	3	3	3
Broj medicinskih tehničara	74	37	43	36	32	35	35	30	34
Od toga viših med.tehničara	13	2	4	3	3	3	4	0	4
Broj nezdravstvenih radnika	44	29	23	21	21	21	21	22	19
Udio nezdravstvenih radnika	29%	37,2%	29,1%	32,3%	32,8%	30,4%	30,9%	34,4%	29,2%

Na jednog doktora medicine dolazi 833 stanovnika, na tri stomatologa 2.500, na zdravstvenog tehničara 221 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Vareš u toku 2021. godine realizovana je preko četiri tima. Ostvareno je 25.039 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 1.196 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 4,7 % u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 1826 specijalističkih (7,2

na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 3.072 laboratorijskih uputnica (12,2 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 63.731 (255 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 15.902. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 63,5.

Služba medicine rada na području općine Vareš u toku 2021. godine radila je preko jednog tima kojeg je činio specijalista medicine rada i jedna medicinska sestra/tehničar sa srednjom stručnom spremom. U toku 2021. godine načinjeno je 142 procjena opšte i posebne zdravstvene sposobnosti u cilju profesionalne orijentacije i selekcije u izboru budućeg zanimanja.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Vareš u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i akušerstva, dvije medicinske sestre/tehničari i jedna ginekološko akušerska sestra primaljskog smjera. Ostvareno je 1053 posjete u ordinaciji kod doktora, 1048 pregleda, 174 posjeta savjetovalištu za trudnice. Propisano je 26 kontraceptivnih sredstava, sve oralna kontraceptivna sredstva. Realizovano je 280 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, dok ciljani pregledi radi ranog otkrivanja raka dojke nisu evidentirani.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Vareš je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 224 posjetu u ordinaciji kod doktora, a 224 kod ostalih zdravstvenih radnika.

Hitna medicinska pomoćna području općine Vareš je u toku 2021. godine angažovala jedan timi ostvarila 3.378 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 5.315 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 647, a na javnom

mjestu 80 intervencija. Hitnih medicinskih prijevoza uključujući hitnu medicinsku pomoć je bilo 283.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Vareš angažovala je jedan tim kojeg čine specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije i tri fizioterapeutska tehničara. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 329. Pruženo je 2.323 kineziterapija i 5.141 fizioterapija.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE VAREŠ

Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	0
Specijalističke ordinacije	0
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	1

10.9. GRAD VISOKO

Općina Visoko prostire se na površini od 230,8 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 38.670 stanovnika, sa 31.06.2021. godine, odnosno 168 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Visoko u toku 2021. godine registrovano je ukupno 9438 oboljenja, odnosno 3.858 oboljenja na 10.000 stanovnika. Broj osiguranih lica na području Visokog iznosi 36.732. na dan 31.12.2022. godine.

Vodeća oboljenja na području općine Visoko u toku protekle godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je oko 2.145 oboljenja, odnosno 1.231 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.068	613
2.	Infektivna oboljenja	238	137
3.	Oboljenja digestivnog sistema	174	100
4.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	129	74
5.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	117	67

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je ukupno 1.332 oboljenja, odnosno 261 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	831	163
2.	Infektivna oboljenja	120	23
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	68	13
4.	Oboljenja genitourinarnog sistema	62	12
5.	Oboljenja oka	40	8

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj godini kod odraslog stanovništva registrovano je 4.654 oboljenja, odnosno 210 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.080	49
2.	Oboljenja respiratornog sistema	647	29
3.	Endokrina i metabolička oboljenja	617	28
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	597	27
5.	Mentalni poremećaji	440	20

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je 2.181 oboljenja, odnosno 304 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	895	125
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	382	46
3.	Oboljenja koštanomišićnog sistem	173	24
4.	Oboljenja respiratornog sistema	168	23
5.	Oboljenja genitourinarnog sistema	154	21

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini u općini Visoko pružalo je ukupno 43 doktor medicine, tri doktora stomatologije i 91 zdravstveni tehničar.

	1991.	1998.	2003.	2010.	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	43	42	36	33	40	46	44	41	43
Broj doktora stomatologije	14	10	6	4	4	3	2	3	3
Broj medicinskih tehničara	100	110	89	82	90	83	90	80	91
Od toga viših med.tehničara	10	18	11	12	18	19	11	8	19
Broj nezdravstvenih radnika	61	46	40	33	30	32	31	33	33
Udio nezdravstvenih radnika	28%	22,1%	23,4%	21,7%	18,3%	19,5%	18,6%	21%	19,4%

Na jednog doktora medicine dolazi 899 stanovnika, na tri stomatologa 12.890, na zdravstvenog tehničara 425 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Visoko u toku 2021. godine realizovana je preko osamnaest timova na pet punktova. Ostvareno je 146.953 posjete u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 418 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 0,28 % u odnosu na 100 posjeta u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 14.967 specijalističkih (10,1 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 13.419 laboratorijskih uputnica (9,1 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 235.592 (160,3 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se

ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 40.629. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 27,6.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Visoko u 2021. godini pružala su tri tima i ostvareno je 18.015 posjeta u ordinaciji kod doktora. U toku 2021. godine izdato je 1.903 specijalistička i 5.561 laboratorijskih uputnica. Propisano je 3.038 recepata. Ukupan broj preventivnih usluga 5.462. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Visoko u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine jedan specijalista i jedan specijalizant ginekologije i akušerstva te dvije ginekološko akušerske sestre primaljskog smjera. Ostvareno je 7.469 posjeta u ordinaciji kod doktora, 7.469 pregleda, 3.640 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 165, posjeta kod juvenilnog ginekologa 244, a 167 posjete radi steriliteta. Propisano je 339 kontraceptivnih sredstava, od čega 270 oralnih kontraceptivnih sredstava. Broj izdatih uputnica za laboratoriju 1700, specijalističkih 345 i 733 uputnica za hospitalizaciju. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 2.227, od toga 1485 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 742 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Visoko je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 1.778 posjeta u ordinaciji kod doktora, a 2.560 kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 6.212 radiografija i 72 spirometrija. Zdravstveni nadzor se proveo nad 51 osobom

oboljelom od tuberkuloze.

Hitna medicinska pomoć na području općine Visoko je u toku 2021. godine angažovala četiri tima i ostvarila 19.195 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 27.697 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 370, a na javnom mjestu 337 intervencija. Angažovan je hitni medicinski prijevoz za 2560 građana.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine na području općine Visoko angažovala je jedan tim kojeg čine specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije i pet fizioterapeutskih tehničara. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 2.795, a u ordinaciji kod zdravstvenih radnika 5672. Pruženo je 9.779 kineziterapije i 14.993 fizioterapija.

Broj primljene djece sa posebnim potrebama 4.

PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU GRADA VISOKO

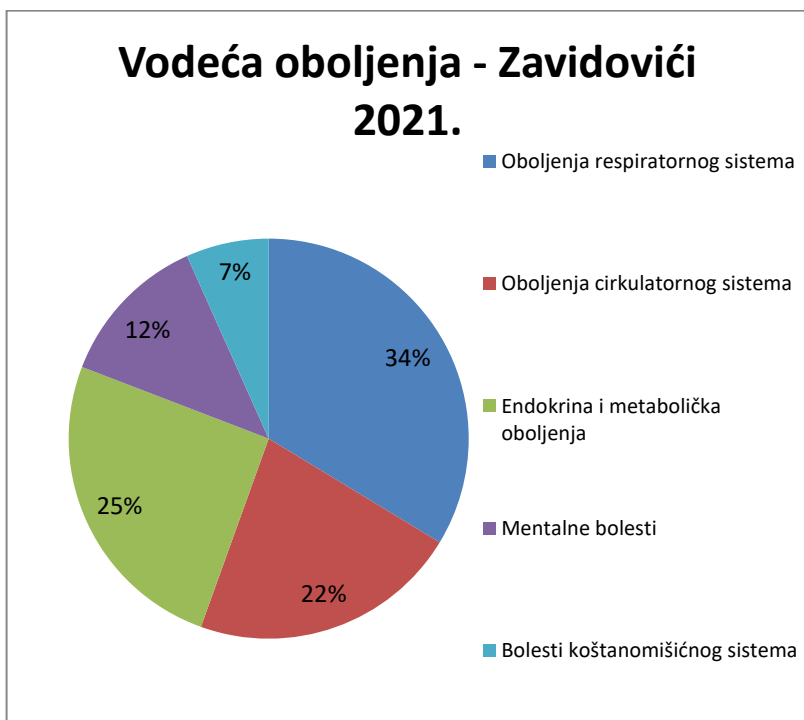
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	1
Stomatološke ordinacije	13
Specijalističke ordinacije	4
Medicinsko-biohemijske laboratorije	1
Apoteke	10

10.10. OPĆINA ZAVIDOVIĆI

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku iz 2021. godine općina Zavidovići prostire se na površini od 556,4 km² gdje živi 34.717 stanovnika, odnosno 62 stanovnika po km².

Broj osiguranih lica je 30.674 .U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Zavidovići u toku 2021. godine registrovano je ukupno 13.678 oboljenja, odnosno 4.459 oboljenja na 10.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Zavidovići u toku protekle 2021. godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je 1.717 oboljenja, odnosno 1.210 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1028	724
2.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	177	125
3.	Infektivna oboljenja	154	108
4.	Bolesti uha	67	47
5.	Bolesti genitourinarnog sistema	56	39

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 2.670 oboljenja, odnosno 651 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.559	380
2.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	259	63
3.	Infektivna oboljenja	229	56
4.	Bolesti uha	141	34
5.	Bolesti oka	96	23

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj 2021 godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 7.648 oboljenja, odnosno 431 oboljenje na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Endokrina i metabolička oboljenja	1.807	102
2.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.553	88
3.	Mentalna oboljenja	1.096	62
4.	Oboljenja respiratornog sistema	685	39
5.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	591	33

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj 2021. godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 2.929 oboljenja, odnosno 423 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	1.065	154
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	975	141
3.	Mentalni poremećaji	221	32
4.	Oboljenja respiratornog sistema	199	29
5.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	102	15

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području općine Zavidovići pružalo je ukupno 35 doktora medicine, 2 doktora stomatologije te 85 zdravstvenih tehničara.

	1991.	1998.	2003.	2010.	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj doktora medicine	45	24	17	24	32	37	34	35	35
Broj doktora stomatologije	9	7	4	2	2	2	2	2	2
Broj medicinskih tehničara	104	89	78	73	87	84	87	81	85
Od toga viših med.tehničara	15	9	4	6	12	13	12	5	12
Broj nezdravstvenih radnika	51	47	44	44	39	35	35	35	34
Udio nezdravstvenih radnika	24,4 %	28,1 %	30,8 %	30,8 %	24,4 %	22,2 %	22,2 %	22,9 %	21,7 %

Na jednog doktora medicine dolazi 992 stanovnika, na jednog stomatologa 17.358, na zdravstvenog tehničara 408 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Zavidovići u toku 2021. godine realizovana je preko osam timova. Ostvareno je 87.769 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 1.710 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 1,9 % u odnosu na 100 posjeta u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 18.863

specijalističkih (21,4 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 12.185 laboratorijske uputnice (13,8 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 144.847 (165 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 46.729. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 53,2.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Zavidovići je u 2021. godini realizovala se preko četiri tima i ostvareno je 36.239 posjeta u ordinaciji kod doktora. Nije registrovana nijedna kućna posjeta. U toku 2021. godine izdato je 2.367 specijalističkih i 2.195 laboratorijskih uputnica. Broj recepata iznosio je 39.341. Ukupan broj preventivnih usluga 1.466. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zaštita školske djece i omladine na području općine Zavidovići je u toku 2021. godine angažovala četiri tima i ostvareno je 6.954 posjete na godišnjem nivou. Preventivnih usluga je bilo 400. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima. Izdato je 2.490 specijalističkih i 1573 laboratorijske uputnice. Propisanih recepata je 23.751 u 2021. godini.

Zdravstvenu zaštitu žena u toku 2021. godine provodila su dva tima kojeg čine dva specijalista ginekologije, dvije medicinske sestre /tehničari i pet ginekološko akušerskih sestara primaljskog smjera. Ostvareno je 9.184 posjete u ordinaciji kod doktora, 6.904 pregleda, 2.280 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice nije evidentirano, posjeta kod

juvenilnog ginekologa 23, a 15 posjeta radi steriliteta. Propisano je 34 kontraceptivnih sredstava, od čega 28 oralnih kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 4.364, od toga 2.555 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 1.809 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka dojke. Broj izdatih uputnica specijalističkih je 73, laboratorijskih 947.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Zavidovići je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarila 1.879 posjete u ordinaciji kod doktora, a 3.666 kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 1.163 spirometrija, EKG 25, a ostalih 1843.

Patronažna služba u 2021. godini ostvarila 1.268 posjeta hroničnim bolesnicima, angažovano je ukupno 15 medicinskih sestara/tehničara, u 17 ordinacija i na 11 lokacija.

Hitna medicinska pomoć na području općine Zavidoviće je u toku 2021. godine angažovala četiri tima i ostvarila 12.350 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 70.639 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 452, a na javnom mjestu 74 intervencija. Hitni medicinski prijevoz uključujući i hitnu medicinsku pomoć 544.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine angažovala je jedan tim na čelu sa jednim specijalistom fizikalne medicine i rehabilitacije i pet fizioterapeuta. Posjeta u ordinaciji kod doktora bilo je 3.713, a posjete u ordinaciji kod zdravstvenih radnika je bilo 7279. Pruženo je 7.137 kineziterapija i 39.230 fizioterapija. Broj primljene djece sa posebnim potrebama iznosio je 146.

Ambulantno liječenje -tretman pružen je za 1392.

**PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE
REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE ZAVIDOVIĆI**

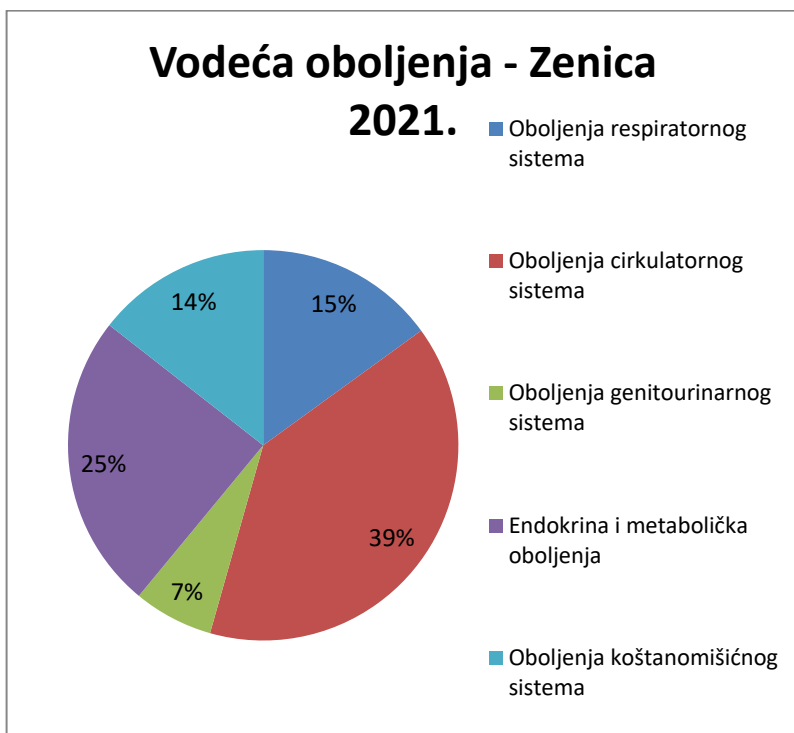
Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	1
Stomatološke ordinacije	5
Specijalističke ordinacije	3
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	10

10.11. GRAD ZENICA

Grad Zenica prostire se na površini od 558,5 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 108.278 stanovnika, odnosno 194 stanovnika po km².

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području grada Zenice u toku 2021. godine registrovano je ukupno 31.577 oboljenja, odnosno 3.033 oboljenja na 10.000 osiguranika.

Vodeća oboljenja na području grada Zenice u toku protekle 2021. godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta od 0-4 godine, u protekloj godini registrovano je 8.566 oboljenja, odnosno 1.681 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	479	94
2.	Infektivna oboljenja	322	63
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	14	3
4.	Oboljenja uha	14	3

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrovano je 3935 oboljenja, odnosno 297 oboljenje na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.285	97
2.	Infektivna oboljenja	390	29
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	213	16
4.	Bolesti uha	110	8
5.	Oboljenja digestivnog sistema	106	8

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj 2021. godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 25.749 oboljenja, odnosno 421 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	6.176	101
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	4.121	67
3.	Oboljenja koštano-mišićnog sistema	2.983	49
4.	Oboljenja respiratornog sistema	2.349	38
5.	Oboljenja genitourinarnog sistema	1.307	21

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 12.828 oboljenja, odnosno 563 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	4.756	209
2.	Endokrina i metabolička oboljenja	2.709	119
3.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	703	31
4.	Oboljenja uha	523	23
5.	Oboljenja respiratornog sistema	511	22

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu na primarnom nivou u 2021. godini na području grada Zenica pružalo je ukupno 109 doktora medicine, 20 doktor stomatologije i 261 zdravstvenih tehničara.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti na jednog doktora medicine dolazi 993 stanovnika, na jednog stomatologa 541 stanovnik, a na jednog zdravstvenog tehničara 415 stanovnika.

	1991.	1998.	2019.	2020.	2021.
Broj ljekara	358	275	102	108	109
Broj stomatologa	56	30	20	21	20
Broj medicinskih tehničara	1024	987	254	224	261
Od toga visokih/viših med.tehničara	54	42	85	34	75
Broj nezdravstvenih radnika	651	745	82	89	79
Udio nezdravstvenih radnika	31,2%	36,9%	17,9%	20,1%	16,8%

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području grada Zenice u toku 2021. godine realizovana je preko 56 timova na 27 punktova. Ostvareno je 332.958 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 1900, kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 0,5 % u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 17.335 specijalističkih (5,2 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 15.934 laboratorijskih

uputnica (4,7 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 1.148.537 (345 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištim. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 238.375. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 71,5.

Služba medicine rada odvijala se preko tri doktora medicine, od toga su dva specijalista medicine rada i jedan specijalizant medicine rada te četiri medicinske sestre/tehničara sa srednjom stručnom spremom. U toku 2021. godine urađeno je 1.455 zdravstvena pregleda, 1.437 periodičnih zdravstvenih pregleda, 269 kontrolnih pregleda nakon provedenog periodičnog pregleda, 2.104 vanrednih zdravstvenih pregleda radnika, 1.111 savjetovanja o zdravlju i sigurnosti na radu te 11.095 procjena opšte i posebne zdravstvene sposobnosti u cilju profesionalne orijentacije i selekcije u izboru budućeg zanimanja.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece pružalo je osam timova i ostvareno je 31.568 posjeta u ordinaciji kod doktora. Registrovano je 3.638 kućnih posjeta. U toku 2021. godine izdato je 2.629 specijalističkih i 5.561 laboratorijske uputnice. Propisana su 4.437 recepta. Ukupan broj preventivnih usluga 7.406. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištim.

Zdravstvenu zaštitu žena provodila su tri tima. Ostvareno je 11.899 posjeta u ordinaciji kod doktora, 3.386 prvih pregleda (8.513 ponovnih), 8.513 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 592, posjeta kod juvenilnog ginekologa 175, a 195 posjeta radi steriliteta. Propisano je 592 kontraceptivnih sredstava, od čega 403 oralnih

kontraceptivnih sredstava. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 4.524, od toga 4.485 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 39 ciljani pregled radi ranog otkrivanja raka dojke.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu realizovala se preko dva tima i ostvarila 16.958 posjeta u ordinaciji kod doktora i isto toliko kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 9.408 radiografije, 1.045 spirometrije, 87 BK direktne mikroskopije. Zdravstveni nadzor se proveo nad 11 osoba oboljelih od tuberkuloze.

Patronažna služba ostvarila je 3.631 posjeta domaćinstvima i 2.567 posjeta novorođenčadi, 322 posjete dojenčadi i porođiljama(1 mj.-1. god.). Također je realizovano 13.978 posjeta hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoć realizovala se preko 8 timova i ostvarila 11.924 posjeta u ordinaciji kod doktora, te 12.350 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 2.429, a na javnom mjestu 514 intervencija. Hitni medicinski prijevoz, uključujući hitnu medicinsku pomoć 618.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju ostvario je 9.227 posjeta u ordinaciji kod doktora. Pruženo je 9.214 kineziterapija, 13.821 fizioterapija. Broj lica primljenih na ambulantno liječenje tretman je 4607. Broj primljene djece sa posebnim potrebama je 254.

Centar za mentalno zdravlje u zajednici ostvarili su tri radna tima, kojih čine 5 doktora medicine, od toga dvojica specijalista neuropsihijatrije i trojica specijalista psihijatrije, 8 medicinskih sestara/ tehničara, tri okupaciona terapeuta, 6 psihologa, 1 socijalni radnik.

Posjeta u ordinaciji kod doktora je bilo 14.395, radi pregleda 11.590, dok kod ostalih je bilo 2.750. Posjeta ostalim članovima tima je bilo 10.320, od toga psiholozima 4.893, okupacionim terapeutima 1001, medicinskim sestrama 2.070, socijalnim

radnicima 707 i ostalima 1649.

Broj pacijenata / učesnika u resocijalizacijskim aktivnostima iznosio je 831. Na hospitalizaciju je upućeno 119, grupnih terapija je bilo 171.

Broj provedenih zaštitnih mjera- psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u porodici je bilo 11.

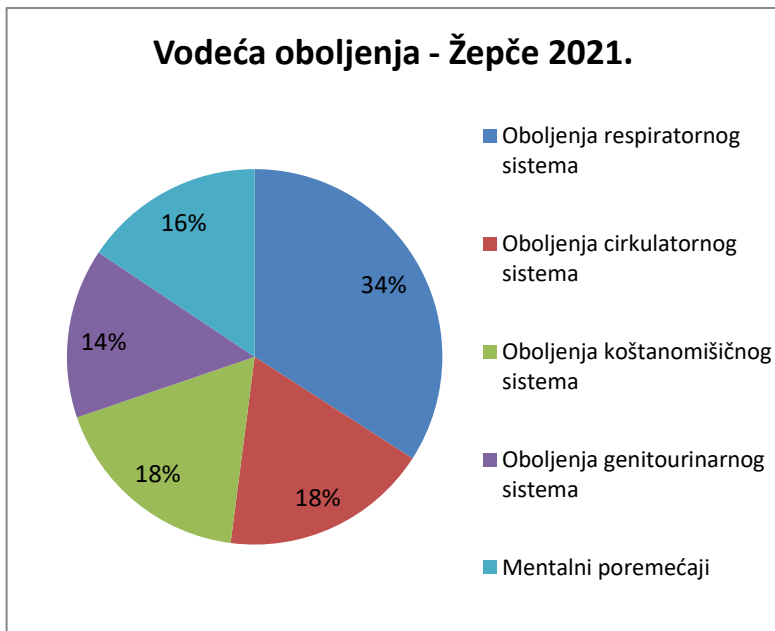
PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE REGISTROVANE NA PODRUČJU GRADA ZENICA

Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	6
Stomatološke ordinacije	29
Specijalističke ordinacije	16
Medicinsko-biohemijske laboratorije	1
Apoteke	33

10.12. OPĆINA ŽEPČE

Općina Žepče prostire se na površini od 282,3 km² (podatak Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine) gdje živi 29.612 stanovnika, odnosno 105 stanovnika po km². U primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na području općine Žepče u toku 2021. godine registrovano je ukupno 7.936 oboljenja, odnosno 268 oboljenja na 1.000 stanovnika.

Vodeća oboljenja na području općine Žepče u toku 2021. godine prikazana su na sljedećem dijagramu:

OBOLJENJA I STANJA DJECE UZRASTA 0-4 GODINA

Kod djece uzrasta 0-4 godina, u protekloj godini registrovano je 205 oboljenja, odnosno 184 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	107	96
2.	Infektivna oboljenja	32	29
3.	Bolesti krvi i krvotvornih organa	26	23
4.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	13	12
5.	Oboljenja genitourinarnog sistema	13	12

OBOLJENJA I STANJA ŠKOLSKJE DJECE I MLADIH

Kod školske djece i mladih, u protekloj 2021. godini registrovano je 626 oboljenja, odnosno 189 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	342	103
2.	Infektivna oboljenja	150	45
3.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	25	8
4.	Oboljenja genitourinarnog sistema	25	8
5.	Oboljenja uha	17	5

OBOLJENJA I STANJA ODRASLOG STANOVNIŠTVA

U protekloj 2021. godini kod odraslog stanovništva registrovano je ukupno 5.724 oboljenja, odnosno 456 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja respiratornog sistema	1.143	91
2.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	772	62
3.	Mentalna oboljenja	704	56
4.	Oboljenja cirkulatornog sistema	609	49
5.	Infektivne bolesti	546	44

OBOLJENJA I STANJA STANOVNIŠTVA STARIJEG OD 65 GODINA

U protekloj 2021. godini kod stanovništva starijeg od 65 godina registrovano je ukupno 2.706 oboljenja, odnosno 555 oboljenja na 1.000 osiguranika ove populacione grupe.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva	Stopa na 1.000 osiguranika
1.	Oboljenja cirkulatornog sistema	578	118
2.	Oboljenja respiratornog sistema	404	83
3.	Oboljenja genitourinarnog sistema	357	73
4.	Oboljenja koštanomišićnog sistema	281	58
5.	Mentalne bolesti	235	48

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvenu zaštitu u 2021. godini na području općine Žepče pružalo je ukupno 19 doktora medicine, četiri doktora stomatologije i 62 zdravstvena tehničara.

	1991.	1998.	2006.	2012.	2015.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj bolesničkih kreveta					9	10	10		7
Broj doktora medicine	14	14	19	19	19	18	21	20	19
Broj doktora stomatologije	2	5	2	2	2	3	3	4	4
Broj medicinskih tehničara	43	72	64	52	49	57	59	53	62
Od toga visokih/viših med.tehničara	7	3	5	4	4	5	7	0	9
Broj nezdravstvenih radnika	22	54	44	33	29	35	33	33	33
Udio nezdravstvenih radnika	27,2 %	37,2 %	34,1 %	31,1 %	29,3 %	31 %	28,5 %	30 %	26,4 %

Na jednog doktora medicine dolazi 1.559 stanovnika, na jednog stomatologa 7.403, na zdravstvenog tehničara 478 stanovnika.

ANALIZA FUNKCIONISANJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Porodična medicina na području općine Žepče u toku 2021. godine realizovana je preko osam timova na pet punktova. Ostvareno je 70.338 posjeta u ordinaciji kod doktora, na godišnjem nivou. Ukupno kućnih posjeta je bilo 2.634 kako ljekara tako i drugog zdravstvenog osoblja što predstavlja 3,7 % u odnosu na posjete u ordinaciji kod doktora. Izdato je ukupno 13.310 specijalističkih (18,9 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji) i 13.450 laboratorijske uputnice (19,1 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Ukupan broj propisanih recepata iznosio je 140.734 (200 na 100 posjeta doktoru u ordinaciji). Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih, preglede u cilju zapošljavanja i posjete savjetovalištima. Ukupan broj preventivnih usluga provedenih u službi porodične medicine u toku 2021. godine iznosio 30.156. Udio preventivnih usluga u odnosu na 100 posjeta doktoru u ordinaciji iznosi 42,8.

Služba medicine rada na području općine Žepče realizovala se preko jednog tima kojeg čine specijalista medicine rada i jedna medicinska sestra/tehničar sa srednjom stručnom spremom. U toku 2021. godine obavljeno je 461 pregleda i 181 procjena opšte i posebne zdravstvene sposobnosti u cilju profesionalne orijentacije i selekcije u izboru budućeg zanimanja.

Zdravstvenu zaštitu predškolske djece na području općine Žepče je u 2021. godini pružao jedan tim i ostvareno je 3.489 posjeta u ordinaciji kod doktora. U toku 2021. godine izdato je 448 specijalističkih i 1.739 laboratorijskih uputnica. Propisana su 1.904 recepta. Ukupan broj preventivnih usluga 2.462. Preventivne usluge se ogledaju kroz sistematske i periodične preglede, kontrolne preglede poslije sistematskih i periodičnih i posjete savjetovalištima.

Zdravstvena zaštita školske djece i omladine na području općine Žepče je u toku 2021. godine angažovala jedan tim i ostvarene su 1.389 posjeta na godišnjem nivou. Pregleda u ordinaciji kod doktora medicine je bilo 1.389. Izdato je 128 specijalističkih i 331 laboratorijskih uputnica, a propisan 507 recepata.

Zdravstvenu zaštitu žena na području općine Žepča u toku 2021. godine provodio je jedan tim kojeg čine specijalista ginekologije i pet ginekološko akušerskih sestri primaljskog smjera. Ostvareno je 3.433 posjeta u ordinaciji kod doktora, 1.342 prvi pregled (2.091 ponovni pregled), 1.272 posjeta savjetovalištu za trudnice. Posjeta savjetovalištu za planiranje porodice bilo je 6 i dvije posjete radi steriliteta. Preventivnih ginekoloških pregleda bilo je ukupno 957, od toga 829 ciljanih pregleda radi ranog otkrivanja raka grlića materice, a 128 ciljani pregled radi ranog otkrivanja raka dojke. Broj propisanih kontraceptivnih sredstava je 18, od toga oralnih 16 kontraceptivnih sredstava.

Služba za plućne bolesti i tuberkulozu na području općine Žepče je u toku 2021. godine angažovala dva tim i ostvarila 903 posjete u ordinaciji kod doktora, a 1.628 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Načinjeno je 185 spirometrija i 391 radiografija.

Patronažna služba na području općine Žepče je u 2021. godine angažovala jedan patronažni tim kojeg čine tri medicinske sestre/tehničari sa srednjom stručnom spremom i ostvarila 926 posjeta domaćinstvima i 108 posjeta trudnicama, novorođenčadi i porođiljama. Realizovano je 818 posjeta hroničnim bolesnicima.

Hitna medicinska pomoć na području općine Žepče se u toku 2021. godine provodila preko jednog tima i ostvarila 9.554 posjete u ordinaciji kod doktora, te 17.978 posjeta kod ostalih zdravstvenih radnika. Intervencija na terenu-kući je bilo 165, a na javnom mjestu 61 intervencija. Hitni medicinski prijevoz uključujući hitnu medicinsku pomoć 1198.

Centar za fizikalnu rehabilitaciju u toku 2021. godine ostvarila je 1.945 posjeta u ordinaciji kod doktora. Pruženo je 7.452 kineziterapije i 24.560 fizioterapija. Broj lica primljenih na ambulantno liječenje-tretman je 6317.

**PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE
REGISTROVANE NA PODRUČJU OPĆINE ŽEPČE**

Vrsta privatne zdravstvene ustanove	Broj
Poliklinika	0
Stomatološke ordinacije	6
Specijalističke ordinacije	2
Medicinsko-biohemijske laboratorije	0
Apoteke	5